

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ**

3 червня 2020р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS

ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ**

3 червня 2020р.

м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8
від 21. 05. 2020 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Жирков О. Г. – студент 4-го курсу спеціальності «Право» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Мицко І. І. – студентка 3-го курсу спеціальності «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку:

С 91 **політико-правові та соціально-економічні виміри** : матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Одеса, 3 червня 2020 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2020. 143 с.

УДК 321(477)(063)

ЗМІСТ

ПРАВОВИЙ ВИМІР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Асаула С. Ю Особливості правового статусу іноземців в Україні.....	6
Вітова В. А. Корупція як негативний чинник розвитку соціально - економічної сфери України.....	8
Дервянко М. Г. Особливості розвитку правосвідомості у громадянському суспільстві.....	10
Добровольська Г. Д. Правовий статус медіатора.....	13
Жирков О. Г. трудовий договір/цивільно-правова угода: правова дилема	16
Жуковський Г. В. Правовий захист свободи слова	20
Загаріна Є. А. Ідентифікація корупції як деградації свідомості українського суспільства	22
Зельцман І. М. Запобігання проявів насильства в сім'ї.....	24
Каспарова К. О. Гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.....	27
Королевят К. Д. Правове регулювання воєнних дій.....	30
Красногор А. І. Запровадження е-нотаріату в Україні	33
Кударіна К. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі із злочинністю	37
Міссюк Ю. В. Ювенальне право в Україні	40
Проноза О. О. Правове становище антимонопольного комітету	43

Слободянюк Г. М.	
Види прав власності у римському праві	47
Сочинська В. В.	
Ризики вчинення нового злочину та допомога особі після звільнення	50
Сулима В.	
Адміністративно-правове регулювання у сфері захисту прав людини і громадянина в Україні.....	55
Цибулько А. Р.	
Трансформаційні процеси у правовій сфері сучасної України.....	59
Швец К. С.	
Податкові канікули: можливості та переваги в умовах сучасної економічної ситуації в Україні.....	61
Шидловська Х. О	
Права людини в демократичному суспільстві	63

СУЧАСНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОСТІР: ТЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Войтило Л. Г.,	
Інтелектуальний капітал : політико-економічний вимір	68
Гайдаєнко М. О.	
Особливості визначення політичної реклами в політико - правовому полі.....	71
Герег К. Є.	
Професійна політична етика	74
Гладка В. С.	
Питання конфлікту як політичного феномену.....	77
Дерев'янко О. Г.	
Активізм радикальних течій в країнах ЄС.....	81
Жестікова М. К.	
Політичний маркетинг в Україні.....	85
Зіскін А. С.	
Особливості консервативної моделі соціальної держави	89
Івченко Л. І	
Корупційні загрози децентралізаційних процесів в сучасній Україні.....	92

Ігнатенко В. В.	
Основні умови вирішення соціально-політичних конфліктів	94
Каратушина А. В.	
Гендерна рівність в сучасному суспільстві.....	97
Клюєв Г. О.	
Особливості медіатероризму в сучасному світі	100
Кожухар К. В.	
Люстрація як складова трансформації політичної системи.....	106
Короленко О. О.	
Політична трансформація в умовах глобалізації	109
Лисюченко С. С.	
Психологія політичного лідерства	111
Мінева М. В.	
Транскордонна співпраця в одеському регіоні	115
Новохацька А. І.	
Політична компетентна поведінка і цінності.....	118
Новохацький О. І.	
Види політичних еліт.....	121
Петрук Ю. В.	
Міжнародний тероризм як глобальна проблема сучасності.....	124
Подгурський А. А.	
Політичний вибір в ліберальній демократії.....	128
Сандул Р. І.	
«Кольорові» революції як механізм зміни сучасних політичних режимів.....	132
Тараненко К. О.	
Фактори впливу на розвиток суспільства	137
Тимошенко О. С.	
Пандемія коронавірусу як виклик сучасному суспільству.....	139

ПРАВОВИЙ ВИМІР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Асаула С. Ю.,
студентка 2 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день поняття «правовий статус» у науково-юридичній літературі вживається у двох значеннях: в широкому – це загальне поняття, що включає різноманітні елементи, які об'єднані тим, що вони характеризують положення людини у суспільстві; у вузькому – це права людини, обов'язки, гарантії тощо. Правовий статус іноземців в Україні визначають Конституція України, закони України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» та «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», інші нормативні акти та міжнародні договори України.

Так, відповідно до чинного законодавства України «іноземець» – це особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

Звідси іноземець має такі ознаки: 1) фізична особа; 2) не є громадянином України; 3) є громадянином (підданим) іншої держави. За своїм правовим статусом іноземців в Україні поділяють на: 1) іноземних громадян, які на законних підставах тимчасово проживають на території держави або іммігрували на постійне проживання; 2) іноземців, які перебувають в Україні на іншій законній підставі, вважають такими, що тимчасово перебувають в Україні. Варто підкреслити, що іноземець, перебуваючи за межами

своїєї держави, зберігає з нею юридичний обов'язок, підкорюється її законам, користується її піклуванням і захистом та, водночас, підпадає під дію юрисдикції держави, на території якої перебуває. Конституція України закріплює національний правовий режим іноземців в Україні, який означає надання іноземним громадянам того самого обсягу прав та обов'язків, що й громадянам держави [1].

Таким чином, іноземцям гарантуються особисті (громадянські) права: право на життя та його захист; право на повагу до гідності; право на свободу та особисту недоторканність; право на недоторканність житла; право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; право на невтручання в особисте і сімейне життя; право на свободу пересування, вільний вибір місця проживання; право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх переконань тощо. Застереження щодо реалізації іноземцями окремих прав (здебільшого політичних) не вважаються дискримінаційними, оскільки спрямовані на забезпечення національної безпеки держави. Обмеження щодо реалізації окремих прав в цьому випадку обумовлені національними інтересами. Слід звернути увагу на те, що у повному обсязі надані Конституцією та чинним законодавством України права і свободи можуть реалізувати лише ті іноземці, які постійно проживають в Україні. Юрисдикція України не поширюється на іноземців, які мають відповідно до міжнародних договорів дипломатичні або консульські привілеї та імунітети, їх наявність означає: недоторканність особи, недоторканність житла, імунітет від юрисдикції, фіскальний імунітет, митні привілеї тощо. Іноземні громадяни зобов'язані не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ними збитки, сплачувати податки і збори в порядку і в розмірах, встановлених законом, неухильно дотримуватися законодавства України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей [2].

Цікавим також є той факт, що гарантії реалізації конституційних прав і свобод іноземців є аналогічними тим, що передбачені для громадян України. Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що іноземці, хоча і мають дещо інше коло

прав та обов'язків на відміну від громадян України, проте у більшості своїх прав вони є рівними з ними. Крім того, не слід забувати, що іноземці мають правовий зв'язок з державою, громадянами (підданими) якої вони є, проте, якщо вони перебувають на території України, їм необхідно дотримуватися Конституції та законів нашої держави.

Література

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>. (Дата звернення: 18.03.20)
2. Іноземці в Україні: характеристика та правовий статус. <http://osvita.ua/vnz/reports/law/9728/> (Дата звернення: 23.03.20)

Вітова В.А.,
студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

КОРУПЦІЯ ЯК НЕГАТИВНИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Загальновідомо, що корупція належить до негативних явищ у будь-якій країні, гальмує соціальний, економічний розвиток, руйнує правові основи демократії. У нашому суспільстві корупція загрожує знищенню нації. Корупція руйнує авторитет всіх гілок державної влади: законодавчої, виконавчої, судової, загрожує державності та підриває національну безпеку. Нині суспільство, хоч загалом і осмислює масштаби корупції, проте не до кінця усвідомлює реальні наслідки цієї загрози для держави. Розглядаючи вплив корупції на соціально-економічну сферу життя варто відзначити, що саме

економічна складова в цьому випадку є провідною, оскільки є базовою для розвитку всіх інших сфер.

У суспільстві переважає думка, що «однією з головних причин корупції є бідність, тобто без бідності не було б і корупції. Та чи це насправді так? Бідність і корупція стали сьогодні головною національною загрозою будь-якої країни. А для сучасної України бідність стала не тільки хронічним явищем, визначаючи спосіб життя більшої частини населення, але і фактором поляризації суспільства, його поділу на дуже заможних і дуже бідних при катастрофічному зменшенні середнього прошарку суспільства» [1, с.311].

З'ясування сутності корупції має велике значення, як з теоретичної, так і з практичної точки зору, адже «правильне розуміння її сутності, історичних, економічних, психологічних та соціальних передумов її виникнення, дає підґрунтя для вибору напряму формування антикорупційної політики» [2, с. 55].

Корупція є однією з ключових загроз економічній безпеці та соціальній сфері. Через неї «сповільнюється соціально-економічний розвиток, процес утвердження демократичних засад розвитку громадянського суспільства, обмежується реалізація прав і свобод людини та громадянина, знижується рівень життя та доходів населення. Корупція негативно впливає і на імідж країни на міжнародній арені, що призводить до зниження у міжнародних рейтингах та зменшення обсягів закордонних інвестицій в економіку України. Корупція дає можливість умисно формувати перешкоди для бізнесу, удавано обмежуючи його пропозицію та отримуючи при цьому чималу вигоду» [3].

З метою протидії корупції, забезпечення економічної безпеки та стабільного розвитку соціальної сфери держави слід забезпечити: роботу спеціалізованих профільних антикорупційних органів; реальне виконання та реалізацію принципу невідворотності покарання для осіб, які вчинили корупційний злочин чи подали неправдиву інформацію в декларації; дотримання прозорості та відкритості діяльності усіх органів державної влади тощо. Але найголовніше – це повернення довіри населення до посадових осіб через зменшення бюрократизації, черг до кабінетів

високопосадовців.. Варто пам'ятати, що поряд з боротьбою з корумпованістю чиновників слід працювати із підвищенням якості правової освіти громадян, адже корупція як суспільне явище викликає «звикання» до того, що вона існує в усіх сферах життя і перетворюється на «норму життя».

ЛІТЕРАТУРА

1. Щур Н.О. Бідність і корупція – загрозливий виклики сучасності. Інновації в державному управлінні: системна інтеграція освіти, науки, практики: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Київ, 27 трав. 2011 р. Київ : НАДУ, 2011. Т.2. С. 310-312

2. Запобігання та протидія корупції: навчальний посібник / за ред. проф. А. М. Михненка. Київ: НАДУ, 2012. 529 с.

3. Шевчук І.В. Корупційна складова як чинник дестабілізації та загроза економічній безпеці України. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1192> (дата звернення: 25.03.2020 року)

Дерев'янко М. Г.,
студент 1 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРАВОСВІДОМОСТІ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В умовах становлення та функціонування національної держави практичною проблемою громадянського суспільства стає правовий розвиток, оскільки воно вкрай зацікавлене в гарантуванні приватної сфери. Такі гарантії забезпечуються інституалізацією політичного панування, тобто правовим нормуванням відносин держави та громадянського суспільства що морально визначається.

Підхід класичного лібералізму спирається на ототожнення процесів інституціоналізації політичного панування з

конституціоналізмом та демократизацією національної держави. Головними ознаками правової держави як інституту громадянського суспільства називаються такі: 1) панування права, що захищає права особи; 2) правова, а не свавільна, система законів; 3) відповідність законів природному праву. У правовій державі забезпечено гарантії користування правами та свободами: матеріальні (приватна власність і підприємництво, які розглядаються як основа здійснення своїх прав членами громадянського суспільства), політичні (участь громадян у врядуванні як особисто, так і через своїх представників), конституційні (розподіл гілок влади, пряма дія норм конституції, обов'язок держави захищати права та свободи громадян, особливо – судовий захист) [2, с. 105]. Тобто існує приватна сфера, яка зветься «громадянське суспільство». Без нього держава стає фікцією, що приховує тиранію, авторитарне або тоталітарне панування.

Щодо історії становлення ідеї громадянського суспільства слід зазначити, що в ліберальній перспективі вона була лише регулятивною нормою напередодні буржуазних революцій, а реально оформлюється в ранньоіндустріальний період. Стандартом визначення ознак громадянського суспільства стають розвинені демократичні країни. Громадянське суспільство є досить складноструктурним, з різноманітною економічною та суспільно-політичною організацією та культурним плюралізмом.

Слід виокремити визначення, які надають громадянському суспільству в основних аспектах. У правовому аспекті це «сутність приватних відносин між особами, які керуються цивільним або приватним правом» (Б. Чичерін).

У соціально-економічному аспекті це «світ приватної власності; потреб і праці» (Г. Гегель); «форма спілкування, що створена певним способом виробництва і яка з ним є пов'язаною» (К. Маркс); «у соціально-класовому аспекті це відносини різних класів та прошарків осіб, склад суспільства» (Ф. Гізо).

У політичному аспекті це «система самостійних та незалежних від держави суспільних інститутів і міжособистісних відносин» (К. Гаджиєв).

У філософсько-соціологічному аспекті це «форма спілкування мешканців сучасної промислової цивілізації як самостійних суб'єктів

та учасників економічного, суспільного, політичного життя». (В. Біблер).

У найбільш розвиненій формі проблематику громадянського суспільства та держави було розроблено в німецькій філософії першої третини XIX століття Г. Гегелем і К. Марксом [3, с. 76].

Сьогодні багато спеціалістів вважають, що громадянське суспільство, як і, наприклад, глобалізація, є універсальним, оскільки воно стає над національними й культурними особливостями. А тому одні й ті ж структури громадянського суспільства можуть бути органічними для всіх держав, які йдуть шляхом демократії [1, с. 86].

З великою часткою достовірності можна припустити, що розвиток капіталізму та раціоналізація державного управління в період, що розглядався, приводять до появи громадянської держави. Основним принципами тут стають: 1) концентрація влади в одному органі – монархії; 2) легальне бюрократично організоване політичне панування; 3) правове регулювання підприємництва. У середин громадянської держави існує поділ на приватне й публічне право. Через публічне право здійснюється перехід від фрагментарної феодальної організації до централізації влади та бюрократично організованої державної служби [3, с. 83].

Через приватне право відбувається трансформація традиційного станового суспільства в громадянське суспільство. У громадянській державі існують матеріальні гарантії приватної власності й підприємництва, але відсутні конституційні й політичні гарантії економічної свободи. Громадянське суспільство розвиває економічні й духовно-культурні асоціації і не має своїх легальних суспільно-політичних організацій.

Таким чином, правовий розвиток національної держави, формування правосвідомості у громадян, визначається проблемою громадянського суспільства, яке потребує умов і гарантії свого автономного існування.

Література

1. Демократическое правовое государство и гражданское общество. - М.: Наука, 2005. – 321 с.

2. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко.- К.: Юрінком Інтер, 2006. – 417 с.

3. Філософія і право: культурно-історичні аспекти взаємодії : монографія / О. М. Литвинов – за ред, М. Ф. Максимов, О. М. Єременко та ін. / - Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. – 312 с.

Добровольська Г. Д.,
студентка 2 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПРАВОВИЙ СТАТУС МЕДІАТОРА

Актуальною у світі стає професія медіатора (посередника) – дипломованого фахівця з управління конфліктами, спроможного організувати ефективну комунікацію між сторонами конфлікту, забезпечити між ними відносини співпраці у розв'язанні існуючої проблеми та спільний пошук рішення, яке максимально враховувало б інтереси і бажання сторін.

Важливо зауважити, що за останні роки медіація почала набувати все більшого значення в загальнолюдському масштабі як інститут, що сприяє стабільності в суспільстві, формуванню культури конструктивної взаємодії на тлі процесів глобалізації (про що свідчить Директива ЄС з окремих аспектів медіації при вирішенні цивільно-правових і комерційних спорів, яка набула чинності у травні 2008 р. і визначила досить чіткі орієнтири для розвитку медіації як сучасного способу врегулювання спорів).

На думку Л. Безхлібної, медіатор – нейтральна й незалежна третя особа, яка не є представником жодної зі сторін і не має власного інтересу. Завдання медіатора – налагодити процес взаємодії сторін, допомогти їм проаналізувати ситуацію, побачити відмінності в поглядах, знайти інтереси, які насправді стоять за їхніми діями, позиціями та баченнями, зрозуміти, що важливо для кожної зі сторін, і знайти точки перетину, на яких можна побудувати спільне взаємовигідне рішення. Тому, фокус уваги медіатора, на відміну від судді, арбітра чи юриста, зосереджено на інтересах сторін і на способах їх задоволення, а не на юридичних нюансах регулювання спірного питання [1].

В нашій державі неодноразово робилися спроби прийняти закон про медіацію, однак жоден із них не був прийнятий. Останній із проектів, на думку експертів, є найбільш змістовним. Так, в ньому визначено, що медіатор – медіатор — незалежна, нейтральна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію і не має повноважень щодо прийняття рішення по суті конфлікту (спору), а медіація – добровільна, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [2]. Слід звернути увагу, що у класифікаторі професій станом на сьогодні такої професії, як «медіатор» або посади «спеціаліст по медіації» не міститься, але включення медіатора до класифікатора професій, на мою думку, лише питання часу.

В даному законопроекті, також визначені чітко вимоги до професійного медіатора, де можуть здобувати освіту професійні медіатори, критерії визначення професіоналізму медіатора, права, обов'язки та відповідальність медіатора. Якщо вести мову про підготовку медіатора, то в нашій країні, наразі здійснюють підготовку медіаторів: Національний університет «Києво-Могилянська академія» (Український центр медіації започаткований при Києво-Могилянській Бізнес Школі), Національний університет

«Львівська політехніка», Національний університет «Юридична академія імені Ярослава Мудрого», Школа медіації Академії адвокатури України. На жаль, він також не був прийнятий і в березні 2020 року був відкликаний на доопрацювання.

Отже, на мою думку держава нагально потребує серйозного розвитку альтернативних методів вирішення спорів, серед яких – не лише арбітраж і третейське судочинство, а й переговорні процеси, в тому числі за участю нейтрального посередника – медіатора. З другого боку, як показує світовий досвід, занадто жорстке законодавче регулювання медіації призводить якщо не до повного зупинення її розвитку, то принаймні до зниження темпів поширення. Отже, впроваджуючи відповідне регулювання, законодавець має бути надзвичайно обачним, аби створити умови для ефективної реалізації таких базових принципів, як самовизначення сторін, добровільність участі, гнучкість процесу, конфіденційність, нейтральність та неупередженість посередника.

Література

1. Безхлібна Н. Медіатор: роль, статус і відповідальність. Юрист і закон. № 24. https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012840 (Дата звернення 23.03.20)

2. Проект Закону України «Про медіацію» № 2706 від 28.12.2019. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67831 (Дата звернення 03.04.20).

Жирков О. Г.,
студент 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ТРУДОВИЙ ДОГОВІР/ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА УГОДА: ПРАВОВА ДИЛЕМА

У теперішній час роботодавці укладають з працівниками цивільно-правові угоди, а не трудові, хоч насправді, вони не можуть самі обирати варіанти. У відносинах працівник - роботодавець завжди укладається трудовий договір.

Цивільно-правова угода про надання послуг укладається в разі співпраці з незалежним підрядником або особою, яка забезпечує себе роботою самостійно, тобто займається підприємництвом, бізнесом. Порядок оформлення трудових відносин з найманими працівниками є однаковим і для юридичних осіб, фізичних осіб, і приватних підприємців (ФОП).

З 2015 року фізичні особи та приватні підприємці не реєструють трудові договори у Державній службі зайнятості, а роблять це самостійно.

Розглянемо в цьому різниця між «Трудовим договором» та «Цивільно-правовою угодою»:

По-перше, Трудовий договір регулюються Кодексом законів про працю (Далі – КЗпП) , а саме главою III цього Кодексу.

В ст. 21 КЗпП зазначається, що трудовий договір — угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженої органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов’язується виконувати роботу згідно з кваліфікацією і підлягає правилам внутрішнього розпорядку, а роботодавець зобов’язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечити умови праці, необхідні для виконання роботи.

По-друге, за трудовим договором громадянин набуває статусу “працівник”. Як правило, особа є працівником, якщо роботодавець:

- призначаєте її на посаду з певними обов'язками, визначаєте режим роботи та робочий час;
- контролюєте, як, коли і де вона виконує роботу;
- сплачуєте фіксовану погодинну, щотижневу або місячну зарплату;
- платите за процес праці, а не за її результат;
- надаєте матеріали та обладнання для виконання роботи;
- надаєте вихідні дні та оплачувані відпустки тощо.

За ст. 23 Кодексу законів про працю, предметом трудового договору є процес праці — виконання роботи за певною спеціальністю, кваліфікацією, посадою, тобто виконання працівником певної трудової функції. І основна трудова функція, не передбачає настання будь-якого кінцевого результату [2].

Працівник повинен виконувати доручену йому роботу особисто і не має права передоручати її виконання іншим. Така особа підлягає правилам внутрішнього трудового розпорядку. Оплата праці гарантована. Заробітна плата виплачується регулярно у робочі дні, не рідше двох разів на місяць.

Для підприємств, установ, організацій усіх форм власності є обов'язковими норми і гарантії оплати праці, визначені законодавством, зокрема щодо мінімального розміру заробітної плати, норм оплати, а також щодо гарантій для працівників на оплату відпусток та інші випадках.

Тепер трохи детальніше про «Цивільно - правову угоду»:

Цивільно-правова угода — угода між фізичною особою (фізичними особами) і іншою фізичною особою (фізичними особами) або юридичною особою (юридичними особами), або між юридичною особою (юридичними особами) і іншою юридичною особою (юридичними особами) направлена на виникнення, зміну або припинення цивільних правовідносин [3].

Натомість у договорі підряду/цивільно-правовій угоді будь-які гарантії при укладанні такого виду договору Цивільним кодексом не передбачені. За договором підряду одна сторона зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу за завданням другої сторони.

Виходячи зі глави 61 та 63 ЦК України, предметом договору є кінцевий результат. Виконавець робіт не зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку. Цивільний Кодекс України не встановлює будь-яких вимог до замовника щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці. Наприклад, за договором підяду сторони рівноправні і замовник не зобов'язаний забезпечувати належні та безпечні умови праці [1].

Слід також зазначити, що за цивільно-правовим договором працівник самостійно організовує процес роботи, сам виконує її та відповідає за неї. Працівник за договором такого характеру є незахищеним та позбавлений будь-яких соціальних гарантій.

Тому говорити за соціальне страхування, як у Трудовому договорі, дуже важко. Якщо відбувся нещасний випадок на виробництві та(або) професійне захворювання, які призвели до втрати працездатності або загибелі, а в Цивільно-правовій угоді не було прописано пунктів щодо відшкодування, то потерпілий від нещасного випадку повинен буде це доказувати у судовому порядку, щоб отримати компенсацію.

Договір підяду припиняється у зв'язку з виконанням обумовленої при його укладенні роботи, про що складається акт завдання-приймання, який підписується обома сторонами.

Якщо ж буде встановлено, що відносини по укладенні цивільно-правовим договором фактично є трудовими, то контролери можуть дорівняти підприємство до роботодавця. У такому випадку винагорода за виконанні роботи (надані послуги) буде визнано зарплатою фізичної особи з відповідним оподаткуванням, а не винагородою по цивільно-правовому договору.

Порівняльна таблиця для кращого розуміння різниці між «Трудовим договором» та «Цивільно-правовою угодою»[4].

Трудовий договір	Цивільно-правовий договір
Кодекс законів про працю	Цивільний кодекс України

Працівник зобов'язується виконувати роботу згідно кваліфікації і підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку	Виконавець зобов'язується на свій ризик виконати певну роботу (надати послугу), а замовник зобов'язується прийняти і оплатити результати роботи (оплатити послугу).
Подається заява і приймається наказ про прийняття на роботу	Сторони підписують письмовий договір (працівник подає паспорт та довідку про ідентифікаційний номер)
Вноситься запис у трудову книжку	Не вноситься запис у трудову книжку
У договорі зазначається посада, розмір зарплати, дата початку роботи	У договорі зазначається предмет (річ або послуга), ціна і строк договору
Предметом договору є сам процес роботи	Предметом договору є кінцевий результат роботи або послуги
Вид оплати – зарплата	Вид оплати – винагорода
Розмір оплати – не менше мінімальної зарплати	Розмір винагороди – визначається у договорі і не залежить від мінімальної зарплати
Строк оплати – не рідше 2 разів на місяць	Строк оплати зазначається у договорі
Передбачені соціальні гарантії – оплата періоду непрацездатності, допомоги по безробіттю, відпустки	Соціальні гарантії надаються тільки тоді, коли виконавець самостійно проводить відрахування до соціальних фондів
Надається оплачувана щорічна відпустка, виплати на відрядження тощо	Трудові гарантії не надаються

Література:

1. ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356)
2. Кодекс законів про працю України {Затверджується Законом № 322-VIII від 10.12.71 ВВР, 1971, додаток до № 50, ст. 375}
3. Визначення із вікіпедії - https://uk.wikipedia.org/wiki/Цивільно-правова_угода
4. Порівняльна характеристика - <http://infocentr.biz.ua/novosti/trudovij-dogovir-ta-tsivilno-pravova-ugoda-yak-ne-pomilitisya-robotodavtsyu-u-vibor> і (Дата звернення 23.03.20)

Жуковський Г. В.,
студент 2 курсу спеціальності «Право»
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СВОБОДИ СЛОВА

У сучасних демократичних державах визнається і законодавчо закріплюється право людини на свободу слова. Серед політичних прав і свобод громадян свобода слова займає особливе місце, будучи одним з найважливіших природних прав людини.

Міжнародним правом розроблена низка стандартів, спрямованих на захист свободи слова, інформації, вираження своєї думки. В першу чергу, вони встановлені статтею 19 Загальної декларації прав людини, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Конвенцією про права дитини, Європейською конвенцією про захист прав людини і основних свобод, Американською Конвенцією про права людини, Африканською Хартією про права людини і народів, інших актах присвячених правам людини, що мають міжнародний та регіональний характер.

Україна на шляху до демократичної правової держави здійснює розвиток правозахисних механізмів з урахуванням міжнародно-правових стандартів і формує нормативно-правову базу, за допомогою рецепції загальноновизнаних норм і принципів міжнародного права. Крім того, процес побудови в Україні громадянського суспільства, без якого неможливе існування правової держави, приводить до постійного розширення мережі як національних громадських організацій, так і міжнародних неурядових організацій, покликаних стимулювати державу до виконання нею своїх обов'язків перед людиною.

Конституційний обов'язок держави дотримувати і захищати права і свободи людини і громадянина складається в створенні умов для їхньої реалізації і механізму для їхнього захисту.

Забезпечення таких умов і захист прав і свобод людини і громадянина входять у функції всіх органів державної влади й органів місцевого самоврядування. Але, крім того, варто враховувати, що нарівні з національним механізмом забезпечення прав і свобод людини, також функціонує і міжнародний механізм. Згідно ст. 9 Конституції України діючі міжнародні договори згода на обов'язковість яких дана Верховною Радою України є частиною національного законодавства України, а згідно ч.3 ст.55 кожний 173 має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав у відповідні міжнародні судові установи й у відповідні міжнародні організації, членом або учасником яких є Україна [1]. У зв'язку з цим підвищується значення міжнародно-правових способів захисту прав громадян, здійснюваних міжнародними організаціями.

В 2012 році Організацією Об'єднаних Націй було розроблено План дій щодо забезпечення безпеки журналістів та щодо питань безкарності. План спрямований на підвищення обізнаності та підтримку практичних кроків, зокрема, розробку законодавства з питань свободи слова та інформації задля створення вільного та безпечного робочого середовища для журналістів у традиційних та цифрових медіа, де новини все частіше виробляються та переглядаються [2].

Отже, щоб зробити свободу слова реальністю, має існувати нормативно-правова база, яка дозволить розвиватися засобам масової інформації відкрито та неплуралістичних засадах; політична воля для підтримки сектора та верховенство закону, щоб його захищати; закони, що забезпечують доступ до інформації, особливо до інформації, що є суспільним надбанням. Необхідними також є навички медіаграмотності серед глядачів новин, які мають критично аналізувати та узагальнювати інформацію, яку вони отримують, щоб використовувати її належним чином в своєму повсякденному житті та змушувати ЗМІ бути відповідальними за свої дії.

Література

1. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%804> . (Дата звернення: 25.03.20)
2. План дій щодо забезпечення безпеки журналістів. <https://en.unesco.org/un-plan-action-safety-journalists> (Дата звернення: 27.03.20)

Загаріна Є. А.,
студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КОРУПЦІЇ ЯК ДЕГРАДАЦІЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Корупція, як негативний чинник розвитку суспільних відносин, в останні десятиріччя розповсюджуються в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Корупція – це багатоскладний, перш за все, економічний та політичний вірус, який поширює свій руйнівний вплив на усю систему існування людства. Цей паразитичний феномен не тільки пристосувався до нашої країни, а й «злився» в одне ціле з управлінським апаратом на усіх ланках без виключення.

Погоджуємося з М. Мельником, що корупція - це «соціальне явище, яке має соціальну обумовленість, соціальні закономірності розвитку і справляє негативний вплив на соціальні процеси. Існуючи в суспільстві і будучи породженням суспільних відносин, корупція пронизує різні соціальні сфери суспільства, по-різному деформуючи суспільні відносини» [2, с. 55].

На думку О. О. Акімова, у країнах, де хабарництво та інші корупційні діяння трапляються порівняно рідко, корупція в громадській свідомості асоціюється з великим злом для держави та її громадян і немає істотного впливу на суспільне життя. У тих

країнах, де корупція поширена значною мірою, корумповані відносини все більше витісняють правові, етичні відносини між людьми, корупція із соціальної аномалії поступово перетворюється в правило і виступає звичним способом розв'язання життєвих проблем, стає нормою функціонування влади і способом життя значної частини суспільства [Див.: 1].

Наразі поняття корупції сприймається суспільством як щось далеке та непричетне до буденного існування людей, це «щось», що не піддається змінам та впливу громадянина, з чим треба боротися на рівні публічної влади. Але корупція походить якраз з взаємовідносин людей, народу, суспільства. Джерелом підкупу, незаконної вигоди та обману постають люди, їх відносини. До іронії ситуації, через корупцію в першу чергу страждає саме соціум, як правило, незахищені верстви населення - бідні, втрачаючи в економічному, політичному, соціальному плані захист та владні повноваження, закріплені Конституцією України.

В умовах глобального поширення корупції, суспільство відчуває моральний тиск, який призводить до групової деградації волевиявлення. Отже, корупція являє собою не тільки правопорушення, яке шкодить політичному й економічному стану держави, а й формує пагубний ефект на мислення суспільства. Корупція тісно пов'язана з рівнем свідомості українського суспільства. Вона процвітає та розповсюджується в управлінських взаємовідносинах лише за так званою «згодою» народу. Українці обрали шлях покори та прийняття корупції як явища неминучого притаманного публічній владі, що рівнозначно спонуканню та просуненню корупції на усі рівні влади. Деградація соціального мислення призводить до нормалізації сприйняття корумпованих відносин, що в свою чергу підриває механізм нормального функціонування держави та знищує демократичні принципи її будування.

Однією з головних функцій нашої держави повинно бути проведення антикорупційної політики, що зможе забезпечити демократичний розвиток країни. Для цього, перш за все, повинно бути кардинально змінено сприйняття явища корупції у

«суспільному розумі» шляхом формування у соціумі психологічних та моральних основ, що змінять сприйняття корупції на протипагу старих звичок бездіяльності та неприсутності.

Література:

1. Акімов О. О. Психологічні аспекти проявів корупції в державному управлінні. Державне управління: теорія та практика. 2014. № 1. С. 181-188.
2. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: Монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

Зельцман І. М.,
студентка 3 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ЗАПОБІГАННЯ ПРОЯВІВ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Тривалий час проблема проявів насильства в сім'ї вважалася прерогативою усталених звичаїв та традицій і залишалася поза сфери механізму правового регулювання. Будь-яке втручання в родинні стосунки з боку держави і суспільства вважалося порушенням таємниці приватного життя та категорично не допускалось. Такий стан речей призвів до певного ёсвавілля в сфері сімейних відносин та перетворення їх в область латентних правопорушень, які залишалися поза уваги компетентних органів державної влади. Вперше на світовому рівні проблема сімейного насильства була актуалізована завдяки активним спільним діям міжнародного руху щодо захисту прав жінок, оскільки саме жінки склали найбільш вразливу і незахищену групу, яка страждала від насильницьких дій з боку членів своєї сім'ї (батьків, чоловіків,

братів тощо). Завдяки цьому, проблеми з попередження насильства в сім'ї увійшло в поле зору світової спільноти і прийняття цілого ряду міжнародних документів, зокрема Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенцію ООН проти катувань, Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) тощо, які спрямовані на звернення додаткової уваги до проблем, які постають лише перед жінками або від яких страждають переважно жінки, зокрема домашнє насильство [1].

Тому на першому місці повинна бути кримінологічна профілактика, що передбачає діяльність різних суб'єктів щодо протидії насильницької злочинності, яка спрямована на своєчасне запобігання виникненню криміногенної-небезпечних явищ та процесів, їх обмеження, а якщо можливо, то й їх усунення і створення достатнього захисту та безпеки особистості від проявів насильницьких посягань. Найважливішими профілактичними комплексами є: втручання в кризові ситуації; зменшення практичних можливостей здійснення саме насильницьких злочинів на сімейно-побутовому ґрунті; виховна та інформаційна робота серед населення; залучення громадськості до запобігання насильства в сім'ї; надання допомоги жертвам цих проявів.

Зменшення практичних можливостей проявів насильства в сім'ї – це аспект кримінологічної профілактики, який передбачає життя заходів, які максимально ускладнювали б їх вчинення на вулицях, в гуртожитках, квартирах, будинках тощо. Для цього необхідно: посилений режим патрулювання поліцейськими в населених пунктах, містах, мікрорайонах, селах, особливо у вечірні та нічні часи; унеможливлення перебування в Україні осіб без певних занять з інших країн та використання для цього відповідних адміністративно-правових норм; практика комплексних оперативнопрофілактичних заходів в тих населених пунктах, де спостерігається складна криміногенна обстановка; посилення контролю за обігом зброї, боєприпасів, вибухових речовин, наркотиків, отрути; підвищення рівня запобігання

пияцтва, вживання наркотиків, що є надійним способом попередження насильства [2, с. 123].

Виховна та інформаційна робота серед населення може включати наступну групу заходів: впровадження в масштабах країни кримінологічної поінформованості населення про стан злочинності, детермінацію вчинення насильницьких злочинів, особистість злочинців і потерпілих; заходи і роль населення при їх здійсненні; пропагандистські заходи з використанням засобів масової інформації; розробка програм навчання для різних верств населення засобам захисту від насильницьких посягань тощо.

Залучення громадськості щодо запобігання проявів насильства в сім'ї. Широке залучення громадян у сферу попереджувальної діяльності передбачає розвиток правосвідомості та розуміння єдності суспільних і особистих інтересів. Для цього необхідна тривала й добре організована робота з розповсюдження відповідних знань, створення нової системи суспільних формувань, налагодження взаємодії та координації з державними суб'єктами щодо запобігання насильства в сім'ї, інші заходи.

Отже, особливе місце займає припинення розпочатих насильницьких проявів і розвитку злочинної поведінки на стадіях готування до злочину або замаху на злочин. Активний захист особи повинне виходити не тільки від суб'єктів припинення проявів насильства в сім'ї та злочинів, а й від самої особи. Існують також інші напрями та заходи попередження форм насильства в сім'ї, які впливають із законодавчих актів [3], комплексних цільових програм з профілактики злочинів.

Література

1. Конвенція Ради Європи про попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу із цими явищами. <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/conventionviolence/convention/Convention%20210%20Ukrainian.pdf> (Дата звернення: 18.03.20)

2. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання : навчально-методичний посібник для

курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Укладачі : Запорожцев А. В., Лабунь А. В., Басиста І. В., Дроздова І. В., Брижик В. О., Мусієнко О. М. Київ, 2012. 246 с.

3. Про попередження насильства в сім'ї. Закон України від 15. 11. 2001 р. № 2789-III змін. І доп., внес. згідно із Законами України: за станом на 23.12.2015 р. № 901-VIII (901-19). <http://zakon1.rada.gov.ua> (Дата звернення: 29.03.20)

Каспарова К. О.,
студентка 3 курсу спеціальності «Право»
Київський університет культури
м. Київ, Україна

ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Конституцією України визначено основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, а також передбачено заходи їх захисту. Це є одним із показників демократичної правової держави. Незважаючи на те, що з часу прийняття Конституції України пройшло майже чверть століття, реальне забезпечення прав і свобод в країні ще далеко від конституційних гасел, і де-юре не завжди є і де-факто.

Зазначений аспект привертає увагу відомих вітчизняних правознавців, таких як М. М. Антонович, О. Г. Кушніренко, О. В. Петришин, Ю. М. Тодика, В. М. Шаповал та інші. Так, Ю. М. Тодика вважає, що гарантії прав і свобод людини і громадянина взаємопов'язані й взаємозумовлені, утворюють в цілому загальну систему та у своїй сукупності забезпечують їх надійну реалізацію, всебічну охорону і захист [1]. Це аксіоматичне твердження Ю. М. Тодики було висловлено ще на початок ХХ ст., але, на жаль, воно до теперішнього часу є більш бажаним, ніж реальним і потребує доповнення «повинні забезпечувати». І це має як

моральні, так і соціально-економічні підґрунтя. Сьогодні не існує єдиної думки щодо систематизації гарантій прав і свобод людини і громадянина у вітчизняній юридичній науці. Гарантії прийнято поділяти на загальні та спеціальні з метою забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина. Загальні гарантії визначаються рівнем розвитку основних сфер суспільного і державного життя – політичної, економічної, соціальної, культурної (духовної) та інших. Загальні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина мають значний, а іноді й визначальний вплив на реалізацію цих прав і свобод, оскільки вони визначають готовність суспільства і держави реалізувати зазначені права і свободи. Спеціальні юридичні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні представлені нормативно – та організаційно-правовими механізмами реалізації цих прав і свобод [2].

Юридичні гарантії прав і свобод людини у національному праві включають систему засобів та інститутів, спрямованих на створення умов для реалізації прав людини, забезпечення їх всебічної охорони та захисту від порушень [3]. І саме від «готовності» держави залежить реальність забезпечення цих прав і свобод.

Доктор юридичних наук В. Л. Федоренко класифікує юридичні гарантії, як нормативно-правові та організаційно - правові. Нормативно-правові гарантії – це сукупність передбачених нормами права юридичних засобів забезпечення реалізації охорони і захисту прав та свобод людини і громадянина. Організаційно-правові гарантії – це передбачені в нормативно-правових актах суспільно-політичні інституції, на які покладаються відповідні функції та повноваження щодо організації та здійснення юридичного забезпечення реалізації, охорони і захисту свободи людини і громадянина [4].

Юридичні гарантії спрямовані на конкретне здійснення прав, свобод і обов'язків людини та їх охорону від протиправних порушень і посягань, на відміну від політичних, економічних, соціальних, організаційних та духовних гарантій, які є

передумовою реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.

У свою чергу гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина поділяються на дві великі групи: внутрішньодержавні (включають судові та позасудові) та міжнародно-правові [5]. Міжнародно-правові гарантії поділяються на універсальні та регіональні. Вони значимі, на кшталт цього є міжнародні документи, які закріплюють стандарти галузі прав людини, створення інституційних механізмів щодо захисту прав людини, один з найбільш дієвих – це Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) [6].

Вищезазначену класифікацію видів гарантій прав і свобод людини і громадянина можна доповнити іншими критеріями з метою поглибленого вивчення.

Отже, утвердження і забезпечення гарантій суб'єктивних прав і свобод людини і громадянина – це головний обов'язок держави, що відбувається шляхом створення відповідних умов для їх реалізації, охорони та захисту як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівні. Відповідно до статті 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом, і кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Отже, основною і кінцевою гарантією в реалізації прав і свобод є безперешкодне звернення до суду з метою відновлення справедливості та порушеного права. Але це можливо тільки при умовах незалежної гілки судової влади, верховенстві права та діючих механізмів забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Література

1. Тодыка Ю. Н., Тодыка О. Ю. Конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине. Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.

2. Майданник О. О. Конституційне право України: Навч. посібник. Київ : Алерта, 2011.
3. Загальна теорія держави і права: підручник. За ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009.
4. Барабаш Ю. Г. Правова політика у сфері прав людини: шляхи підвищення ефективності. Право України. 2009. № 4.
5. Тодыка Ю. Н., Тодыка О. Ю. Згадана праця
6. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник / М-во юстиції України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: Ліра-К, 2016

Коровелят К. Д.
студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

Існування збройного конфлікту передбачає застосування міжнародного гуманітарного права (МГП), відомого також як право збройних конфліктів, яке накладає обмеження на засоби і методи ведення сторонами військових дій і захищає всіх осіб, яких торкнувся конфлікт.

МГП накладає рівні зобов'язання на обидві сторони в конфлікті, проте не надає будь-якого правового статусу залученим у конфлікт збройним опозиційним групам.

Експерти з МГП розробили ряд чітко визначених юридичних критеріїв, щоб встановити, чи дозволяє рівень насильства говорити про збройний конфлікт та класифікувати його.

Кваліфікація збройних конфліктів та інших ситуацій насильства – це важливе питання, визначення якого впливає на

право, яке повинно застосовуватися в кожному конкретному випадку.

Одним із типів збройних конфліктів є неміжнародний (або «внутрішній») збройний конфлікт. Він означає ситуацію насильства, при якій на території тієї чи іншої держави відбуваються тривалі збройні зіткнення між урядовими силами та однією або декількома організованими збройними групами або між самими такими групами, що не відносяться до урядових сил. Відповідно до МПП, неміжнародний збройний конфлікт відповідає наступним двом критеріям: збройні групи, що беруть участь у військових діях, повинні проявляти хоча би мінімальну ступінь організованості, а збройні зіткнення повинні досягати мінімального рівня інтенсивності. Факт виконання цих критеріїв встановлюється при розгляді кожного окремого випадку, яке передбачає вивчення цілого ряду фактичних показників [1].

Міжнародне гуманітарне право масштабно впливає на практику сучасних міжнародних

відносин, безпосереднім учасником яких є Україна. Відповідно до норм міжнародного гуманітарного права військовослужбовці Збройних сил України, що перебувають у складі миротворчих сил, застосовують норми міжнародного гуманітарного права вже в реальних умовах [2].

Верховна Рада України ратифікувала чотири Женевські конвенції 1949 р. і два Додаткові Протоколи 1977 р. Зобов'язаннями, які ратифікували ці домовленості держав, є приведення внутрішнього законодавства у відповідність з нормами міжнародного гуманітарного права, а також відповідальність за порушення цих норм та міжнародну співпрацю із затримання злочинців, створення Комісії зі встановлення фактів злочинів тощо. Від військовослужбовців Збройних сил України вимагається дотримуватися принципів і норм міжнародного гуманітарного права та міжнародних договорів України.

Основними національними нормативними-правовими актами, що регулюють відносини військового характеру, є Закони

України «Про правовий режим воєнного стану», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про основи національної безпеки України».

Українське національне законодавство щодо воєнних відносин встановлює лише, так би мовити, організаційні норми в випадку військових конфліктів, як внутрішньодержавних так і під час зовнішніх. Своєю чергою, мало регламентують відносини, що виникають безпосередньо в ході воєнних дій. Це зумовлено тим, що Україна ратифікувала низку найважливіших міжнародноправових актів у цій сфері і тому навіть у випадку внутрішньодержавного конфлікту застосовуватимуться безпосередньо норми відповідних міжнародних нормативно-правових актів.

У будь-якому випадку застосування МГП не ставить під сумнів суверенітет держави або право уряду врегулювати повстання за допомогою збройної сили і переслідувати повстанців відповідно до свого національного законодавства.

Література

1. Лук'янченко В. Кваліфікація збройних конфліктів та інших ситуацій насильства відповідно до норм міжнародного права. <https://www.ukrainepravo.com/international-law/public-international-law/nvaokchknashchky-ibusmrysh-nsrchoknkhkv-kha-kryysh-fykhtsashchkm-rafyoeffkhva-vketsvkers-es-rsup-pkz/> (Дата зверення: 21.03.20)
2. Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни <http://subject.com.ua/textbook/protection/10klas/6.html> (Дата зверення: 3.04.20)

Красногор А. І.
студентка 3 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ЗАПРОВАДЖЕННЯ Е-НОТАРІАТУ В УКРАЇНІ

Нотаріат в Україні вже давно звик до постійних реформ, деякі з них покращують роботу нотаріусів, інші, навпаки, є поспішними та недолугими. Ця законодавча сфера потребує глибинних трансформацій, які б не завдавали прикросів не лише приватним виконавцям, але й громадянам. На даний момент існує 5 найважливіших змін, необхідних нотаріату України. В своїй роботі я відзначу одну з них, як мені здається, найважливішу.

Е-нотаріат - це електронна платформа, єдина база даних, куди заносяться всі вчинені нотаріальні дії. Такий реєстр повинен використовуватися лише нотаріусами і діяти на базі Нотаріальної палати України, аби не створювати загрози кібератак та не переавантажувати систему. Це можливість зберегти всі дані державної реєстрації рухомого та нерухомого майна українців, захист електронного ключа від несанкціонованого проникнення.

Нагальним з цим є створення електронного цифрового нотаріального архіву та звітності, який полегшив би нотаріальний процес та надав можливість витратити час на більш важливі питання. Запровадження цього в належній формі, без прогалин та на відповідному рівні сприяло би покращенню роботи нотаріальних контор. Законом України «Про нотаріат» ст. 33 передбачена перевірка організації нотаріальної діяльності приватного нотаріуса, дотримання ним нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства, яка вчиняється не частіше одного разу на два роки [1, ст. 33 Закон України «Про нотаріат»]. Це означає, що всі дані про вчинені нотаріальні дії за весь цей час, які були внесені в електронну базу даних державних реєстрів, в обов'язковому порядку повинні бути записані у

відповідні книги реєстрів. Це займає дуже багато часу, оскільки кожна дія має відповідний індексний, реєстровий номери, а тому і книга повинна бути не одна. Кожна дія записується в скороченому вигляді, де викладається зміст вчиненої нотаріальної дії, але таких справ, як мінімум, за два роки, звичайно набирається немало. Як мені здається, час «паперових нотаток» вже закінчився, ведення документації в паперовому вигляді більше не актуальне, а тим паче – не компетентне. Для чіткого збереження інформації необхідні захищені кодові програми, які не допускать помилок та дозволять чітко зберігати інформацію, яка є конфіденційною і використовується певним колом осіб. На даний момент результати кожного реєстру відтворюються у паперовому вигляді, як ми зрозуміли, на це витрачається багато часу, але є ще одна проблема. Згадаємо ситуацію з анексією Криму та російську агресію на сході України в 2014 році, вся документація, яка зберігалася у нотаріальних актах мала паперовий вигляд, а значить ми більше не маємо доступу до цієї інформації. Це створює не тільки перешкоди та незручності громадянам, які через певні причини втратили дані не в змозі вчинити нотаріальні дії зі своїм майном, але збитків зазнала й наша держава, втративши значну кількість документації. Тримавши все це в електронному вигляді, на одну важливу проблему стало би менше.

Україна наразі стрімко розвивається у сфері інформаційного простору, залишаючи позаду пострадянську систему розвитку. Це вірний хід, бо без змін держава не зможе реформуватися. На даний момент значних реформ країна зазнає в науковій сфері. Школи та вищі навчальні заклади переходять на вищий рівень отримання освіти. Ми стаємо більш розвиненими через розширений спектр отримання інформації. Окрім книг, ми читаємо статті, виконуємо різноманітні проекти, беремо участь у соціальних програмах. Цього року через карантин ми, як ніколи доказали, що готові до змін і здатні пристосовуватися до різних умов навчання: дистанційного чи стаціонарного, в програмі «Zoom» чи сидячи за партою у класі. Сьогодні, коли вся країна

перебуває на перехідному етапі, нотаріат також повинен отримати шанс нарешті здійснити хоча б перші необхідні кроки до вдосконалення. Цифрові технології, безперечно, займають важливу роль у житті кожної сучасної людини, але «цифра» не дасть повної гарантій та не захистить наші права так, як це може зробити жива людина — нотаріус. До того ж нотаріус несе матеріальну відповідальність за свої дії. [2, ст. 130 Закон України про працю]. Навіть у прогресивній Європі досить обережно впроваджують Е нотаріат. Хоча зроблено вже дуже багато, є країни, на рівень прогресу яких ми можемо рівнятися. Звісно, необхідно виправити всі технічні недосконалості реєстрів, нівелювати корупційні ризики, адже головна мотивація для запровадження змін — технологічно спростити фізичним та юридичним особам процес вчинення нотаріальних дій, при цьому жодним чином не погіршуючи, а навіть покращуючи рівень захисту. У нотаріаті кожної країни свій «менталітет». Та я вважаю, що нотаріат України повинен мати власне обличчя, враховуючи історичні чинники та сучасні реалії. Однак багато конструктивних моментів можна запозичити у нотаріатів балтійських країн, Німеччини, Франції, Грузії та навіть Казахстану. Як зазначав на одній з міжнародних конференцій віцепрезидент Федеральної нотаріальної палати Німеччини Ріхард Бок: «Нотаріус є економічно вигідним для держави правоохоронцем, оскільки на діяльність приватного нотаріату держава не витрачає жодної копійки». Важливим напрямком є зменшення паперових носіїв у нотаріаті. Тут корисним може бути досвід Франції, де був розроблений інструмент для ідентифікації та підпису документів, подібний до електронного цифрового підпису. Документ підписується на комп'ютері, скріплюється цифровим підписом нотаріуса та існує в електронній версії.

У Казахстані з 2009 р. розпочалося освоєння Е нотаріату в навчальній версії, а офіційно він був запущений у 2011 р. Всі наявні реєстри між собою синхронізуються, документи існують в електронному вигляді. Нотаріуси Казахстану отримали широкі повноваження у сфері вчинення виконавчих написів. У зв'язку з

цим електронний нотаріальний реєстр був інтегрований з реєстром виконавчих проваджень [3, Єдина нотаріальна система "Е-нотариат" [https://ru.wikipedia.org. wiki/ЕНИС](https://ru.wikipedia.org/wiki/ЕНИС)]. Отже, вчиняючи виконавчий напис, нотаріус автоматично направляє його до примусового виконання. Якщо говорити про готові рішення, Україна могла б узяти за зразок систему електронного нотаріату Естонії, яка в цій сфері випереджає багато розвинених країн. До речі, незважаючи на активне використання цифрових технологій, нотаріуси Естонії не забувають про важливість безпосереднього контакту з людьми та зберігають кращі традиції професії.

Виходячи зі всього вище написаного можу сказати, що для реальних реформ у нотаріаті потрібні законодавчі зміни, а отже, політична воля, а також бажання регулятора (Міністерства юстиції) впроваджувати ці зміни, а не гальмувати наш розвиток. Нотаріальна Палата України готова самотужки розвивати професію, але поки що нотаріат не має необхідних повноважень. З метою децентралізації владних повноважень потрібно передати до Нотаріальної Палати України функції контролю у сфері нотаріату, нагляду за діяльністю нотаріусів як суб'єктів первинного фінансового моніторингу, розширити можливості Нотаріальної Палати України щодо організації підвищення професійного рівня та кваліфікації. Законність, професійність, захищеність — ці характеристики повинні чітко асоціюватися з нотаріальною діяльністю і тільки тоді нотаріат України впевнено триматиме курс на ефективні зміни!

Література:

1. Ст. 33 Закон України «Про нотаріат» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993 року.
2. Ст. 130 Закон України «Про працю» Затверджується Законом № 322-VIII від 10.12.71 ВВР, 1971 року.
3. Єдина нотаріальна система "Е-нотариат" [https://ru.wikipedia.org. wiki/ЕНИС](https://ru.wikipedia.org/wiki/ЕНИС) (Дата звернення: 28.03.20)

Кударіна К. В.,
студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У БОРОТЬБІ ІЗ ЗЛОЧИННІСТЮ

В сучасній системі міжнародних відносин важливі завдання у боротьбі зі злочинністю вирішується за сприяння міжнародних організацій й реалізується на глобальному та регіональному рівнях. Провідними на рівні глобальної взаємодії є Організація Об'єднаних Націй та її спеціалізовані установи, Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.

Так, ООН, створена 1945 року, формулює загальні стандарти, принципи, рекомендації, визначає міжнародні норми поведінки із особами, які залучені до сфери кримінального судочинства. У підвищенні ефективності діяльності ООН низку завдань реалізують її структурні підрозділи, інститути, спеціалізовані конгреси. Генеральна Асамблея ООН є ініціатором розробки міжнародних і національних програм боротьби з найбільш небезпечними і поширеними видами злочинів. У полі її зору – питання боротьби з економічною злочинністю, проблеми наркобізнесу, «відмивання грошей», здобутих злочинним шляхом, та іншими злочинами міжнародного характеру.

У системі органів ООН функціонує низка установ, що спеціалізовано займаються питаннями боротьби зі злочинністю: Центр з міжнародного попередження злочинності; Міжрегіональний римський науково-дослідний інститут ООН з питань злочинності і правосуддя; Азіатський і Далекосхідний інститути ООН у Токіо з попередження злочинності і поведінки з правопорушниками; Гельсінський інститут з попередження злочинності і боротьби з нею; Міжнародний кримінальний суд; Спеціальна фінансова комісія з проблем «відмивання» грошей (FATF); Ліонська група старших експертів “вісімки” з питань

боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та ін. [1, с. 61–64].

Слід відзначити систему об'єднань, що діють на неурядовій основі. В останньому випадку мова переважно йде про різні міжнародні організації, наукового (Міжнародна асоціація кримінального права, Міжнародне кримінологічне товариство, Міжнародне товариство соціального захисту, Міжнародний кримінальний і пенітенціарний фонд) і гуманітарного (Міжнародна асоціація допомоги ув'язненим, Міжнародна амністія, Міжнародна федерація прав людини) характеру.

Функціонує низка організацій, що об'єднують співробітників поліції в загальному (Міжнародна поліцейська асоціація) або виходячи з їх службових інтересів (Міжнародна асоціація старших офіцерів поліції, Міжнародна асоціація поліцейських повітряних і морських портів, Міжнародна асоціація поліцейських з боротьби з наркоманією).

У боротьбі з міжнародною злочинністю, зокрема в її організованих формах, особливе значення має Інтерпол – глобальна, міжнародна, міжурядова організація, до якої входить 188 країн світу.

В Україні таким підрозділом є НЦБ Інтерполу України (Укрбюро Інтерполу), що функціонує в структурі МВС України. Укрбюро Інтерполу через мережу НЦБ Інтерполу 188 країн і через Генеральний секретаріат Інтерполу здійснює:

- координацію діяльності правоохоронних органів країни у боротьбі зі злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни;

- забезпечення взаємодії з Генеральним секретаріатом і відповідними органами держав–членів Інтерполу в боротьбі зі злочинністю;

- оцінку рівня поширення в Україні злочинності, що має транснаціональний характер, і загрози злочинної діяльності громадян України за кордоном (п. 3 Положення про НЦБ Інтерполу) [2].

Аналіз правових, наукових джерел і практичної діяльності свідчить про розвиток міжнародного співробітництва правоохоронних органів України як із компетентними органами зарубіжних держав, так міжнародними організаціями на світовому та регіональному рівнях.

Крім того, значним поштовхом у підвищенні ефективності боротьби з міжнародною злочинністю стали зміни й доповнення Кримінально-процесуального кодексу України. Нині питанням міжнародного співробітництва у кримінальних справах присвячений окремий розділ і низка статей, що комплексно регламентують даний напрям співпраці у кримінальному судочинстві.

Література

1. Джужа О. М. Роль міжнародних організацій у боротьбі зі злочинністю. Наук. вісник Нац. акад. внутр. справ України. 2003. № 5. С. 59–67.

2. Положення про Національне центральне бюро Інтерполу від 25 березня 1993 року № 220. <https://mvs.gov.ua/control/main/uk/publish/article/54780> (Дата звернення: 27.03.20)

Місюк Ю. В.,
студентка 3 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ЮВЕНАЛЬНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ

Починаючи з часів Стародавнього Риму існувало це поняття, так як проводилися Ювеналії, тобто святкування на честь богині Ювенти, яка вважалася покровителькою юності та молоді. На даний час проблематика не втратила своєї актуальності, адже проблеми, які стосуються прав дітей, мають вирішуватись на найвищому конституційному рівні, тому й існує ювенальне право.

Ювенальне право – це комплексна галузь українського права, що є ціннісно орієнтованою системою матеріальних, процесуальних та організаційних правових норм, спрямованих на забезпечення виживання, розвитку та соціалізації дитини, шляхом закріплення особливого статусу дитини як суб'єкта права, встановлення компетенцій інших суб'єктів права, зобов'язаних опікуватися справами дітей, і регулювання відносин, одним із учасників яких є дитина.

Як і будь-яка галузь права ювенальне право має суб'єкт, але особливістю суб'єктного складу ювенально-правових відносин є те, що одним з їх учасників виступає дитина (неповнолітній), яка безпосередньо, тобто особисто бере участь в них, так і опосередковано - через законних представників (батьків, опікунів та державні органи).

Первинною складовою будь-якої галузі права є правова норма. Норма ювенального права - загальнообов'язкове, формально-визначене правило поведінки, встановлене державою, яке покликане самостійно здійснювати охорону прав неповнолітнього (або посилювати дію інших правових норм) і регулювати специфічні за своїм змістом суспільні відносини (ювенальні правовідносини), формує правовий статус неповнолітнього як учасника цих правовідносин, встановлює механізми правового захисту неповнолітніх, а також визначає

повноваження і принципи діяльності системи органів та установ, які реалізують та охороняють права та законні інтереси неповнолітніх (органи ювенальної юстиції).

Формування ювенального законодавства певною мірою є програмним кроком законодавця, оскільки українське суспільство, яке ще не прийняло як

свою власну цінність категорію прав людини в цілому, поки що не готове ані до прийняття (принаймні повною мірою) системи прав дитини, ані, тим більше, до усвідомлення та належного виконання обов'язків особи, сім'ї, суспільства, держави щодо дитини. Саме тому, на наш погляд, серед функцій ювенального права на перший план зараз виступають загальносоціальні, а не спеціальноюридичні функції права. Вони покликані творити підвалини для складання системи власне юридичних засобів реалізації та захисту прав дитини [1, с.182].

Дане право межує з цілим рядом галузей права: міжнародним, конституційним, цивільним, сімейним, трудовим, адміністративним, кримінальним, кримінально-виконавчим, цивільно-процесуальним, кримінально-процесуальним. І це не випадково, бо предметом цієї галузі права є особливі правові відносини, за участю неповнолітніх, які регулюються багатьма галузями права. Норми ювенального права наявні як у нормативно-правових актах, що регулюють виключно відносини, одним із суб'єктів яких є дитина (Закон України «Про відпочинок та оздоровлення дітей»), так і в галузевих законодавчих актах (наприклад, норма ЦК України щодо часткової та неповної цивільної дієздатності). Об'єднання ювенальних норм в єдиний кодифікований акт є не можливим, так як він буде занадто великим, тому що регулювання ювенальних відносин має охопити головні сфери соціального буття дітей.

Наразі, Україна робить зрушення в удосконаленні ювенального права. Міжвідомча координаційна рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх підготувала пілотний проект програми відновного правосуддя для неповнолітніх на базі системи надання безоплатної правової допомоги. Програма

відновлення ґрунтується на відновних підходах у кримінальних провадженнях і має на меті максимально раннє виведення неповнолітніх із кримінального процесу.

Програма застосовується у випадках вчинення неповнолітніми злочинів невеликої та середньої тяжкості і передбачає зустріч неповнолітнього з потерпілими за участі медіатора з метою забезпечення відшкодування завданої шкоди та примирення сторін [2].

Також у плані дій – формування Реєстру медіаторів з числа адвокатів, які пройшли навчання та залучатимуться до реалізації пілотного проекту, розроблення Методики щодо оплати послуг адвокатів-медіаторів із відповідною звітністю і підписання Наказу Міністерства юстиції України про реалізацію пілотного проекту щодо застосування «Програми відновлення». Учасниками програми є: прокурори, медіатори, працівники органів пробації та працівники регіональних центрів БПД.

Отже, ювенальне право покликане створювати економічні, правові, організаційні, соціальні умови для життєзабезпечення молодого покоління, підвищення якості його життя та бути соціально- правовою підтримкою.

Література

1. Крестовська Н. М. До питання про функції ювенального права. Актуальні проблеми держави і права. 2003. Вип.21. С. 180-185.
2. Презентовано програму відновного правосуддя для неповнолітніх. <https://ukrainepravo.com/news/ukraine/prezentovano-proekt-programy-vidnovlennya-dlya-nepovnolitnikh-pravoporushnykiv/> (Дата звернення: 02.04.20)

Проноза О. О.,
студент 1 курсу
спеціальності «Підприємництво та біржова діяльність»
Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ

Перехід до ринкової економіки, що супроводжується розвитком конкурентних відносин, потребує створення сприятливих умов для розвитку конкуренції в Україні. Для забезпечення сприятливого середовища розвитку конкурентних відносин необхідно дослідити особливості діяльності державного органу, що їх регулює. Таким органом в Україні є Антимонопольний комітет України, головним завданням якого є захист економічної конкуренції та боротьба із зловживанням монопольним становищем в Україні.

Отже, дослідження особливостей функціонування Антимонопольного комітету України є актуальним питанням, ураховуючи сучасний стан розвитку конкурентних відносин в Україні.

Проблема державного захисту конкуренції та боротьби з монополіями висвітлена у працях великої кількості наукових фахівців, серед яких: Акімова Т. В., Клименко В. В., Малюк М. О., Шаститко А. Е. та ін.

Актуальним є дослідження особливостей правового становища та діяльності Антимонопольного комітету як державного органу з регулювання питань конкуренції та монополізму в Україні та визначенні місця даного державного органу регулюючого механізму для підприємств у здійсненні їх господарської діяльності.

У сучасній науковій юридичній літературі існує цілком обґрунтована думка, що правове становище – це складна, збірна та багатоаспектна категорія. Так, Н. І. Матузов визначає правове становище як статус того чи іншого суб'єкта в правовій

реальності, що відображається в його відносинах з суспільством і державою [5, с. 48].

Оскільки Н. І. Матузов визначає категорію правове становище через поняття статус, це є досить важливим визначити співвідношення категорій «правовий статус» та «правове становище». Застосовують для цього буквально тлумачення цих термінів. Слово «статус» у перекладі з латинської означає «стан справ, становище» [8].

Тому поняття правового становища та поняття правового статусу АМК (антимонопольного комітету) як суб'єкта адміністративно-господарської відповідальності розглядаються як тотожні.

Законодавець дає чітке визначення поняття Антимонопольний комітет України – він є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель [7, ст. 1]. Антимонопольний комітет України підконтрольний Президенту України та підзвітний Верховній Раді

України. Антимонопольний комітет України щорічно подає Верховній Раді України звіт про свою діяльність [7, с. 2].

У широкому розумінні антимонопольний контроль можна охарактеризувати визначеннями із словника іншомовних слів: «Антимонопольний (анти і монопольний) – спрямований проти виняткового права (монополії) в якій-небудь галузі діяльності установи, фірми тощо» [4, с. 48]. Тобто заходи, спрямовані на протидію монополії. Категорія «монополія» (від грец. *monopolia* – один, єдиний продаю) визначається як «особливе становище когонебудь, яке надає переваги проти інших; виняткове право на виробництво, торгівлю тощо, що належить одній особі, групі осіб, державі» [4, с. 48].

Отже, виходячи з представлених тлумачень, можна визначити, що це обмежувальні заходи щодо підвищення концентрації капіталу через різних суб'єктів у виробництві, торгівлі тощо.

Контроль (від франц. controle) – це «перевірка, спостереження для встановлення відповідності чого-небудь певним вимогам», тобто характеризується певна функція, яка здатна визначити відповідність певним правилам, нормативу тощо. Крім того, у словнику розкривається контроль як «влада, можливість розпоряджатися чим-небудь, регулювати щось».

Правове становище Антимонопольного комітету України визначене Законом «Про Антимонопольний комітет України», а його діяльність щодо контролю за концентрацією суб'єктів господарювання, розгляду заяв та справ про надання дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та про недобросовісну конкуренцію регламентується законами «Про захист економічної конкуренції» та «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Зважаючи на вищевказане, Антимонопольний комітет України як суб'єкт адміністративно-господарської відповідальності та орган регулювання конкурентних відносин відіграє важливу роль у становленні конкурентної політики України. АМКУ є спеціальним державним органом, основним завданням якого є реалізація цієї державної конкурентної політики. Сьогодні взаємовідносини АМКУ з суб'єктами господарювання, з правоохоронними органами відіграють визначальну роль у реалізації конкурентних відносин, оскільки саме на основі розробки відповідних механізмів застосування законодавства про захист конкуренції, АМКУ здійснює захист і відновлення порушених прав учасників ринку та споживачів, запобігає подальшим порушенням, пов'язаним з обмеженням конкуренції, шляхом застосування та поєднання своїх функцій, зокрема контролюючої та каральної, а також застосуванням адміністративно-господарських санкцій у разі порушення законодавства про захист економічної конкуренції та антимонопольного законодавства.

Література

1. Адміністративно-правовий статус Антимонопольного комітету : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. В. Пономарьов. – 2010. 23 с.
2. Апаров А. М. Особливості правового становища антимонопольного комітету України як суб'єкта адміністративно-господарської відповідальності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dilegal.ua/osoblivosti-pravovogo-standovichha-antimonopolnogo-komitetu-yak-subyekt-administrativno-gospodarsko%D1%97-vidpovidalnosti>
3. Бакалінська О. О. Конкурентне право : навч. посіб. / О. О. Бакалінська. – Київ : КНТЕУ, 2009. – 379 с.
4. Малюк М.О. Актуальні проблеми діяльності Антимонопольного комітету України / М.О. Малюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»; гол. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород : Гельветика, 2015. – Вип. 33. – Т. 2. – С. 47–53.
5. Матузов Н. І. Правова система, і особистість / Н. І. Матузов. – Саратов, 1987., 293 с.
6. Правове становище Антимонопольного комітету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1265011242863/pravo/pravove_stanovische_antimonopolnogo_komitetu
7. Про Антимонопольний комітет України : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст. 472.
8. Словарь Латинского языка. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.latin.slovaronline.com/S/ST/7158-STATUS>.

ВИДИ ПРАВ ВЛАСНОСТІ У РИМСЬКОМУ ПРАВІ

Поняття права власності у сучасному цивільному праві трактують по різному. Найбільш суттєво визначають шляхом опису та переліку правових можливостей власника, які в сукупності становлять зміст правовідносин власності. В часи римської юрисдикції таке бачення права власності було нетиповим для широкого використання. Тому, цей підхід дає можливість створити своєрідний місток між сучасним і класичним римським правом. Дослідження поняття права власності за римським правом дає можливість всебічно розглянути і зрозуміти всю природу класичного римського права, провести порівняльний аналіз сучасного поняття права власності, встановити критерії розвитку еволюції приватного права в цілому.

Римському праву в його історичній перспективі єдиного поняття права власності відомо не було. Самим першим архаїчним правом власності в Римі була квіритська власність (*dominium ex jure Quiritium*), яка регулювалась і захищалась цивільним правом (*ius civile*). Квіритській власності були притаманні наступні ознаки: 1) вона була доступна виключно римським громадянам (*cives*) і звужувалась територіально землями, які знаходились в Італії; 2) матеріальними об'єктами права власності могли бути тільки манципні речі (*res mancipi*); 3) все, що включалось в *res* чи давало їх приріст, було звільнено від любых податкових платежів; 4) єдиним можливим способом набуття права власності була манципація, а проста передача речі не створювала квіритської власності [1].

Особливою частиною розвитку поняття права власності в епоху римської юрисдикції являється правоможність римських власників. Традиційно вважалося, що римський власник має такі

правоможності: право володіння; право користування; право розпорядження; право одержувати прибутки; право захисту [2, с. 93]. Правознавці з часом помітили, що деякі правоможності повторюються, тим самим звузили їх коло. У зв'язку з цим відпала така правоможність, як право захисту, так як захисту підлягає використання будь-якого права і виокремлювати правомочність захисту для права захисту не є доцільним. За римським правом, до права користування входило право отримання прибутку від речі (*jus fruendi*). Залишилися такі правоможності, як право розпорядження, право користування і право володіння, які включали в себе всі можливі способи і форми впливу власника на річ, тим самим застраховували себе від посягань інших осіб на одну і ту саму річ. Право власності також називають найбільш повним правом за обсягом, так як всі інші права за річ поступаються йому в цьому. Право посідання (*jus possidendi*) можна розуміти, як правоможність власника, що полягає у фактичному володінні власника своєю річчю. Це в свою чергу означає, що річ знаходиться в господарстві власника, яке займає в ньому відповідне становище та відповідає певному призначенню. Володіння річчю дає можливість здійснювати безпосередню володарювання над нею. Власник правоможності має право здійснювати не лише одноособово, а й передавати право посідання особам, які не мають такого володіння, при цьому зберігаючи право власності на річ.

Право приватної власності може бути визначене як найвища влада особи над річчю, її виключне право володіти, користуватися і розпоряджатися річчю, вчиняти щодо неї будь-які дії згідно зі своїми інтересами [3, с. 95]. Право являється неподільним, так як належить виключно власнику, який ні з ким його не розділяє. Римляни часто називали право власності – необмеженим правом, найвищою владою, тим самим підкреслюючи всю повноту володарювання власника над річчю, яка ніким не обмежена. В Римі право власності обтяжувалось обмеженнями, які охоплювали інтереси заставодержателя, суспільства, держави в цілому.

Таким чином, не зважаючи на обмеження правоможностей власника, які виникали у римському приватному праві, правознавці римської імперії трактували право приватної власності як щось виключне і неподільне. Найголовнішим для них було здійснення власником необмеженого володарювання над річчю зазначеного права. Часто уточняється, що дане володарювання являється правовим. Спираючись на це, право власності трактувалось як володіння особи над річчю, відношення, яке проявляється між власником і річчю. З цим твердженням виникає впевненість у непохитності цих відносин: людина може змінити своє відношення до речі лише сама і ніхто інший не може вплинути на її волю. Дані відносини власності мають усталений характер, змінити який нікому не під силу.

Література

1. Агафонов С. А. Римське право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни К.: КНЕУ, 2005. 143 с. <http://radnuk.info/pidrychnuku/rum-pr/438-rim-privat/6167-2> (Дата звернення: 20.03.20)
2. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права: (Посібник для підготовки до іспитів для зайнятих, розумних та допитливих). Х. : Одісей, 2013. 352 с.
3. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право : підруч. К. : Юрінком Інтер, 2013.528 с

Сочинська В. В
студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

РИЗИКИ ВЧИНЕННЯ НОВОГО ЗЛОЧИНУ ТА ДОПОМОГА ОСОБІ ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ

Зазвичай від процесу виконання кримінальних покарань очікується створення таких умов, що полегшують виправлення і ресоціалізацію засуджених, саме тому на перший план при роботі із засудженими має виступати не каральна сторона позбавлення волі, а запровадження адекватного рівня нагляду у поєднанні з необхідними соціально-виховними та психологічними заходами. Здебільшого критерієм необхідного рівня нагляду виступає показник ризику вчинення нового злочину, тобто ризик рецидиву злочинності.

Слово «рецидив» (від лат. *recidivus*) – повернення, повторення якого-небудь явища після його зникнення. Поняття «рецидив злочинів» визначено і закріплено у ст. 34 Кримінального кодексу України. Рецидив злочинів можна трактувати як випадок вчинення особою, яка вже має судимість за умисний злочин, нового умисного злочину. Якщо проаналізувати юридичне наповнення дефініції цього поняття, стане зрозуміло, що застосоване до винуватої особи разове покарання не призвело до виправлення цієї особи, виявилось недостатнім. Відповідно, можна зробити висновок, що припинення продовжуваної протиправної поведінки потребує додаткових заходів державного примусу.

Для рецидиву злочинів характерною рисою є наявність відповідного зв'язку між попереднім і новим злочином.

Для ефективного зниження ризиків рецидиву злочинності в державі повинна, не тільки теоретично існувати, а й реально діяти система заходів допомоги особі після звільнення, яка направлена на ефективну ресоціалізацію, реінтеграцію та реабілітацію

засуджених. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про пробацію», одним із завдань пробації є реалізація заходів, які спрямовані на виправлення засуджених, а також запобігання вчинення ними повторних кримінальних правопорушень. Реалізація зазначеного завдання здійснюється органом пробації спільно з громадськими, релігійними організаціями, засобами масової інформації та окремими громадянами, тобто волонтерами [2].

Порядок надання допомоги особам, які звільнені від відбуття покарання, визначено у главі 24 чинного Кримінально-виконавчого Кодексу України. Зокрема, у ст. 156 КВК України описано порядок надання допомоги засудженим у трудовому і побутовому влаштуванні, а саме:

1. Уповноважений орган з питань пробації спільно з адміністрацією установи виконання покарань не пізніше ніж за три місяці до закінчення строку покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк організовує здійснення заходів щодо сприяння засудженим, які готуються до звільнення, у визначенні місця проживання після звільнення, влаштуванні до спеціалізованих установ для звільнених, госпіталізації до закладів охорони здоров'я (за потреби), працевлаштуванні після звільнення працездатних осіб.

2. В установах виконання покарань організовуються курси підготовки засуджених до звільнення.

3. Особи з інвалідністю першої та другої груп, а також особи, які досягли пенсійного віку, у разі потреби, за їхньою згодою направляються у будинки осіб з інвалідністю і престарілих. Неповнолітні, які позбавлені батьківського піклування, у необхідних випадках направляються службами у справах дітей до шкіл-інтернатів або над ними встановлюється опіка чи піклування.

4. Заходи щодо соціального патронажу осіб, звільнених від покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, визначаються Законом України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», а порядок взаємодії

суб'єктів соціального патронажу – Міністерством соціальної політики України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством юстиції України.

Статтею 157 чинного КВК України, визначено порядок надання допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання, а саме:

1. Особи, які звільнені від відбування покарання, забезпечуються безплатним проїздом до місця проживання або роботи в межах України.

2. У разі відсутності необхідного за сезоном одягу, взуття і коштів на їх придбання особи, звільнені від відбування покарання, забезпечуються одягом і взуттям безоплатно. Їм може бути видана одноразова грошова допомога за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на утримання кримінально-виконавчої системи. Умови і порядок надання допомоги визначаються нормативно-правовими актами Державного департаменту України з питань виконання покарань.

3. Особи, які звільнені від відбування покарання і потребують за станом здоров'я постійного догляду, а також неповнолітні направляються до місця проживання в супроводі родичів або працівника колонії [2].

В умовах, коли не всі засуджені в колоніях забезпечені роботою, багато з них мають низькі заробітки та не мають його взагалі. На момент звільнення вони потребують матеріальної допомоги. Оскільки місце відбування покарання не залежить від засудженого, при звільненні він забезпечується безкоштовним проїздом до обраного місця проживання або роботи після звільнення, незалежно від наявності коштів на особовому рахунку. При цьому, якщо знов обране місце проживання знаходиться за межами України, звільнені забезпечується безплатним проїздом тільки до населеного пункту, який є найближчим до кордону з цією країною або до консульства (посольства, представництва) іноземної країни на території України. Особам, які направляються до будинків інвалідів,

престарілих, до інтернатів або піклувальників, видаються проїзні документи до місця, де розташовані ці установи або проживає піклувальник. Як правило, засудженим оплачується проїзд у загальних вагонах, в каютах III класу пароплавів. Особам, які потребують стороннього догляду, неповнолітнім віком до 16 років, вагітним жінкам, жінкам, які слідують з дітьми, можуть бути придбані квитки у плацкартний вагон або каюту II класу. Якщо на даному напрямку немає залізничного або водного транспорту, звільнений отримує квитки на повітряний або автомобільний транспорт. Варто зазначити, що засуджені забезпечуються продуктами харчування або (за їх бажанням) грошима на час слідування. Час слідування визначається за розкладом руху того виду транспорту, на проїзд яким особа, що звільняється, забезпечується квитком. При цьому хворі, а також вагітні жінки і жінки з дітьми отримують харчування виходячи з тих норм, за якими вони забезпечувались у колонії. На дитину видається харчування та один комплект білизни, одягу та взуття за сезоном. Комплект одягу та взуття, що повинна мати особа при виході з установи виконання покарань, встановлюється з урахуванням періоду року на момент звільнення. Якщо звільнений не має необхідного одягу, взуття та коштів на їх придбання, вони видаються безкоштовно за заявою засудженого з дозволу начальника колонії чи його заступника. Особам, які звільнилися з місць позбавлення волі та не мають достатніх коштів і працевлаштування, може бути надана одноразова допомога за рахунок коштів Державного бюджету України, передбачених на утримання кримінально-виконавчої системи. Вказівка законодавця «може бути видана» свідчить про те, що така допомога є правом, а не обов'язком адміністрації установи. При визначенні розміру такої допомоги враховується відношення особи до праці, його поведінка під час відбування покарання, стан здоров'я та наявність родинних зв'язків. Категорично забороняється залишення засудженого, який відбув призначений строк покарання, в установі виконання покарань за будь-яких підстав, в тому числі і за особистим проханням особи,

обумовленим, наприклад, станом здоров'я чи матеріальними ускладненнями.

При звільненні з місць відбування покарання особам виплачується одноразова грошова допомога, порядок та умови надання якої затверджені наказом Міністерства юстиції України від 12 березня 2012 року № 394/5 [3].

Враховуючи умови сьогодення, а також факт ізоляції від суспільства, особи, які звільнилися з місць позбавлення волі, можуть потребувати консультативно-інформаційної, правової, психологічної, медичної, психіатричної, наркологічної та інших видів допомог.

Література

1. Рецидив злочину: поняття, види та значення, сукупність злочинів.

https://studme.com.ua/159502105711/pravo/retsidiv_prestupleniya_po_nyatie_vidy_znachenie.htm (Дата звернення: 05.04.20)

2. Кримінальний кодекс України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (Дата звернення: 02.04.20)

3. Про затвердження Порядку та умов надання одноразової грошової допомоги особам, звільненим з місць відбування покарання: наказ Міністерства юстиції України від 12.03.2012 № 394. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0394-12> (Дата звернення: 03.04.20)

Сулима В. О.
студентка 2 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

У сучасному світі рівень правового захисту прав і свобод громадян є ключовим показником демократизму суспільства і держави. Стаття 1 Конституції України зазначає, що «Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою» [1, с.4]. Такі ознаки характеризують країну, в якій панує закон, присутнє поважне ставлення до нього, де найвищою соціальною цінністю є людина, її життя, здоров'я, честь та гідність, де реально існує громадянське суспільство і реальна можливість реалізації своїх прав та законних інтересів.

Забезпечення прав і свобод людини і громадянина належить саме державі, яка шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів закріплює дані положення, гарантуючи при цьому можливість безперешкодного користування ними [2, с.76].

Так, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування видаються індивідуальні нормативно-правові акти, якими забезпечуються ті чи інші конкретні права та інтереси особи, і, відповідно, гарантується реалізація цих прав та інтересів [3, с.121]. Звісно, у демократично-правовій державі кожне право особи, закріплене будь-яким актом держави, забезпечується всією повнотою влади, причому право та закон, охороняють і такі інтереси кожної особи та громадянина, які прямо не передбачені законодавством, а впливають зі змісту законів та інтересів держави, або ті, які їм н суперечать.

В адміністративно-правовому порядку охороняються різні життєво важливі інтереси кожної особи, які через свою численність не завжди передбачені в актах державних органів. Це так звані законні інтереси громадян, здійснення яких не

забороняється, а навпаки, заохочується, стимулюється, а в разі перешкод в їх реалізації – охороняються і захищаються державою [4, с.190-191].

Адміністративно-правове регулювання у сфері захисту прав людини та громадянина базується на найважливішому для будь-якої правової держави принципі, що проголошує пріоритет прав і свобод людини і громадянина, встановлює межі дії норм адміністративного права. Адміністративно-правове регулювання за загальним правилом, припустиме лише в тому випадку, якщо воно не порушує основних прав і свобод особи. Вторгнення в сферу цих основних прав і свобод може здійснюватися тільки на основі спеціальних законодавчих приписів і має бути розумно обґрунтованим.

На відміну від природних прав, які закріплені у Конституції і мають за своєю юридичною природою абсолютний характер, повноваження, надані адміністративним правом, відносні і зумовлені конкретними, спеціально зазначеними обставинами.

Існує так званий принцип пропорційності. Спочатку він був найбільш точно сформульований в країнах австрогерманської системи, а потім Європейський Суд визнав його як загальноєвропейський принцип. Відповідно до принципу пропорційності державні органи мають право накладати на громадян тільки такі зобов'язання, які необхідні для досягнення певної публічної мети. Будь-який захід, що застосовується адміністрацією, повинен оцінюватися з точки зору розумності обмежень прав і свобод громадянина. З принципу пріоритету прав і свобод людини і громадянина випливає принцип недискримінації, що вимагає встановлення загальних правил, які гарантують справедливе і неупереджене ставлення адміністрації до кожного громадянина.

Захист прав і свобод громадян регулюється не тільки в сфері публічної управлінської діяльності, але й у керованій діяльності, який умовно можна об'єднати в чотири блоки. В першому блоці охоплюються права громадян, необхідні їм для участі в управлінні справами держави як безпосередньо, так і через своїх представників, а також за допомогою рівного доступу до

державної служби. При цьому поняття участі в управлінні справами держави є надзвичайно широким і, по суті, охоплює всі сфери життя країни. Разом з тим, особливість даної групи прав громадян у державному управлінні полягає в тому, що їх реалізація вимагає, перш за все, активного волевиявлення самих громадян як суб'єктів адміністративного права. Другий блок зазначає, що для реалізації прав громадян необхідна їх активна діяльність, сприяння виконавчої влади, посадових осіб органів державного управління. Справді, без підтримки, допомоги і відповідної реакції органів державного управління громадяни не в змозі реалізувати своє право на проведення зборів, мітингів, демонстрацій та інших публічних заходів та таких прав як: - право на об'єднання для захисту своїх інтересів; - право на звернення особисто, а також направляти індивідуальні і колективні звернення до державних органів та органів місцевого самоврядування; - право на відшкодування державою шкоди, заподіяної незаконними діями (або бездіяльністю) органів державної влади або їх посадових осіб [5,с.79].

Характерно, що третій блок прав громадян у сфері державного управління (особистих, економічних, соціальних) характерний тим, що їх реалізація вимагає від органів виконавчої влади, посадових осіб різної функціональної діяльності щодо їх захисту, державної гарантії, створення умов для практичного здійснення. Так, кожен громадянин має право, без будь-якої різниці, на рівний захист закону, захист від дискримінації, ніхто не може зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання, тощо. Четвертий блок прав пов'язаний з участю громадян в діяльності органів виконавчої влади, наприклад, як членів науково-технічних, експертно-консультативних, координаційних рад, міжвідомчих і робочих комісій, позаштатних інспекторів, інструкторів, експертів, у складі організацій, що діють цілком на громадських засадах.

Складовою механізму адміністративно-правового регулювання при забезпеченні та захисті прав і свобод людини та громадянина є гарантії, під якими розуміють систему економічних, соціальних, політичних, ідеологічних і юридичних умов, засобів та способів,

що забезпечують їх фактичну реалізацію, охорону та надійний захист.

Отже, адміністративно-правове регулювання у сфері захисту прав людини і громадянина виступає головним завданням держави, яка закріплює та гарантує реалізацію прав і свобод та усунення причин та умов щодо їх порушення.

Література

1. Конституція України.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%804> (Дата звернення: 27.03.20).
2. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: Атіка. 2007. 624 с.
3. Погорілко В.В. Права та свободи людини та громадянина в Україні: підручник. Х.: Фактор. 1997. 256 с.
4. Серeda В. В., Кісіль З. Р., Кісіль Р.В. Адміністративне право: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 520 с.
5. Карпачова Н.І. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні: Перша щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Київ. 2000. 345с.

Цибулько А. Р.,
студентка 3 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ПРАВОВІЙ СФЕРІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Трансформації у правовій сфері є необхідною умовою вступу України до Європейського Союзу в якості повноправного члена. Тому зміни до правової системи України відбуваються саме в контексті вимог до вступу в ЄС. Варто зазначити, що будь-які трансформації в законодавстві знаходять як підтримку, так і опозицію в осередках науковців, практиків, суспільства тощо.

Однією з найважливіших вимог до реформування стало реформування судової системи України, що викликало широкий резонанс в українському суспільстві. У лютому 2020 році Центр політико-правових реформ об'єднується з громадськими товариствами та звертається до президента з проханням внести до парламенту законопроект, який забезпечує прозорий конкурс до Вищої кваліфікаційної комісії суддів та розблоковує формування Комісії з питань доброчесності та етики, що дозволить очистити Вищу раду правосуддя від недоброчесних співробітників [3].

Однак, «закликати Президента внести до парламенту законопроект» [3] це дуже абстрактне поняття. Процедура прийняття законів доволі складна та довготривала, також подання законопроекту не гарантує його підтримку.

Судова реформа розпочала нову стадію після набуття чинності в листопаді 2019 році закону № 193-IX [2]. У ньому зазначалося, що отримання посади у Вищій кваліфікаційній комісії проводиться через конкурс, який зіставляє Вища рада правосуддя, що призначає та звільняє з посад співробітників у Вищій кваліфікаційній комісії.

Вища рада правосуддя прийняла положення про проходження конкурсу для дозволу займати службове місце у Вищій

кваліфікаційній комісії суддів України 10 грудня 2019 року, яке визначає порядок проходження конкурсу та його умови.

Положення, що ввела Вища рада правосуддя спровокувало критику громадських товариств з посиланням на те, що деякі норми положення спрямовані на вирівнювання ролі міжнародних експертів у складі конкурсної комісії та істотно суперечать Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1].

Тобто, Вища Рада Правосуддя блокує втілення ключових позицій реформи, а саме зародження Вищої кваліфікаційної комісії суддів за новими принципами та утворення Комісії з питань доброчесності та етики, через це реформа вважається не розпочатою.

У даній роботі розглядалися трансформації у правовій системі сучасної України. Реформи призводять до змін у соціально-політичному житті держави, однак вони ведуть як до позитивних, так і до негативних наслідків. В подальшому необхідно розглянути позитивне але разом з тим визначити помилки та працювати над їх виправленням.

Література

1. Закон України Про судоустрій і статус суддів 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
2. Закон України. 193-IX. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/193-20>
3. Щотижневий політичний аналіз. URL: https://www.pravo.org.ua/ua/review/points/February_points_2020/

Швец К. С.
студентка 2 курсу
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПОДАТКОВІ КАНІКУЛИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Економічна криза, яка виникла у світі та в Україні зокрема у наслідок коронавірусної хвороби, запровадження карантину та неможливості займатися підприємницькою діяльністю в повному обсязі, поставили питання про доцільність запровадження податкових канікул для стабілізації економічної ситуації та подолання кризи в державі.

У чинному законодавстві України термін «податкові канікули» відсутній, однак загальноприйнятим можна вважати наступне поняття: «Податкові канікули – встановлений законом термін, впродовж якого певні групи підприємств, фірм, компаній звільняються від сплати окремих видів податків або податків загалом» [1].

Податкові канікули є видом податкових пільг, які передбачені законодавством усіх країн та регулюються нормами Податкового кодексу України. Зокрема п.2.ст.30 ПКУ передбачає, що звільнення від сплати податків є виключною нормою і має здійснюватися за умови наявності законних підстав, а саме: «особливостей, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат» [2].

Практика запровадження податкових канікул в Україні вже є. Зокрема, ПКУ з 2011 року встановила певні пільги малому бізнесу щодо звільнення від сплати податку на прибуток з метою стимулювання його розвитку в Україні. У 2020 році виникла нова потреба у наданні податкових пільг українському бізнесу та громадянам, що спричинило ухвалення Закону України «Про

внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID – 19)» [3], який серед запроваджених податкових пільг передбачає, що у період з 1 березня по 30 квітня 2020 року: не нараховується та не сплачується за плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб, та використовуються ними в господарській діяльності; звільняються від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску певна група осіб, визначена с.4,5, та 5.1. Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»; зберігаються усі чинні пільги для платників податку на прибуток, попередньо встановлені Податковим кодексом України.

Отже, податкові канікули є одним з видів податкових пільг, які є інструментів впливу державної влади та уряду на національну економіку з метою стимулювання розвитку певної галузі, або полегшення виходу з кризових ситуацій для підприємців певної галузі, або окремої групи платників, наприклад, малого бізнесу.

Література:

1. Оніщенко О. Податкові канікули: які податки дозволено не платити? URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/194307_podatkov-kankuli-yak-podatki-dozvoleno-ne-platiti (дата звернення: 22.04.2020 р.).
2. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 22.04.2020 р.).
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на

запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID – 19): Закон України № 533-IX від 17.03.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20> (дата звернення: 22.04.2020 р.)

Шидловська Х. О.

студентка 2 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПРАВА ЛЮДИНИ В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Більшість країн світу обрали демократію як шлях до досягнення верховенства права та максимального забезпечення прав людини, як найвищої цінності в XXI столітті. Демократія і права людини є нерозлучними поняттями в сучасних конституціях і їх реалізація залишається взірцем у розвитку суспільства. Передові держави світу ставлять перед собою завдання надати всі можливості своєму народу реалізовувати свої демократичні права. Тому актуальність даної теми важко якимось чином переоцінити та неможливо залишити поза увагою.

Слово «демократія» походить з давньогрецької мови і перекладається як «влада народу» («demos» -- народ, «kratos» -- влада). Варто зазначити, що саме в Стародавній Греції зародився даний феномен. Населення античних міст-держав поділялося на вільних і рабів, за якого одні звільнялися від праці та отримували права брати активну участь в управлінні державою, а інші позбавлялися будь-яких політичних прав і були зобов'язані служити «громадянам». Саме це і є головною відмінністю від сучасної демократії, яка забезпечую кожній особі доступ до влади, незалежно від соціального стану, раси, статі та матеріального забезпечення.

Визначаючи права людини, ми взяли визначення, надане підручником з теорії держави і права. Права людини – це основні можливості, необхідні для існування і розвитку особи, які визнаються універсальними, невід’ємними та рівними для кожного і мають гарантуватися державою в обсязі міжнародних стандартів [1, 297]. Сучасне законодавство неможливо уявити без принципів свободи, рівності, справедливості, а реалізація прав людини залишається головним критерієм при оцінці політики держави.

О. В. Скрипнюк у своїй статті дійшов висновку, що за реалізації принципу верховенства права існує лише один варіант політичного режиму: демократії [2, 40]. Він обґрунтував це тим, що право на владу є невід’ємним правом будь-якої людини. Дійсно, з усього різноманіття політичних організацій суспільства демократія найбільше наближає народ до влади, дає найбільший спектр можливостей в управлінні власною країною.

Конституція України, проголошуючи права людини найвищою цінністю, закріплює демократичний режим та виступає гарантом народу від посягань на їхні конституційні права. «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [3, 3]. Конституція однозначно говорить, що «державний захист прав і свобод людини і громадянина в Україні гарантується», не фіксуючи, про які права йдеться мова [4, 91-92]. Тобто як права людини, так і демократія лише закріплюються в конституціях, а за їх повну реалізацію та процеси вже відповідає держава в особі виборних органів.

Розглядаючи демократію як процес, це «сукупність дій соціальних факторів у політичній та соціальній сферах, спрямовану на здобуття чи втримання влади та втілення курсу демократичної політики» [5, 46]. Демократія це не лише наслідок верховенства права, демократія – ще й інструмент для знаходження балансу між виразами «народ для держави» та «держава для народу». Недарма більшість правових країн світу обрала демократію як орієнтир, критерії при встановленні державного ладу, устрою і т.д. Права і свободи людини та їх

гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.» Тобто мова йде про те, що саме держава створюється для народу, як їх захисник.

Також, С.П. Добрянський стверджував, що закріплення у конституційному законі певної держави основоположних прав людини, ратифікація міжнародних документів по правах людини не виступають самі по собі достатньою запорукою того, що відповідні задекларовані права людини одержать той соціальний ґрунт, на якому вони «приживуться» [6, 138].

Тобто, спостерігається тісний зв'язок між поняттями конституція – демократія – права людини. Він підкріплюється історичним причинно-наслідковим явищем: проголошуючи конституцію, визнаються права людини найвищою цінністю, і, внаслідок, встановлюється демократія. Тобто, можна зробити висновок, що демократія та права людини невід'ємні складові розвитку людства.

Але не слід вважати, що дані поняття є тотожними. О.В. Носенко стверджував, що нині важко знайти такий інститут, принципи якого суперечили б ідеям та ідеалам демократії, так само важко знайти будь-який закон, який би ігнорував принцип демократизму при визначені правового статусу тих чи інших осіб [7, 149].

Я абсолютно згоден з думкою Олександра Володимировича, адже Конституції, які проголошували правову країну (особливо це помітно в пострадянських країнах), створювались виключно на демократичних засадах.

Беручи до уваги демократичний режим, його можна визначити як спосіб функціонування суспільства. Тобто це право обирати, бути обраним і на-рівних боротися, щоб тебе обрали; поділ влади на гілки, щонайменше одна з яких формується демократичними виборами; багатопартійність, легальна діяльність громадянських організацій і т.д. Демократичний режим це така форма політичного і державного устрою суспільства, за якого

народ є джерелом влади і лише він може впливати на політику держави.

Розмежування компетенції держави і суспільства, незалежність інститутів громадянського суспільства від держави в рамках своєї компетенції є обов'язковими атрибутами демократичної, громадянської, правової держави, що в своє чергу є критерієм цивілізованості будь-якого суспільства. Тому і співвідношення демократії та прав людини можна зробити, лише виокремлюючи тісні зв'язки між ними, а не якісь протиріччя.

Роблячи висновок, хотілося б наголосити, що права людини і демократія, як одні з головних здобутків людства, тісно поєднані між собою і не можуть існувати один без одного. Адже демократія випливає з прав людини, а права людини випливають саме з демократії.

Література

1. Теорія держави і права: підручник / за ред. О. В. Петришина ; НУ ЮАУ. Харків : Право, 2014. 368 с.

2. Скрипнюк О. В. Верховенство права і демократія: специфіка взаємозв'язку. Демократія та право: проблеми взаємовпливу і взаємозалежності : Матеріали міжнар. наук. конф. (26 жовт. 2007 р., м. Київ). - Х. : Право / АПрН України, Київ. регіон. центр АПрН України, 2008. С. 39-43.

3. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%804> . (Дата звернення: 21.03.20)

4. Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін: НАВЧ. ПОСІБ. Київ : Знання, 2006. 215 с.

5. Колодій А. Особливості перехідного періоду і вибір демократичних інститутів в Україні. Політичний процес в Україні: стан і перспективи розвитку. Збірка наукових праць. Львів, 1998. С. 44-55.

6. Добрянський С. П. Прогностичні аспекти розвитку прав людини. Демократія та право: проблеми взаємовпливу і взаємозалежності : Матеріали міжнар. наук. конф. (26 жовт. 2007 р., м. Київ). Х. : Право / АПрН України, Київ. регіон. центр АПрН України, 2008. С. 137-140

7. Конституційне право і демократія / О. В. Носенко // Демократія та право: проблеми взаємовпливу і взаємозалежності : Матеріали міжнар. наук. конф. (26 жовт. 2007 р., м. Київ). Харків, Право / АПрН України, Київ. регіон. центр АПрН України, 2008. - С. 148-154

СУЧАСНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОСТІР: ТЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Войтило В. О.

студентка 4 курсу спеціальності «Право»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ : ПОЛІТИКО- ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

Саме інтелектуальний капітал нації дедалі більше перетворюється на провідний чинник економічного зростання та міжнародного обміну, радикальних структурних зрушень, стає головним у визначенні ринкової вартості високотехнологічних компаній і формуванні високого рівня конкурентоспроможності. Все це дає підстави говорити про становлення у сучасному світі якісно нового типу економіки – економіки, яка ґрунтується на знаннях та використанні інтелекту. У цій економіці головну роль відіграє капітал, створений творчим використанням набутих знань.

Знання сьогодні стають головним джерелом досягнення високих соціально – економічних результатів. Знання – це передусім думки та досвід, підходи та ідеї стосовно того, як повинно бути організоване виробництво, яким повинен бути продукт, щоб задовольняти всі зростаючі потреби людини і т.д. Ці знання виявляються в навичках і вміннях людей, закріплюються у вигляді організаційної культури, брендів, патентів, ліцензій, організаційних структур, методів взаємодії підприємств та установ, тобто у вигляді інтелектуального капіталу.

З допомогою інтелектуального капіталу сучасна економіка стає більш інформаційно місткою, більш технологічною, більш інноваційною. Здатність економіки створювати й ефективно використовувати інтелектуальний капітал визначає економічну силу нації, її добробут. Відкритість суспільства для імпорту

різноманітних знань, ідей та інформації, здібність економіки продуктивно їх переробляти – ось від чого залежить успішний соціально – економічний розвиток. Інтелектуальний капітал треба розглядати як провідну конкурентну перевагу сучасного суспільства.

На середину 20 ст. цілісної концепції інтелектуального капіталу ще не було, та й не могло бути, оскільки умови для її розвитку сформувалися лише в другій половині минулого століття. Ці умови – об’єктивні процеси розвитку продуктивних сил в епоху науково-технічної революції, коли небачено зростають роль і значення в економіці людської особи, її рівня освіти, кваліфікації, інтелекту, компетентності, наукових знань.

Розглядаючи структуру інтелектуального капіталу, можна виділити такі групи, які найчастіше застосовують: людський, структурний (організаційний), споживчий. В роботі Інтелектуальний капітал Брукінг Є. виділив чотири складові. При цьому всі вони позначені як активи: ринкові, людські, інтелектуальна власність та інфраструктурні див. рис.

Як бачимо, загальним для всіх класифікацій є людський капітал (ресурс, актив). Його розглядають як якість, яка властива людям, як знання навички, творчі здібності, моральні цінності та культура праці, як носій ноу-хау, що важко не тільки скопіювати, а й передати. У контексті структури інтелектуального капіталу інтелектуальну власність розглядають як узаконений інструмент для захисту різних корпоративних актів. Використання категорії людського капіталу передбачає, що продуктивні здібності людини є її невідемним особистим надбанням і набувають форми капіталу внаслідок тривалого історичного розвитку суспільних відносин з приводу використання цих здібностей лише в певних умовах розвинутої ринкової економіки на сучасному етапі розвитку цивілізації.

Варто зазначити, що інтелектуальний потенціал повинен зростати прискорено. Відбуватиметься інтелектуалізація широких мас і в цих умовах формуватимуться видатні лідери, зростатиме їхня кількість. Сьогодні нам треба прискорити виявлення талановитих організаторів – лідерів для кожної галузі діяльності

людини. Тільки вони зможуть успішно розв'язувати назрілі гострі проблеми. Комплекс заходів виходу з кризи вимагає піднесення ролі демократичного устрою суспільства – найвищої форми організації його життя. Саме тут і складатимуться високоякісне виробництво і ринок.

Отже, нарощування інтелектуального капіталу нерозривно пов'язане з розвитком інтелекту нації – найдорожчого капіталу людства. Зможемо досягти успіху на цьому шляху – будемо серед розвинених країн, не зможемо – опинимося на узбіччі науково-технічного прогресу.

Література

1. Башнянин Г.І., Третяк Г.С. Ефективність дерегуляції економічних систем перехідного типу: методологічні проблеми метрологічного аналізу. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2008. – 502 с.

2. Брукінг Е. Інтелектуальний капітал. – СПб.: Пітер, 2001. – 288 с.

3. Грішнова О. А. Інтелектуалізація праці: українські проблеми на тлі світових тенденцій // Україна: аспекти праці. – 2000. – №7. – С. 24 - 27.

4. Грішнова О. А. Людський капітал формування в системі освіти і професійної підготовки. – К.:Знання, 2001. – 255 с.

5. Давиденко Т. Інтелектуальний капітал як головна продуктивна сила суспільства // Інтелектуальна власність.- 2004. - №8. – С. 3 - 5.

Гайдаєнко М. О.,
студент 3 курсу спеціальності «Маркетинг»
Одеський національний політехнічний університет
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ РЕКЛАМИ В ПОЛІТИКО - ПРАВОВОМУ ПОЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Політичні обставини в країні, які склалися напередодні чергових виборів Президента України в 2019 році, а також феномен потрапляння на політичний олімп людини, яка не мала управлінського досвіду на державних посадах, однак перемогла з рекордним показником у 73% голосів на виборах, спонукає до наукової рефлексії щодо аналізу ефективності тих електоральних інструментів, що призвели до такого успіху та їх правового регулювання.

Останнім часом сфера політичної агітації та політичної реклами зокрема привертає увагу українських політологів, соціологів та журналістів, таких як В. Бебик, А. Джабасов, Т. Джига, І. Іванов, О. Заярна, Н. Лебідь, Т. Ляпіна, Г. Почепцов, М. Слюсаревський, І. Терлецька, О. Шпортько, І. Шкурат та ін. Віддаючи належне всім дослідженням відомих українських та зарубіжних авторів з питань політичної реклами відзначимо, що кожна виборча кампанія привносить свої акценти, особливо, якщо здійснюється вона в умовах політичної кризи та соціально-політичної напруженості. Отже, існує актуальна потреба в аналізі досвіду останніх позачергових виборів Президента України на предмет ефективності політичної реклами та методів політичної агітації.

Одним із найбільш важливих та впливових інструментів проведення політичних кампаній є політична реклама, що є невід'ємною частиною політичного маркетингу, який суб'єкти політичного процесу використовують з метою впливу на громадську думку. Виконуючи інформаційну та пропагандистську функції, політична реклама впливає на зміст та якість соціальних

цінностей, традицій і норм, які регулюють політичні відносини. Рівень та характер політичних знань, оцінок та дій громадян, на яких здійснює вплив політична реклама, визначає стан політичної культури у суспільстві.

У межах політичної теорії наразі не існує єдиного тлумачення терміну «політична реклама», що обумовлено різницею наукових підходів до його визначення. На думку української дослідниці О. Шпортько, політична реклама – це «заходи та способи формування думки виборців шляхом подання загалом об'єктивної інформації, що переконує у перевагах даного кандидата чи політичної організації над іншими. Вона складається з об'єктивної і переконливої інформації про певну політичну особу чи організацію та емоційно впливового повідомлення» [1, с. 98].

Незважаючи на різницю в тлумаченні суті політичної реклами, всі науковці погоджуються з тим, що вона є невід'ємною складовою передвиборчої кампанії та супроводжує вибори до органів влади всіх рівнів. Тому доцільно звернутися до законодавства України з метою виявлення поняття, видів та основних напрямків законодавчого регулювання політичної реклами в Україні.

Виборний процес в Україні налічує вже має досвід і застосування політичної реклами в електоральному процесі, і досвід її правового регулювання. Необхідно зазначити, що єдиного закону, який би регулював всі питання функціонування політичної реклами в Україні немає, хоча певні кроки на шляху до його існування робилися. Народний депутат від комуністичної партії Валерій Мішура на початку 2000-х років двічі ініціював у Верховній Раді прийняття такого закону, однак через чималу критику з боку депутатського корпусу та громадськості жоден з проєктів не отримав статусу закону [4, с.112].

До політичної реклами законодавець однозначно відносить: використання символіки або логотипів партій – суб'єктів виборчого процесу; повідомлення про підтримку партією – суб'єктом виборчого процесу або кандидатом в депутати видовищних та інших заходів; привернення уваги до участі у вищезгаданих заходах зазначених суб'єктів виборчого процесу;

рекламу друкованих видань (газет, журналів, книг), інших товарів та послуг з використанням прізвищ чи зображень (портретів) кандидатів, назв чи символіки партій – суб'єктів виборчого процесу [3].

Наразі всі питання правового регулювання виготовлення та розповсюдження політичної реклами в Україні під час виборів регулюються Виборчим кодексом України. Згідно положень останнього, який доречі, немає чіткого визначення терміну «політична реклама», а лише визнає її як форму здійснення передвиборної агітації, всі питання фінансового характеру, пов'язані виробленням, розміщенням та розповсюдженням політичної реклами відбуваються виключно в межах виборчого фонду кандидатів.

Література:

1. Шпортко О. Особливості політичної реклами як елемента комунікативного процесу. Політичний менеджмент. 2007. № 6 (27). С. 96-106.
2. Muzychenko G. Ukraine in the context of the development of political marketing theory and practice. Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University, 2014. №4 (212). P. 183-193.
3. Музиченко Г. В. Ефективність політичної реклами в електоральному процесі: досвід позачергових виборів Президента України-2014. Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2014. № 9 (113). С. 76-82.
4. Музиченко Г. В. Інструменти електорального маркетингу в виборчому процесі: досвід України-2014. Слов'янський вісник: збірник наукових праць. 2014. №21. С. 110-118.

Герет К. Є.
студентка 3 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПОЛІТИЧНА ЕТИКА

Професійна політична етика своєю нормативною структурою та функціонуванням сприяє стабільності й порядку в соціумі, виступаючи важливою складовою демократичного політичного режиму. Вона поділяється на діяльність владних акторів та опозиційну політичну діяльність. Політична етика формулює особливий (нормативний) підхід до аналізу та оцінювання професійної політичної діяльності. Її вважають «складовою сукупної моральної свідомості, її найвищим раціональним проявом.

Суспільне життя регулюється трьома видами норм: правовими, соціальними та психологічними. Зрозуміло, що й політична діяльність регулюється у відповідний спосіб. Політична етика, як теорія моралі, вбачає свою мету в обґрунтуванні моделі гідної поведінки в сфері політичних відносин, а отже, виступає теоретичною моделлю політичної моралі» [1].

Представники елітарної теорії політичної діяльності (від Платона та Конфуція до В. Парета, Г. Моски та ін.) вважали природним явищем виникнення політичних лідерів та виокремлення певних елітних груп, які здійснюють професійну політичну діяльність та беруть відповідальність за її результат та наслідки для суспільства.

Політична етика обов'язково включає етику професійної політичної діяльності, яка розглядається у широкому контексті політичної культури, раціональності, різних наукових теорій, ідеологічних течій та релігійних доктрин. Дійсно, «... моральний вимір є суттєвим зрізом політичної культури; він містить у собі цінності, норми, переконання, моральні почуття, які дають змогу суб'єктам політики пізнавати, оцінювати політичне поле з позицій

блага та емоційно реагувати на політичні події, які, в остаточному підсумку, зумовлюють їх поведінку» [2].

Політична етика виступає ґрунтом, на якому може досягатись згода між політичними акторами, які є прихильниками різних ідеологій, посідають кардинально відмінні позиції у соціальному та політичному просторі, і навіть виступають сторонами політичного конфлікту. Політична етика робить наголос на рівнозначному ставленні до усіх політичних акторів з одночасним урахуванням їх індивідуальних інтересів та соціальних позицій.

У цьому сенсі, політична етика стає «безстороннім» інститутом демократичного суспільства, що регулює професійну політичну діяльність та допомагає вирішувати політичні конфлікти. «Безсторонність може набувати найрізноманітніших форм... Оскільки особисті мотиви й справедливість можуть заходити у конфлікт, теорія етики має що сказати з приводу того, як розв'язувати подібні конфлікти. Вона може розв'язати його, проголосивши цілковиту перемогу безсторонності, але це лише один із можливих варіантів» [3, с. 368].

У процесі політичної діяльності актори публічно презентують власне розуміння не лише політичної ситуації, певного інтересу, а і свої інтерпретації етичних принципів. При цьому, принципи політичної етики об'єднують індивідів, а конфлікти навпаки, стають на заваді формуванню простору публічного діалогу. Політична етика стає фундаментом уявлень про справедливе суспільство, а її дискурс охоплює багато питань, пов'язаних із професійною політичною діяльністю (від теорії природних прав до теорії публічного вибору). До речі, саме здійснення вибору на користь однієї із альтернатив та прийняття рішення стає тим моментом професійної політичної діяльності, який найбільше потребує звернення до політичної етики.

Варто погодитись із тим, що «Політичний вибір, під впливом процесів медіатизації та глобалізації, демократизації та раціоналізації створює умови й формує нові альтернативи, а отже – продукує нові політичні ситуації пострадянського періоду: від «медіа шоу» та театралізації політики з розігруванням смислу, або владної цензури та пропаганди до спроб комунікативної дії,

спрямованої на досягнення компромісу та порозуміння за допомогою раціональних дебатів, що ґрунтуються на етиці» [4].

Політична етика формується у результаті структуризації на рівні індивідів (індивідуальні чесноти), груповому (етика різних професійних політичних груп) та загальносуспільному рівні. Щодо етики професійної політичної діяльності, то вона включає такі складові, як партійна етика, етика публічного адміністрування (державної служби), етика політичної журналістики, парламентська етика та ін.

Принагідно можна навести думку П. Бурд'є про те, що «У моралі є якісь шанси долучитися до політики тільки в тому випадку, якщо будуть працювати над створенням інституціональних засобів для політики моралі» [5, с. 328].

Роль етики у процесі професійної діяльності полягає в утворенні умов для появи простору довіри між основними політичними акторами. Варто погодитись із тим, що «у сучасному політологічному дискурсі проблема довіри стає однією з найактуальніших, позаяк різкі та несподівані соціально-політичні зміни підривають довіру індивідів як до державних інститутів, так і один до одного що виключає можливість формування соціального діалогу в суспільстві і, відповідно, несе деструктивний вплив як на функціонування окремих сфер суспільного життя, так і всього соціуму взагалі. Довіра є невід'ємною складовою комунікації, соціальних відносин на всіх рівнях організації суспільства. Дефіцит довіри порушує основи соціальних відносин, що негативно позначається на різних аспектах функціонування суспільства» [6, с. 239].

Відтак, в умовах політичного плюралізму професійна політична діяльність характеризується змагальністю, що потребує відповідного нормативного та правового регулювання. Конкуренція політичних акторів за реалізацію приватних та групових інтересів повинна відбуватись у визначених за допомогою політичної етики процедурних умовах, які, у свою чергу стають основою загальних правил політичної діяльності.

Література:

1. Рубан А. Основні підґрунтя дослідження сучасних концепцій політичної етики. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. К. : Український центр політичного менеджменту, 2010. С. 57–64.
2. Василевська Т. Політична культура та етика влади. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень. 2011. Вип. 3 (53). С. 240-249.
3. Негел Т. Моральний конфлікт і політична законність. Сучасна політична філософія: Антологія. К. : Основи, 1998. 575 с.
4. Яковлев Д. В. Вибір київського князя: спадок, випадок, доля? Молодий вчений. 2015. № 5. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/5/154.pdf> (Дата звернення: 23.03.20)
5. Бурдые П. Социология политики. М. : Socio-Logos, 1993. 336 с.
6. Наумкіна С. М. Політичний механізм формування соціального капіталу. Гуманітарний дискурс: політика, управління, влада: колективна монографія / За заг. ред. О. А. Івакіна. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2015. С. 227–253.

Гладка В. С.

студентка 1 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПИТАННЯ КОНФЛІКТУ ЯК ПОЛІТИЧНОГО ФЕНОМЕНУ

У політичній сфері дуже часто зароджуються конфлікти. Найчастіше причиною їх виникнення стає боротьба одних суспільних сил з іншими за вплив та керівництво в інститутах державної політичної влади, чи за доступ до вирішення суспільно

значущих постанов, або за участь у розпорядкуванні ресурсами, отож за усе те, що є та становить політичне владарювання і саму владу.

Одним з найбільш влучних визначень політичного конфлікту знаходиться в «Політичному словнику»: «Політичний конфлікт - це зіткнення суб'єктів політики у їх взаємному прагненні реалізувати свої інтереси й цілі, пов'язані, перш за все, з отриманням влади чи політичного статусу в суспільстві»[4].

Відштовхуючись із термінології, можна сказати, що сторонитися конфліктів неможливо. Безліч політиків, філософів, психологів та інших діячів досліджували проблему політичних конфліктів у своїх працях. Але не дивлячись на це, проблема політичного конфлікту на сьогоднішній день потребує подальшого вивчення та аналізу.

Політичний конфлікт має структуру. А саме об'єкт політичного конфлікту, предмет, опонентів, способи конфлікту та їх відносини, дії суспільства, сфера життя, міжособистісні чи організаційні відносини де між людьми виникають суперечки - це все і є об'єктом політичного конфлікту. В свою чергу предмет - це якесь досить конкретно поставлене питання, котре потрібно вирішити, в момент взаємодії груп або людей, що пов'язані між собою відносинами залежності. Учасники безпосереднього політичного конфлікту, виступають опонентами [5, с. 78].

У політичній науці не має універсальної типології, адже в свій час кожен політолог чи філософ намагався виокремити свій тип. Мені подобається типологія політичних конфліктів нашого земляка з Харківської області Анатолія Раппопорта. У своїй праці він виділяє три головних й одночасно рівних типи конфліктів: війна, суперечка і гра. Де війна, у розумінні Анатолія Борисовича, безкомпромісна сутичка до переможного кінця, де можна застосовувати будь-які, навіть насильницькі методи. В цей час коли гра - це лише вирішення конфлікту, в основу діянь обумовленими наперед правилами. Коли результат гри - це отримання суттєвих, але не життєво необхідних переваг. Досягнення згоди з ворогуючою стороною мирними засобами характерне для суперечки.

Наприклад американський психолог, спеціаліст в області конфліктології М.Дойч, мислить більш загально, але в той самий час, більш детальніше, що до типології політичних конфліктів. Для нього основною класифікацією конфліктів є співзалежність між об'єктивним станом справ та станом, котрий склався реально у конфліктуючий сторін. М.Дойч у своїх роботах виділяє 6 типів конфлікту: реальний конфлікт, випадковий, зміщений, помилково дописаний, латентний та хибний конфлікт.

«Реальний конфлікт» він об'єктивно існує та адекватно усвідомлюється.

«Випадковий конфлікт» залежить тільки від обставин, які можна сказати зовсім не сприймаються конфліктуючими сторонами.

«Зміщений конфлікт» - це вигадана сутичка, за якою схований справжній конфлікт, котрий є чинником цієї ситуації.

«Помилково дописаний» - це конфлікт, що не вірно тлумачиться. Конфлікт, який мав би вже давно статися, але не виникає, через не усвідомлення його має назву «Латентного конфлікту».

В свою чергу «Хибний конфлікт» не маючи ніяких реальних підстав, виникає через помилкове розуміння та сприйняття конфліктуючими сторонами ситуації [1].

Політичний конфлікт виконує не тільки негативні але позитивні функції. Негативною функцією є розгортання і загострення боротьби за владу, котра зпроміжна послабити саму політичну систему у якій і відбулася сутичка конфліктуючих політичних сил, отже може відбутися потрясіння становища, головними критеріями якої політичні конфлікти та страйки. В той час позитивною функцією політичного конфлікту є жага до подолання розбіжностей. Саме через нетямучість врегулювати політичний конфлікт виникає дезінтеграція суспільства та дестабілізація влади.

Досягнення компромісу між ворогуючими сторонами не усуває причини конфлікту, але лише відкладає на подальше вирішення. Розв'язання конфлікту передбачає тільки усунення

самого ж предмета суперечки, а ніяк створення обставин , котрі врегулюють конфлікт лише зовнішньо.

Вирішення конфлікту набагато ширше та багатоступеневе поняття. Моя думка щодо цієї теми збігається з міркуванням американського економіста К. Мітчела , де політичний конфлікт можна вважати вирішеним, тільки при таких умовах: проблема зникає з політичного порядку денного; рішення схвалюються та сприймаються всіма конфліктуючими сторонами як на рівні еліт, так і на рівні мас; домовленості й угоди є самодостатніми, тобто не залежать і не потребують підтримки з боку третьої сторони; домовленості й угоди розглядаються всіма сторонами як чесні й справедливі; рішення мають консенсусний характер; учасники приймають домовленості й угоди добровільно, без тиску ззовні [3, с. 109].

На сьогодні тема політичних конфліктів не аби як актуальна. З усієї вище перерахованої інформації можна зробити невеличкий висновок, що до конфліктів потрібно відноситись з усією серйозністю та відповідальністю, то суперечки матимуть більше позитивних функцій на користь усім.

Література

1. Гелей Степан Дмитрович, Рутар Степан Михайлович. Політологія: навч. посіб.. — 7-ме вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008.
2. Глухова А. В. Типология политических конфликтов в современной России и СНГ. – М., 2003. – С. 219.
3. Картунов О., Маруховська О. І спокій тільки сниться // Політичний менеджмент - 2003. - № 1 - С. 102-109.
4. Политологический словарь. Ч. 1. – М., 1994. – С. 31.
5. Політологія: підручник / за наук. ред. В. Г. Кремень. - Харків : Вид-во Харківського ун-ту, 2001.

Дерев'янко О. Г.
студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

АКТИВІЗМ РАДИКАЛЬНИХ ТЕЧІЙ В КРАЇНАХ ЄС

У сучасному європейському суспільстві роль політичних партій є однією з головних у вирішенні найважливіших проблем суспільства, формуванні політичного курсу країни, визначенні її зовнішньої політики та геостратегії. Не менш важливим є вивчення ідеологій політичних партій, адже саме ідеологія і декларує позиції партії, щодо системи цінностей у суспільстві і подальших напрямків розвитку. Загалом, ідеології політичних партій можна розбити на два великих табори: правих і лівих (хоча в сучасній ліберальній демократії можна виділити великий демократичний центр).

Прогнозувати ідеологічне майбутнє Європи досить складно, значною мірою на це впливають, як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори, виявити які є досить непросто.

Фінансово-економічна кризи, які були в Європі у 2008 році і яка є наразі внаслідок Covid-19 спричинили різке зростання безробіття та посилення розмежування між найбагатшими та найбіднішими прошарками суспільства, значно посилила позиції радикальних та націоналістичних партій правої та лівої ідеології, які почали нарощувати свій політичний вплив в країнах Європейського Союзу.

У своїх публічних виступах представники цих сил асоціюють всі негативні соціально-економічні процеси в країнах з членством в Європейському Союзі, передачі значної кількості повноважень до Брюсселя та неможливості проводити власну незалежну економічну політику. Поряд із цим, провідне місце в ідеології партій продовжують зберігати ідеї повернення етнічних земель та відновлення історичної справедливості.

Після виборів 2014 року у Європарламенті більшість місць залишилися за трьома основними блоками - правоцентристським, лівим і ліберальним. Всі вони підтримують ідею європейської інтеграції. Тим не менш результати голосування у Великобританії, у Франції викликали найбільшу тривогу. У Данії і у Греції радикальні партії також набрали значну кількість голосів. Але в таких країнах, як Німеччина, Польща та Італія домінували на виборах традиційні, проєвропейські партії.

У Великобританії перемогу на європейських виборах здобула права Партія незалежності Сполученого Королівства (UKIP), яка виступає за вихід країни з Євросоюзу і більш жорсткий контроль над імміграцією. Партія заручилася підтримкою 27% виборців. Її лідер Найджел Фарадж назвав свою перемогу найбільшим політичним досягненням з часів появи в Сполученому Королівстві лейбористів. Дійсно, вперше в історії перемогу на загальних виборах у Великобританії не здобули консерватори, лейбористи, а партія, яка не має навіть представництва в парламенті.

Незважаючи на це, на Фарадж дивляться як на маргінального політика, який не має реальної ваги. Інші вважають, що країна увійшла в епоху чотирьохпартійної політики, в якій UKIP буде здатна конкурувати з провідними партіями [1].

У Франції настільки ж гучного успіху домогся вкрай правий Національний фронт. Лідер Національного фронту Марін Ле Пен - дочка засновника цієї партії Жана-Марі Ле Пена, при якому Національний фронт займав більш радикальні вкрай праві, націоналістичні позиції.

Партія Марін Ле Пен набрала 25% голосів і отримала в Європарламенті 24 місця. Незважаючи на своє становище партії-парії у французькому політичному істеблшменті, Національний фронт є третьою за популярністю партією у Франції. Основи його політики - французький націоналізм і протекціонізм, жорсткий контроль над імміграцією і нетерпимість до порушень закону. Фронт все більш скептично налаштований до ідеї європейської інтеграції.

У Греції схожого успіху - 26,6% голосів домоглася ліворадикальна партія Syriza – «Коаліція радикально

загальноосвітніх лівих». Спочатку ця партія була коаліцією, яка складалася з 13 організацій лівого і лівацького штабу. На нинішніх виборах вона отримала шість місць в Європарламенті. Її лідер - Алексіс Ціпрас, колишній член молодіжної організації комуністів і великий шанувальник Ернесто Че Гевари. Серед рухів, які входять в неї - євроскептики, "зелені", соціал-демократи, троцькісти, маоїсти і єврокомуністи. Партія виступає проти ліберальних реформ - пенсійної та соціального сектору. В 2012 році на тлі складного економічного становища в країні Syriza стала найбільшою парламентською і опозиційною партією Греції. На виборах в Європарламент вона отримала майже в три рази більше голосів, ніж вважається неонацистською партія "Золотий світанок", яка заручилася підтримкою 10% виборців і отримала два місця в Європарламенті.

У той час як у Голландії вкрай права партія Герта Вілдерса несподівано поступилася своїми позиціями, перемістившись з другого місця на четверте, у Данії перемогла Народна партія, виступаюча під подібними гаслами[2].

Датська Народна партія перемогла на виборах, отримавши 27% голосів. Вона дистанціюється від французького Національного фронту, однак точно так само виступає проти безконтрольної імміграції та політики мультикультуралізму. Датська Народна партія вважає, що мультикультурне суспільство стане для Данії катастрофою, і закликає повністю заборонити імміграцію в Данію з будь-яких країн, окрім Західної Європи.

У своїй економічній політиці вона близька до соціалістам і соціал-демократам, але виступає за збереження культурних традицій Данії, зміцнення ролі монархії і церкви. Її лідер Крістіан Тулусен Даль публічно заявляв, що в Данії більше немає місця мусульманам.

В Іспанії, створеної в березні 2014 року лівої партії Podemos, готували гучний провал на виборах в Європарламент. Її заснував молодий університетський професор з Мадрида Пабло Іглесіас, натхненний прикладом грецької лівої коаліції Syriza і її лідера Алексіса Ціпраса. Іглесіас використовував в якості бази для своєї партії вуличний протестний рух Indignados, що вимагає

радикальних змін у країні. Несподівано для всіх партія набрала майже вісім відсотків голосів і отримала п'ять місць в Європарламенті.

Podemos, як і Syriza, проповідує ліві погляди, хоча і більш помірковані. Особливою підтримкою партія користується в рядах безробітних. Вона незадоволена тим, що брюссельська бюрократія відірвана від реальних потреб іспанців, і виступає за реформи Європейського союзу, в тому числі реформу конституції. Її основне завдання - наслідувати приклад Syriza і зруйнувати існуючу нині двопартійну політичну систему Іспанії, яку ця партія називає «кастовою»[3].

Найближчим для України прикладом посилення радикальних сил у державі є Угорщина, де ультраправий «Йоббік» тривалий час асоціюється з інтенсивною підтримкою з боку. Ситуація із Кримом, за умови визнання його де-факто або навіть де-юре з боку міжнародної спільноти, дозволяє угорським радикалам сподіватися на повернення до складу Угорщини історичних угорських територій, втрачених за підсумками Першої світової війни. Не забувають угорці і про українське Закарпаття – навесні 2014 року «Йоббік» провів інформаційну кампанію та демонстрації, покликані винести на громадське обговорення можливість «повернення» Закарпаття до складу Угорщини в разі нездатності України забезпечити власну територіальну цілісність.

Зазначені процеси піднесення радикальних політичних сил в європейських країнах мають розглядатися як системна загроза не тільки для інтеграційного проекту ЄС, в тому числі з огляду на залучення до їхньої підтримки Росії, але і як довгострокова загроза для континентальної безпеки.

Література:

1. Тэвдой-Бурмули А. И. Правый радикализм в Европе – аналитическая статья. <http://www.rightworld.net/news/475> (Дата звернення: 29.03.20)

2. Шестоперова В. А. Правый вектор. Євроадикали. <http://www.euointegration.com.ua/articles/2014/07/1/7023803/> (Дата звернення: 28.03.20)

3. Власюк О. Д. Радикалізація політичних сил в країнах ЄС. <http://ukrinform.gov.ua/blog/oleksandrvaslyuk/radykalizaciya-politychnyh-syl-v-krayinah-yes> . (Дата звернення: 27.03.20)

Жестікова М. К.

студентка 2 курсу спеціальності «Маркетинг»

Одеський національний
політехнічний університет
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНИЙ МАРКЕТИНГ В УКРАЇНІ

Процес становлення в Україні демократичної політичної системи є динамічним і водночас складним. Приведено в рух фундаментальні засади, на яких побудоване суспільство, докорінного реформування зазнають соціально-економічні відносини, виникають нові політичні суб'єкти, змінюються усталені традиції, мотивація та життєві орієнтації людини. Сьогодні економічні та соціальні труднощі – історичні наслідки трансформації посттоталітарного суспільства, що мають як об'єктивний, так і суб'єктивний характер.

Як показує світовий досвід, необхідною умовою існування й розвитку демократії є закріплення на всіх рівнях суспільної свідомості та практики демократичних політичних цінностей. Особлива роль у процесі демократизації суспільства покладена саме на політичний маркетинг, оскільки саме від нього залежить як змінюється і влада і політична система.

Трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні, потребують нових методів та інструментів дослідження політичної сфери. Ефективним засобом вивчення особливостей сучасного українського політикуму та демократизації суспільства стає політичний маркетинг [1, с. 223].

Демократична модернізація дала поштовх до прискорення становлення в Україні громадянського суспільства, саме існування

якого є надійним гарантом незворотності перетворень, що відбуваються. Вивчення специфіки цього процесу передбачає всебічний аналіз реалізації потенціалу громадянського вибору, можливості його стимулювання за допомогою всього спектру засобів маркетингових виборчих технологій, який склався в контексті розвитку сучасного суспільства.

Політичний маркетинг – це відносно нова, але перспективна галузь, технологічні засоби якої сприятимуть регулюванню демократичного політичного ринку. З розвитком та структуруванням політичного ринку викристалізовуватиметься понятійний апарат для його дослідження. Політичний ринок – це один з найважливіших соціальних інститутів демократичного суспільства, і дискусії з цього приводу з часом переходитимуть в іншу площину, а саме: чи може існувати цивілізований ринок і демократична політика, які регулюються демократичними правовими механізмами і розвиненим громадянським суспільством.

Вибори як демократична зміна влади, як концентрований вияв політичного маркетингу є одним з механізмів легітимації влади, який здатний стати інструментом політичної стабільності в суспільстві. Готовність суспільства до проведення виборів – важлива ознака його демократичності, здатності мирними, суто політичними засобами вирішувати назрілі проблеми.

Політичний маркетинг як технологія демократизації суспільства сприяє інформуванню населення про певні політичні аспекти суспільства, вивчає політичний ринок та виступає фактором відкритості перед суспільством, що й сприяє демократизації суспільства.

Політичний маркетинг має метою активізувати політичну комунікацію. Він обстоює цивілізовані правила ведення передвиборчої кампанії – від етики поведінки кандидата до збирання коштів на його кампанію. На політичний маркетинг покладається завдання не лише залучити громадян до політичного процесу, не лише познайомити їх із програмами кандидатів, а й вивчити, запити громадян до виборних осіб, встановити пріоритетні проблеми, на першочергове вирішення яких чекають у

суспільстві, і запропонувати такі його рецепти, що здатні отримати підтримку виборців, а це шлях до демократії. В.Бєбик під політичним маркетингом розуміє «сукупність форм, методів і технологій дослідження, проектування, регулювання і впровадження у суспільно-політичну практику тих чи інших настанов суспільної свідомості з метою завоювання та утримання контролю за ринком влади» [2, с. 334]. Певна річ, розкриття проблеми маркетингового підходу як чинника демократії політики та суспільства варто починати з уточнення поняття «політичний ринок», як об'єкта політичного маркетингу. Політичний ринок — це один із найважливіших соціальних інститутів демократичного суспільства, своєрідний механізм, що збирає до купи покупців (пред'явників попиту) і продавців (постачальників) окремих товарів та послуг». Чи існує у такому розумінні політичний ринок?

Політичний маркетинг як засіб організації політичного життя суспільства найповніше проявляє себе в умовах демократії та лібералізму. Це особливо добре видно на прикладі розвитку України, політичне життя якої, незважаючи на тривалі періоди бездержавності й тоталітарного пригнічення, зберегло глибокі демократичні традиції. Цивілізований політичний маркетинг як складова політичного життя суспільства може сформуватися тільки при певному рівні демократії, розвинутому парламентаризмові і сталій альтернативній виборчій системі. В демократичному суспільстві завжди існує альтернатива політичного вибору, а відтак створюються сприятливі умови для формування цивілізованого політичного ринку – ринку влади з пропозицією різних програм, ідей і кандидатів з урахуванням «попиту» – інтересів електорату, тобто народу, який є джерелом влади.

Однак теорія, принципи функціонування сучасного політичного ринку в українському політичному менеджменті на загал ще залишаються «цариною незвіданою», широким полем для політологічних досліджень [3, с. 67]. Тим часом вченим-політологам є на що спертися, окрім досягнень західної науки. Маємо на увазі глибокі демократичні традиції українського

народу. Та й існуючий нині в нашому суспільстві ідеологічний плюралізм дає вдячний матеріал для наукових узагальнень і вироблення практичних рекомендацій.

Використання сучасних маркетингових технологій сприятиме впорядкуванню, легітимізації політичного життя, гармонізації відносин між владою і народом, підвищенню авторитету й ефективності діяльності владних структур, повнішому задоволенню інтересів і прагнень громадян, реальному забезпеченню їхніх прав, вдосконаленню демократичних інститутів держави. Тому держава повинна сприяти створенню центрів політичного моніторингу та маркетингу, це б дало можливість краще зорганізувати суспільне життя та закріпити демократичні політичні принципи.

Демократія і політичний маркетинг взаємозалежні та взаємообумовлені. Не можна не відзначити, що в умовах нинішнього трансформаційного періоду і наша демократія, і наш політичний ринок ще не досягли того рівня, який би задовольняв потреби суспільства.

Аналітики стверджують, що нині в Україні методи і форми політичного маркетингу використовуються вже досить широко. Однак застосовується й багато політичних технологій маніпулятивного характеру. Новим тестуванням нашого суспільства на демократизм стануть президентські вибори 2019 року. Вони вимагали від усіх політичних сил нових значних зусиль для подальшого

формування цивілізованого політичного ринку, пошуку й використання нових, ефективніших методів політичного маркетингу. Проблема маркетингових технологій останніми роками набула особливого звучання.

Серед політичних технологій вони є найпоширенішими і, на відміну від інших, уже доволі добре відомі навіть електорату. І це цілком зрозуміло, бо пов'язане, з одного боку, із актуальністю в суспільстві, що трансформується, проблем політичної демократії (ідеться не лише про Україну, а й про решту пострадянських країн). З іншого — самий політичний процес у період виборчих кампаній являє собою певну послідовність операцій, стадій

організації діяльності, що максимальною мірою піддається технологізації.

Крім того, аналіз вітчизняних і зарубіжних концепцій політичного маркетингу, визначення специфіки політичного ринку, особливостей застосування технологій політичного маркетингу дозволить розкрити основні тенденції розвитку політичного маркетингу в Україні, виявити його можливості та обмеження.

Література:

1. Варій М. Й. Політико-психологічні передвиборчі та виборчі технології: Навч.-метод. посіб. К.: «Ельга, Ніка-Центр», 2003. С. 223, 270.
2. Бебик В.М. Політологія для політиків і громадянина: [Монографія]. К.: МАУП, 2004. 334 с.
3. Політичний маркетинговий аналіз: метод, практика: монографія / Шубін С.П. К.: Генеза, 2007. 112 с.

Зіскін А. С.

здобувач кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КОНСЕРВАТИВНОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Від часу зародження цієї моделі наприкінці XIX століття інститут соціальної держави зайняв позицію виправдання існування соціальної диференціації та майнової нерівності, виступив інструментом перерозподілу доходів. Відтак головним завданням інституту соціальної держави в умовах майнової нерівності був і залишається перерозподіл доходів через гнучку

податкову політику, а також надання компенсацій тим, хто їх потребує. Визначальною особливістю цієї моделі є опертя на механізми соціального страхування [1].

Консервативна модель соціальної держави оперта на пріоритет соціального забезпечення не стільки окремого індивіда, скільки сім'ї. Довший час ця модель міцно пов'язувалася зі сімейною структурою, опорою на чоловіка-годувальника, а участь жінок на ринку праці була невисокою. Деякі держави (як-от Франція, Бельгія) меншою мірою відповідали цій особливості консервативної моделі.

В основі консервативної моделі соціальної держави чільне місце займає принцип корпоративності, що передбачає значну відповідальність корпорації за добробут своїх працівників. Політичною основою консервативної моделі виступає коаліція між роботодавцями та працівниками. Підприємство стимулює працівників до максимального трудового внеску, за що державою передбачено різні види соціальних гарантій (пенсійне забезпечення, часткова оплата освіти, медичних, рекреаційних послуг тощо). У цьому випадку і держава, і недержавні організації, і особа є відповідальними за рівень добробуту, але найбільшу роль відіграють корпорації, що мають власну розгалужену соціальну інфраструктуру, власні соціально-страхові фонди тощо. Фінансовим підґрунтям такої моделі виступають страхові внески корпорацій [2, с. 266].

Рівень державних витрат на соціальну сферу в державах, які реалізують таку модель соціальної держави, є доволі високим. Приблизно рівнозначними в консервативній моделі соціальної держави є обсяги державних і приватних витрат, тобто не домінує позабюджетне фінансування (як у неоліберальній моделі) або ж державне (як у нордичній моделі). Це дає призводить до частого в політологічному дискусії озвучення оцінок того, що консервативна модель є певною мірою проміжною між двома іншими (нордичною та неоліберальною).

Як і інші моделі соціальної держави, консервативна її модель упродовж кількох десятиліть перебуває в затяжній кризі. Інститут соціальної держави в країнах із такою моделлю, перебуває,

образно кажучи, «в облозі», стикаючись із низкою демографічних, економічних, фінансових і політичних труднощів функціонування.

Консервативна модель соціальної держави відзначається порівняно сповільненим темпом реформ соціальної сфери. Їх вимушене проведення найчастіше зумовлене євроінтеграційним процесом або ж економічними спадами. Ця модель зберігає опору на механізми соціального страхування, міцний зв'язок зі сімейною структурою, коаліцію роботодавців і працівників. Вона передбачає доволі високий рівень державних витрат на соціальну сферу (порівняно з неоліберальною моделлю). Саме ця модель є найбільш критикована в політологічному дискурсі через уповільнене пристосування до динамічних змін соціо-економічного середовища. Траєкторія соціальних реформ держав з консервативною моделлю характеризується поступовим звуженням традиційних програм соціального страхування, впровадженням численних стимулів до праці в поєднанні з розширенням політики соціального інвестування, пошуком балансу між роботою та сім'єю тощо.

Отже, слід констатувати, що, консервативна модель соціальної держави поступово вбирає характеристики неоліберальної моделі. Це проявляється в зміні пріоритетів на користь гнучкості праці, поступовому зменшенні соціальних виплат, зорієнтованості на мотивацію працездатних осіб тощо. Помітно, що траєкторія реформ у країнах з консервативною моделлю інституту соціальної держави нині демонструє зсув у керунку всебічної активізації працездатної особи, у т. ч. й пенсійного віку. Водночас питання запобігання соціальним конфліктам має залишитися на порядку денному таких держав.

Література

1. Armingeon, K., Beyerler, M. (Eds.) (2004). *The OECD and European Welfare States*. Cheltenham: Edward Elgar.
2. Сковронський, Д. М. (2016). Сучасні моделі соціальної держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія Юридичні науки, 850, 264-271.

Івченко Л. І.
студентка 3 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

КОРУПЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В Україні після «Євромайдану», а згодом Революції Гідності, триває децентралізація, у ході якої відбувається передача повноважень та матеріально-фінансових ресурсів від державної влади до органів місцевого самоврядування.

Однак, на практиці розпочаті децентралізаційні процеси спричинюють корупційні діяння з боку представників місцевого самоврядування, які ставлять під сумнів ефективність усього процесу децентралізації. Прикладом такої корупційної загрози є намагання мерів деяких міст заволодіти цінними ресурсами громад: земельними, лісовими, водними тощо. Надання високопосадовцям органів місцевого самоврядування більшого обсягу повноважень породжує можливість для реалізації своїх особистих цілей, збагачення лише своїх кишень.

Низький рівень контролювання центральними органами влади призводить до низького рівня відповідальності за ухвалення певних рішень та виконання делегованих державою функцій органами місцевого самоврядування. А це все сприяє корупції, розробці схем відмивання грошей, збагаченню за рахунок держави, зростанню сепаратизму.

Також ми бачимо, що намагання взяти все найкращі реформи та управлінські практики в розвинутих країнах, не завжди є гарантією ефективності і якості їх імплементації в Україні. Прикладом є реформи в системі охорони здоров'я, освіти, створенні ОСББ. Наразі ефективність цих реформ сумнівна, а намагання подолати корупцію в цих сферах за допомогою реформ призводить до зворотного ефекту.

Сумнівним також є намагання децентралізації подолати бідність населення та відсталість територій, що на практиці в

Україні обернулося тим, що багаті стали багатішими, а бідні - біднішими.

Нові повноваження органів місцевого самоврядування засвідчили неготовність місцевих територіальних громад до контролю органів влади, що підсилюється недосконалою правовою системою та має безліч проявів в реальному житті. Найбільш корупціогенними залишаються сфера зовнішньої реклами, паркування, пересувна торгівля тощо.

Відкритою для корупційних схем залишається сфера бізнесу. З появою безприбуткових організацій в сфері будівництва житла, з'явилися схеми ухилення від сплати податків і не оформлення на роботу працівників. Деякі громадські організації, після створення збройних формувань, маючи вогнепальну зброю, роблять рейдерські захоплення приватних бізнесів. Прикладом є так звана велика «бурштинова» війна, яка й досі триває в окремих районах Житомирської, Рівненської та Волинської областей.

Доки місцева влада не буде враховувати інтереси громадян і вирішувати їх проблеми, процес децентралізації буде направлений проти людей, а не для людей. Реформи в країні повинні бути спрямовані для покращення життя людей, а не тільки «обраних» і за рахунок якості життя інших.

Підсумовуючи, пригадаємо слова А. Кожана: «Я вважаю, що взагалі займатися децентралізацією – будь-якою, чи то політичною, економічною чи адміністративною – наразі в нашій країні, де триває справжня війна, не можна. Нам потрібна сильна центральна влада і крапка»[1]. Узагалі, світові експерти наголошують на тому, що займатися процесами децентралізації в країнах, що розвиваються, чи державах, які мають перехідні економіки, не можна. У таких країнах немає умов, немає контролю за виконанням рішень, немає нагляду та зворотного зв'язку на всіх щаблях влади.

Література:

1. Гонта І. Децентралізація в Україні: те, про що всі мовчать. URL: <https://ckp.in.ua/reviews/12784> (дата звернення: 14.04.2020).

Ігнатенко В. В.
студент 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОСНОВНІ УМОВИ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Розвиток політичної системи будь-якої країни нерозривно пов'язаний із функціонуванням її політичних інститутів, які забезпечують налагодження суспільного діалогу, утворення політичного правопорядку та врегулювання конфліктних ситуацій і непорозумінь у суспільстві.

Ще давньогрецькі філософи Платон і Аристотель порівнювали товариство з живим людським організмом, в якому постійно відбуваються різні процеси. Цим вони пояснювали відсутність однорідності в суспільстві і, відповідно, наявність соціальних суперечок.

Щодо визначення терміну «конфлікт», то він використовується для позначення широкого кола явищ, починаючи від збройних зіткнень та протистоянь різних соціальних груп до службових чи подружніх розбіжностей у думках, тобто це і сімейні суперечки, і воєнні дії, і дебати в парламенті, і сутички внутрішніх мотивів, і боротьба власних бажань з почуттям обов'язку тощо.

Як відомо, концепція конфлікту в науковому обігу утвердилася у другій половині ХХ століття та мала три основні напрями визначення: стан відкритої часто затяжної боротьби, битва чи війна; стан дисгармонії у стосунках між людьми, ідеями чи інтересами як зіткнення протилежностей; психічна боротьба, яка виникає в результаті одночасного функціонування взаємовиключних імпульсів, бажань чи тенденцій.

Американські дослідники Д. Рубін, Д. Прут та інші вважають, що термін «конфлікт» використовується занадто широко, що можете призвести до втрати його статусу як чіткого поняття. Вчені вважають, що конфлікт заснований на уявленні розбіжності

інтересів або на переконанні сторін, що їхні прагнення не можуть бути задоволені одночасно [Цит. за : 1]. Вітчизняні дослідники Г. В. Ложкін і Н. І.Повякель розглядають конфлікт як зіткнення кількох сил (цінностей, інтересів, поглядів, цілей, позицій) чи сторін взаємодії, підкреслюючи, що поняття різноманітності є ширшим, ніж розуміння протилежної орієнтації, що дозволяє зняти обмеження розуміння проблеми та усунення елементарного антагонізму [2].

У даному контексті доцільно навести визначення конфлікту С. М. Ємельяновим: це відносини між суб'єктами соціальної взаємодії, що характеризуються їх протистоянням, заснованим на протилежних мотивах чи судженнях. Заслуговує увагу і позиція Б. І. Хасана, який визначає конфлікт як таку специфічну організацію діяльності, в якій міститься суперечність у процесі його (конфліктного) вирішення [Цит. за : 3].

Рушійною силою конфлікту є, безумовно, люди, які мають свої специфічні інтереси та певні інтереси і потреби, які поділяються з тією чи іншою групою людей. Ось чому конфлікти – це соціальне явище. Можна стверджувати, що всі види конфлікту є соціальним явищем, оскільки рухають ними люди. Навіть внутрішньо особові конфлікти мають соціальний характер, оскільки є проявленням суперечливим інтересів та потреб, які пов'язані з різними статусами та ролями конкретної людини в суспільстві [Див. детал.: 4].

Соціальний конфлікт – це зіткнення сторін, думок, сил; найвища стадія розвитку суперечностей у системі взаємовідносин між людьми, соціальними групами, соціальними інститутами та суспільством загалом, що характеризується посиленням протилежних тенденцій та інтересів соціальних спільнот та окремих людей. Соціальний конфлікт – це процес, при якому два (або більше) індивіди чи групи активно намагаються завадити один одному досягти конкретної мети, запобігти задоволенню інтересів опонента або змінити свої погляди та соціальні позиції [Див.: 5].

Визначаючи сутність конфлікту, варто знайти точку відліку, відносно якої розглядається конфлікт. На думку конфліктологів,

такою точкою відліку є проблеми норми. Норма – це еталон поведінки, схвалений людським співтовариством. Залежно від розмірів, співтовариство яке приймає норму, може бути універсальним (елементарні норми моралі – «не убий», «не вкради» тощо), становою корпоративної (кодекс дворянської честі) чи групової (норми взаємовідносин) усередині окремої сім'ї.

Деякі правила викладені в письмовій формі (закони, статuti, положення, організаційні правила). Це так звані письмові чи інституційні правила. Інші норми не встановлені в письмовій формі – вони означають і дають відповідно до традиції, звичаю та звичок. Слід також розмежовувати свідомо визначені правові норми та стихійно, тобто раптово сформовані нормативні акти. Якщо поведінка людини відповідає встановленим чи чинним стандартам, це вважається нормальним [6].

Для локалізації конфліктів дуже важливо знати та вибирати способи та стилі поведінки в цій ситуації. Існують різні підходи, якими умовно можна ділитися: на морально-правовий, примусово-переговорний, силовий, ідеалістичний тощо.

Варто зазначити, що регульовані конфлікти можуть відігравати позитивну роль для держави та суспільства, незважаючи на можливу матеріальну, політичну, соціальну чи моральну шкоду. Подолання конфлікту закономірно передбачає дотримання певних правил та поведінкових технологій, покликаних усунути негативні наслідки існуючих протиріч.

Існування організаційно-правового механізму в суспільстві (правова система, відповідні правові інститути, система контролю за виконанням законів, незалежна судова система тощо), соціальна активність населення, певна ступінь демократизації суспільства – основні умови вирішення соціальних конфліктів.

Література

1. Долінська А. В., Матяш-Заяц А. В. Психологія конфлікту: навчальний посібник. URL : <http://www.politologiardgu.rv.ua/images/school/t4.pdf>

2. Ложкін Г. В., Повякель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. Київ: Професіонал, 2006. 416 с.

3. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта: Учебное пособие. 2-е издание, стереотипное. Москва: Юрайт, 2018.

4. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Політологія. Курс лекцій із дистанційної форми навчання для студентів усіх спеціальностей. 2017. 353 с.

5. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Вказ. посібник.

6. Тихомирова Є. Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. Рівне: Перспектива, 2007. 400 с.

Каратушина А. В.

студентка 2 курсу спеціальності «Філологія. Іноземна мова»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Підтримуючи зусилля світового співтовариства, спрямованих на створення ефективних механізмів контролю за дотриманням виконання міжнародних угод у галузі прав людини, Україна підписала Факультативний протокол до конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок. У процесі формування паритетних відносин і вироблення механізмів тендерної політики українське суспільство орієнтується на демократичні принципи побудови суспільства, реалізацію пріоритетів, проголошених міжнародними організаціями щодо становища жінок, подолання усіх форм дискримінації у цьому напрямку [Див. детал.: 1].

У межах співпраці з міжнародними організаціями Україна вживає додаткових заходів, спрямованих на подальший розвиток

міжнародних і державних правових актів, які регламентували б становище жінок на ринку праці, проведення тендерної експертизи чинного законодавства, запровадження гендерних компонентів в освіту всіх рівнів, програм виховання з урахуванням гендерних особливостей тощо. У сучасний час багато відомих міжнародних організацій в рамках програм розвитку ООН надають значну підтримку жіночим проектам та ініціативам в Україні. Однак, на жаль, у соціальних програмах Міжнародного валютного фонду та Всесвітнього банку гендерний компонент відсутній, хоча всебічна реалізація положень Національного плану дій щодо підвищення статусу жінок у суспільстві та впровадження тендерної рівності може сприяти значному впливу і вагомому внеску у цьому напрямку.

Наукова розробка досліджуваної проблеми в політичній науці країн пострадянського простору розпочалася тільки в 90-х роках ХХ століття, у той час як зарубіжні політичні центри займалися нею ще з початку 60-х років. Зростання інтересу до проблеми визначення рівня активності жінок у сфері політики хронологічно збіглося із збільшенням їх відсоткового представництва у владних структурах різних країн Західної Європи у 70-х роках ХХ ст. Гендерні студії увійшли у науково-теоретичний обіг і політичну практику західноєвропейських країн, а також США і Канади на початку 80-х років. Ми обрали цей шлях декілька пізніше. Сьогодні в більшості пострадянських країн створюються наукові центри, які займаються дослідженням цієї найважливішої проблеми.

Незважаючи на те, що вирішенням цієї проблеми займаються на Заході ще з початку ХХ ст., але все ж вважати її подоланою не уявляється можливим. Так, для прикладу щодо далеко не рівної участі жінок у різних сферах життєдіяльності, можна навести такі дані: серед парламентаріїв світу чоловіки становлять 88,3 %, а жінок – 11,7 %. На початок 90-х років ХХ ст. в Британському парламенті жінки становили 7 %, у Німецькому – 10. Хоча у Парламенті Фінляндії – 39, Швеції – 42 [2]. Світова практика показує, що якщо в законодавчому органі більше 10% місць належить жінкам, то це полегшує прийняття законів про захист

дітей, а при наявності 20-30 % жіночого представництва в парламенті можна сподіватися на більш швидке й ефективне проведення програм, що відображають жіночі інтереси.

Серйозною проблемою сучасного світу можна вважати і фактичне обмеження прав жінок щодо зайняття керівних посад. Незважаючи на те, що серед працюючих, вищу і середню освіту мають 43 % жінок в нашій країні, а серед чоловіків – лише 35 %, управлінська піраміда у нас виглядає так: чим вищі посади, тим менше там жінок [3]. Відсутність чи нестача жінок на рівні прийняття рішень ускладнює перехід країни до нового соціально-економічного стану через те, що повною мірою не використовується величезний жіночий потенціал (а це приблизно половина населення), що впливає, насамперед, на зниження якості здійснюваних соціальних програм та інших важливих аспектів життя.

Відомо, що жінки традиційно менш активні у сфері політики. Однак, як свідчать результати опитувань, проведених провідними міжнародними і вітчизняними центрами, вплив статі на ступінь участі може суттєво відрізнятись навіть у межах одного типу суспільств. Це залежить від традиційного соціального порядку, рівня соціально-економічного розвитку країни тощо.

Тенденції рівної участі жінок у політичних процесах визначаються, перш за все, інтенсивністю структурних змін в суспільстві, темпами соціально-економічних перетворень, використанням усіх існуючих сьогодні політичних можливостей, регламентованих чинним законодавством у політичній сфері.

Однак, темпи наближення до рівного тендерного представництва в політиці значно відстають від подібного представництва в інших сферах життєдіяльності більшості західноєвропейських суспільств [4], не говорячи вже про країни пострадянського простору. Ніяких ефективних практичних заходів у цьому напрямі не робиться, а ті законопроекти, які намагаються провести жіночі організації, часто гальмуються зверху.

Розв'язання зазначеної проблеми слід шукати не тільки на правовому рівні, а і на соціально-культурному. Рівень

цивілізованості і прогресивності суспільства нерозривно пов'язаний зі становищем в ньому жінок, з їх певним, як професійним, так і особистим статусом. Тільки за умов дійсної, а не лише проголошеної рівноправності, з урахуванням механізмів її забезпечення у реальному житті можна сподіватися на прогресивні зміни у суспільстві.

Література:

1. Чеканова Т. Д. Діяльність міжнародних і вітчизняних організацій з охорони здоров'я жінок. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 29. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. С. 671-677.
2. Гендерний аспект политического представительства в современном мире. <http://www.polisy.hu/paragraph13.html> (05.04.20)
3. Чого хоче українська жінка? Україна і світ сьогодні. 2013. 8-14 лютого (№ 4). С. 2.
4. Див.: Цікул І. В. Проблеми формування тендерної політики в посткомуністичних країнах (на прикладі України, Росії, Білорусі та Казахстану). Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 28. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. С. 687-696.

Клюєв Г. О.

студент 1 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАТЕРОРИЗМУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

В сучасних умовах дедалі більшого значення набуває роль інформації. В результаті активних процесів глобалізації та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та як наслідок,

змін в соціально-інформаційній сфері, змінюються також інструменти реалізації державної політики, як внутрішньої так і зовнішньої, і поряд з економічними і політичними важелями впливу не менш важливими постають інформаційні.

В епоху інформатизації, у XXI столітті, традиційні конфлікти перемістилися із матеріального простору в принципово новий – інформаційний (кіберпростір), де маніпулятивні технології набувають дедалі ширшого використання. Завдяки їм ведуться інформаційні війни, знищуються опоненти, здійснюється вплив на маси і багато інших дій. Тому, останнім часом великої популярності набули поняття «інформаційна безпека», інформаційна війна та інформаційний тероризм.

Сутність феномену інформаційного тероризму активно досліджується в працях як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Серед дослідників, які займалися вивченням тероризму в умовах глобалізації, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та зростання ролі засобів масової інформації в житті суспільства слід зазначити Д.Белла, Ж.Бодрійара, Е.Гіденса, М.Кастельса, Е.Тоффлера, Ф.Фукуяму, С.Хантінгтона, Б.Хофмана, А.Шміда та ін.

Варто зауважити, що існує чимала кількість праць вітчизняних вчених, які зробили свій вклад в дослідження даної тематики. Серед них: О.Зернецька, О.Гриценко, В.Іванова, Є.Макаренко, М.Ожевана, Т.Петрів, Г.Почепцов, В.Шкляр, А.Чічановський. Проте, напрацювання цих науковців не відображали повною мірою тенденції швидкого розвитку цього явища, і як результат такі нові феномени як медіа-тероризм є недостатньо вивченими.

На сучасному ж етапі, існує безліч визначень тероризму. В широкому сенсі, тероризм – це метод впливу шляхом здійснення теракту задля досягнення певних цілей, за якого жертва теракту не є об'єктом [4].

Тероризм - це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших зазіхань на життя

чи здоров'я ні в чому не повинних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Зараз тероризм набув всесвітнього масштабу перетворився на багатомірне і багатоаспектне явище, яке останнім часом занадто швидко еволюціонує, а отже набуває міжнародного глобального характеру.

Міжнародний тероризм – це здійснювані у світовому чи регіональному масштабі терористичними організаціями, угрупованнями, у тому числі за підтримки державних органів окремих держав, з метою досягнення певних цілей суспільно небезпечні насильницькі діяння, пов'язані з викраденням, захопленням, вбивством ні в чому не винних людей чи загрозою їх життю і здоров'ю, зруйнуванням чи загрозою зруйнування важливих народногосподарських об'єктів, систем життєзабезпечення, комунікацій, застосуванням чи загрозою застосування ядерної, хімічної, біологічної та іншої зброї масового ураження [5].

Говорячи про інформаційну сутність тероризму, визначаємо, що вона відрізняється від загального поняття, перш за все тим, що політичні цілі досягаються опосередковано. Насилля виступає приводом для маніпуляції. Тероризм завжди несе інформаційний характер, незалежно від того чи йде мова про глобальні події, чи про події локального характеру, тому що головна задача – маніпуляція /

Інформаційний тероризм – злиття фізичного насильства зі злочинним використанням інформаційних систем, а також умисне зловживання цифровими інформаційними системами, мережами або їх компонентами з метою сприяння здійсненню терористичних операцій або акцій [6, с. 98].

Такий тип тероризму характеризується не лише кіберзлочинністю, але і коректним маніпулюванням з інформацією, її підтасування, а в деяких випадках і подача свідомо помилкових фактів, у результаті якої відбувається дезінформація з метою залякування та впровадження параноїдальних думок серед населення Розвиненість

інформаційної інфраструктури суспільства сприяє створенню додаткових ризиків інформаційного тероризму.

У свою чергу, інформаційний тероризм розділяється на

- інформаційно-психологічний тероризм (контроль над ЗМІ з метою поширення дезінформації, чуток, демонстрації могутності терористичних організацій)

- інформаційно-технічний тероризм (завдання збитків окремим елементам і всьому інформаційному середовищу супротивника в цілому: руйнування елементної бази, активне придушення ліній зв'язку, штучне переважавання вузлів комунікації і т.п.) [3].

Виокремлюють різні види інформаційного тероризму, серед яких найпоширенішими є медіа-тероризм та кібертероризм.

Медіа-тероризм (або «медіа-кілерство») відноситься до специфічного різновиду інформаційно-психологічного терору та є складовою «інфраструктурного терору». Його сутність полягає у спробах шляхом організації спеціальних медіа-кампаній дестабілізувати суспільство, створити у ньому атмосферу громадянської непокори, недовіри суспільства до дій та намірів влади й особливо – її силових структур, покликаних захищати суспільний порядок [2].

У випадку медіа-інформаційного тероризму йдеться про різновид інформаційного тероризму, що є зловживанням інформаційними системами, мережами, та їхніми компонентами для здійснення терористичних дій та акцій.

Засобами здійснення медіа-тероризму є:

- друковані ЗМІ, -мережі ефірних й кабельних мас-медіа, - Інтернет,- електронна пошта, -різноманітні електронні іграшки тощо.

Необхідно зауважити, що більшість сучасних видів тероризму можна віднести до медіа-тероризму, адже ЗМІ виступають дієвим інструментом у швидкому поширенні інформації, залякуванні населення і досягненні терористами їхньої мети.

Таким чином, якщо користуватися запропонованою системою критеріїв, то можна визначити місце медіа-тероризму в типології тероризму.

Зважаючи на специфічність ЗМІ як особливого інструменту в руках суб'єктів терористичної діяльності, специфіка якого обумовлена власне тим, що одна з основних цілей терористів — швидке поширення інформації серед населення — співпадає власне із призначенням ЗМІ і пояснює їх особливу роль у глобалізації тероризму.

У стратегічному плані медіа-тероризм призначається для породження і стимуляції хаосу, руйнування соціальної стійкості, посилення атмосфери «паралізуючого песимізму», посилення суспільної напруженості і конфліктності, порушення нормального функціонування владних структур, підриву довіри населення до дій і намірів влади.

Сучасний тероризм, як правило, складається з двох основних фаз, часто перекривають один одного: силовий і інформаційної, переважання якої характерно для медіа-тероризму. Сучасний терор - це, насамперед медіа-терор.

Під впливом медіа-тероризму індивід не здатен самотійно орієнтуватися в необмеженому інформаційному просторі доступних даних, тому що мас-медіа представлена сьогодні у вигляді інструментів для конструювання недостовірної реальності. Завданням цієї реальності є не відображати істину та приховувати її здійснюючи там самим «м'яку владу», яка прагне підкорити людину невластивим їй судженням. Таким чином, сьогодні не можна говорити про перехід кількості інформації в її якість. Особливо це стосується ЗМІ, в тому числі і мережі Інтернет, так як вони виступають майданчиком для політичних ігор, які на меті викривити реальний стан речей.

Якщо розглядати заходи протистоянню загрозам інформаційного тероризму в Україні, то в даному випадку слід зазначити ряд важливих проблемних питань, які слід вирішити для оптимізації такої протидії. Перш за все, слід впровадити ефективні інформаційні технології, що мають на меті сприяти запобіганню терористичним і екстремістським актам в Україні.

Одним з найефективніших засобів боротьби з інформаційним тероризмом є створення певної спеціальної установи покликаної першочергово розробити нову доктрину інформаційної безпеки із

залученням експертів та разом зі ЗМІ реалізувати її в найкоротші терміни. Прикладом такої установи може бути британський Центральний офіс інформації, який існував до 2011 року. Проте, на даний момент в Україні не створено такого інституту, але заснування єдиного Інформаційного центру протидії інформаційному тероризму на базі Ради Національної Безпеки і Оборони України є необхідним. Такий центр повинен мати власні функції та виконувати ряд покладених на нього завдань по протидії пропаганді тероризму. Серед них до основних слід віднести:

- збирання інформації та аналіз пропаганди терористів з виробленням відповідних аргументованих відповідей
- робота з громадським сектором, формування експертний пул, в тому числі, з експертів зі Сходу України
- здійснення піару роботи державних органів
- організація централізованої роботи зі ЗМІ.
- здійснювати контроль закриття ефірів для терористів, їхній недопуск до ЗМІ тощо [1].

Підсумовуючи, варто сказати, що проблема протидії актам інформаційного тероризму – це комплексна проблема. Сьогоднішні закони повинні відповідати вимогам сучасного розвитку. З цією метою урядові нашої держави необхідно проводити цілеспрямовану роботу з гармонізації та вдосконалення законодавства у сфері інформаційної безпеки держави.

На сьогодні існує проблема протидії актам інформаційного тероризму. Тому, першочерговим завданням для України є цілеспрямована робота з гармонізації та вдосконалення законодавства у сфері інформаційної безпеки держави.

Найефективнішим способом боротьби проти інформаційного тероризму є саме підтримка високих інформаційних технологій та стимул науково-технічного прогресу, що має слугувати справі протидії кіберзлочинності. Фінансування високих технологій у сфері боротьби з кіберзлочинністю має стати державним пріоритетом уже сьогодні.

Список використаної літератури

1. Бойченко О.В. Медіа-тероризм: особливості сучасних ознак інформаційної безпеці / О.В. Бойченко // Інтегровані інтелектуальні робототехнічні комплекси (ПРТК-2009): друга міжнародна наук.-практ. конф. (25-28 травня 2009 р.). – К.: НАУ, 2009. – С. 230-232.
2. Герасименко К. С. Сучасні ознаки загроз «інформаційного тероризму» / К. С. Герасименко // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 162–166 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09gkczit.pdf4>
3. Доктрина інформаційної безпеки для України / Артем Біденко// Українська правда.–18.04.2014 [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2014/04/18/7022849/?attempt=1>
4. Марков М.М. Тероризм-1997 Дуель № 14(36) [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.agentura.ru/text/biblio/globalmenace.txt>
5. Медіа-тероризм серед інших видів тероризму: спроба типологічного аналізу/ Тетяна Єрохіна [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.social-science.com.ua/article/1002>
6. Jerrold M. From Car Bombs to Logic Bombs: The Growing Threat from Information Terrorism / M. Jerrold // NATO Library

Кожухар К., В.

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава, Україна

ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Посткомуністичний період наприкінці ХХ століття у країнах Центральної та Східної Європи пов'язаний з пошуком моделі формування та розвитку демократичного суспільства.

На думку реформаторів, важливим фактором оновлення політичних систем у визначеному регіоні повинна була виступити люстрація – процедура «очищення влади від комуністичного минулого».

Тематика люстраційного впливу на реформування політичних систем у державах Центральної та Східної Європи піднімалась у наукових дослідженнях В. Дейниченка, С. Костюченка, О. Сахно, Л. Шевченко, С. Шевчука та ін.

Люстрація (від латинського *lustratio* – очищення через жертвопринесення) – в політичному сенсі означає очищення влади від старих кадрів, заборона функціонерам попередньої влади займати посади в державному апараті, обиратися у представницькі органи, бути судьями, інколи навіть займатися викладацькою діяльністю тощо [1].

Також люстрація – це політична форма легітимації нового державного режиму. Вона здійснюється не обов'язково в строгих юридичних рамках, оскільки її мета носить переважно характер ідеологічного протистояння нової правлячої еліти і старої [2].

Якщо у більшості держав Центральної та Східної Європи люстрацію проводили, в першу чергу, як декомунізацію політичної системи та недопущення до публічної влади у майбутньому носіїв комуністичної ідеології, то в Україні люстраційний процес пов'язаний з поваленням «узурпаторського авторитарного режиму Президента України В. Януковича» та спробою повного «перезавантаження політичної системи». Тобто йдеться про суттєву відмінність мети української люстрації від цілей та механізмів очищення державної влади в інших державах ЦСЄ. Крім того, в Україні люстраційні процеси розпочалися значно пізніше ніж в інших країнах та після легітимації і функціонування на протязі тривалого часу кланово-олігархічних політичних та економічних систем.

На початку 1990-х років майже в усіх країнах регіону (окрім Румунії) були прийняті спеціальні люстраційні закони та створені люстраційні інституції, які уповноважені здійснювати

певні дії щодо недопущення до влади представників комуністичного режиму (членів комуністичних партій та співробітників і агентів спецслужб). Серед видів люстрації слід виділити державну, економічну та політичну. Варто зазначити, що найбільший ефект люстрація мала у республіках Балтії. В інших країнах регіону – Вишеградській четвірці та Болгарії люстраційні процеси проходили із значними труднощами та певним ігноруванням новою демократично обраною владою вимог законодавства. Це пов'язано як із відсутністю дієвої опозиції у країні (Болгарія), так і з значною підтримкою населенням комуністичної ідеології в її більш м'якій, соціал-демократичній, інтерпретації (Чехія).

Можна виділити декілька спільних для країн регіону характеристик, пов'язаних з люстрацією:

Усі посадовці, звинувачені у «небажаних» для молодих демократій зв'язках, мали можливість оскаржити такі звинувачення та публічно захищати себе. Остаточне рішення про звільнення чиновника ухвалював люстраційний суд. Таким чином процес виглядав справедливим із погляду дотримання прав людини.

За гаслом «моральності» нерідко маскувалися намагання політичних опонентів замістити «попередників» своїми ставлениками у новій системі владних мереж.

Показник люстрованих осіб був невеликий порівняно з рівнем медійного резонансу, нескінчених дебатів і суспільної уваги, прикутої мало не до кожної люстраційної справи.

Доволі інертне застосування люстраційних законів на практиці.

Поширення практики «неформального призначення». Особу, котра не могла зайняти посаду (оскільки не відповідала люстраційним критеріям), призначали тимчасово [3].

Узагальнюючи тенденції люстраційного процесу у регіоні, слід наголосити на певній його незавершеності та навіть фіктивності.

Досвід «очищення влади» у країнах Центральної та Східної Європи доводить, що трансформація політичної

системи не має прямої залежності від проведення люстрації. Варто розглядати демократизацію як комплекс заходів, у тому числі – конституційного та економічного характеру. Серед важливих індикаторів реформування політичної системи слід розглядати формування ідеологічних партій, які реально виражають інтереси різних прошарків населення і, в першу чергу – середнього класу. Крім того, без подолання політичної корупції, сама по собі люстрація влади не може призвести до бажаного результату демократизації суспільства.

Література

1. Костюченко С. Люстрація – це не війна з минулим, це боротьба за майбутнє. <http://www.tyahnnybok.info/dopysy/dopysy/005425> (Дата звернення: 27.03.20)
2. Сахно О. Що таке люстрація? З досвіду країн соціалістичного табору. <http://www.lustration.org.ua> (Дата звернення: 24.03.20)
3. Шевченко Л. Не люстрацією єдиною. <http://www.theinsider.ua/politics/5417e2caa0edd/> (Дата звернення: 22.03.20)

Короленко О. О.

студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вивчення процесів політичної трансформації держави в умовах глобалізації неможливо без звернення до самого процесу глобалізації, який став причиною і каталізатором змін.

Політична трансформація держави в умовах глобалізації – процес, який істотно впливає на стан світової політичної системи.

Початок 80-х років ХХ століття було ознаменовано не тільки крахом соціалістичної системи, розпадом цілих держав (таких, як СРСР), але і формуванням нового вигляду міжнародного порядку. Ці нові історичні умови визначили вектор розвитку всього людства, привели до виникнення нових форм організації життя держав і цілих регіонів. З цього моменту почалася нова епоха світового устрою – звіт став однополярним, створивши тим самим передумови для реалізації нової моделі розвитку людства – глобалізаційної. Але потрібно відзначити, що глобалізація почалася не з розпадом СРСР, а, що сам розпад СРСР ліквідував перешкоди на шляху глобалізації, прискоривши все її прояви [3, с. 267].

Нові незалежні держави, слідуючи загальносвітовим тенденціям, обрали шлях демократичних перетворень свого політичного простору, формуючи свої державно-правові основи, на прикладі західної моделі демократії.

Тим самим глобалізація викликала наростання уніфікації, що в підсумку призвело до формування певних стандартів розвитку держав і їх функціонально-структурних характеристик [1, с. 234].

Глобальний процеси трансформації мали значний вплив на формування політичного простору різних держав і націй, цей процес називається політичною глобалізацією.

Політична глобалізація - це система глобалізаційних процесів, що ведуть до стандартизації політичного устрою держав, розширення політичних зв'язків між державами, народами і континентами, до встановлення особливих політичних відносин [2, с. 127].

Здобуття Україною незалежності та розпад СРСР відкрили нову еру в розвитку міжнародних відносин. Важливість входження в європейський економічний і політичний простір є для України не тільки питанням політичних амбіцій, а становить проблему виживання як розвинутої та демократичної

держави. Україна в силу історичних традицій, завдяки географічному розташуванню була і буде складовою частиною європейської цивілізації.

Реалізація курсу входження України в Європейський союз відкриває перед нашою країною можливість потрапити в число держав, здатних забезпечити для своїх громадян гідне життя в умовах миру, свободи, демократії, верховенства права.

Але перспективи інтеграції України в систему європейської безпеки знаходяться в прямій залежності від ставлення зовнішніх, міжнародних і внутрішніх факторів. Європейці бажають бачити Україну незалежною, демократичною, процвітаючою державою, і це відповідає прагненням наших громадян.

Література:

1. Врублевський В. Український шлях. Начерки: геополітичне становище та національні інтереси України. Київ, 2007. 426 с.
2. Родіонова І.А. Глобальні проблеми людства. Москва, 2008. 245 с.
3. Чумаков А.Н. Глобализация. Контуры целостного мира : [монография]. М. : ТК Велби ; Проспект, 2005. 432 с.

Лисюченко С. С.

студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПСИХОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА

На сьогоднішній день розглядаються різні підходи до феномену лідерства. Характеризуючий підхід виділяє особисті якості лідера, поведінковий підхід вивчає дії лідера і зв'язок цих дій з ефективністю лідерства. Влада і вплив лідера - підхід в дослідженні лідерства, вивчає види влади, зв'язок лідерської

влади з успішністю лідерства. Ситуаційний підхід, що підкреслює важливість таких факторів, як авторитет і свобода дій лідера, а також характер зовнішнього середовища. Теорія харизматичного лідерства - основна увага приділяється якостям лідера і теорія імпліцитного лідерства, де лідерство як суб'єктивно сприймається, а не об'єктивний конструкт.

У політичній психології поняття лідерства – одна з найбільш актуальних тем для вивчення. Тут накопичено достатній обсяг досліджень, концепцій і спроб теоретичного узагальнення. Проте, в вивченні феномена лідерства, на відміну від ряду інших розділів політичної психології, поки ще немає остаточного висновку, який дозволив би коротко підсумувати і узагальнити наявні досягнення, відкинувши свідомо невірні концепції. У різних дослідженнях лідерство характеризується з різних точок зору. Одні автори аналізують індивідуальні особливості лідерів. Інші вивчають відносини між лідером і його послідовниками. Деякі дослідження присвячені обставинам, в яких здійснюється лідерство. Тобто лідерство має багато аспектів.

Одним з найбільш досліджуваних аспектів лідерства є - характеристики лідерів, особистісні відмінності та особливості поведінки лідерів. У дослідженнях лідерства також розглядаються демографічні та особистісні характеристики. У ряді інших робіт основна увага приділяється характеристикам тих, хто слідує за лідером. Успішність лідер залежить від його послідовників. Такі характеристики, як інтелект, мотивація, позиція, гармонійність міжособистісних відносин, розглядаються як фактори, що впливають на поведінку лідера. У деяких роботах вивчаються не лідер і група, а відносини між ними, тобто взаємовплив. Щоб краще зрозуміти феномен лідерства, необхідно визначити його схожість і відмінність з такими близькими поняттями, як «влада» і «особистий вплив».

Деяких дослідників цікавлять чинники ситуації, в яких відбувається взаємодія лідера і членів групи. Різні ситуації вимагають різних стилів поведінки лідера. У сприятливій ситуації лідери акцентують увагу на міжособистісних стосунках і більш доброзичливі до членів групи. Але в несприятливій

ситуації лідери більше орієнтуються на завдання і досягнення загальних цілей. Існують дослідження, присвячені ефективності лідера, успішності виконання лідером своїх функцій. Тут увага акцентується на характеристиках лідера і критерії виявлення ефективних лідерів.

Тож, спробуємо пояснити природу лідерства та виявити фактори, що впливають на появу цього феномена. В цілому, можна виділити кілька теоретичних підходів до пояснення феномена лідерства. Класичним вважається підхід, що підкреслює особисті властивості лідера.

Основні якості, необхідні лідеру в рамках цього підходу: наполегливість у досягненні мети, сильне прагнення до відповідальності і завершення справи, ризикованість і оригінальність у вирішенні проблем, ініціативність, впевненість, здатність впливати на поведінку оточуючих, здатність протистояти розпаду групи. З успішним лідерством пов'язана і мотивація. У дослідженні Мак-Клелланда було виділено три лідерських мотиву: потреба у владі, потреба в досягненні мети і соціальні потреби. Деякі психологи називають серед рушійних сил лідерства компенсаторні(морально-етичні) мотиви - невпевненість в собі і тривожність. Компенсаторним може бути і мотив влади, щоб компенсувати внутрішню невпевненість у собі.

Таким чином, можна зробити висновок, що лідерство вимагає наявності не тільки якоїсь певної риси, скільки групи рис, куди входять впевненість, дружність, свідомість, соціальна сприйнятливості і поведінкова гнучкість. Велике значення має також поєднання властивостей. Факт, що з лідерством пов'язані такі характеристики, як інтелект і наполегливість. В цілому, вроджене лідерство передбачає наявність наступного комплексу рис: впевненість в собі, наполегливість, домінантність і привабливість.

Аналіз досліджень дозволяє зробити висновок про існування комплексу універсальних комунікативно-особистісних властивостей, необхідних людині для того, щоб успішно впливати на інших людей в міжособистісній взаємодії. Соціально-психологічний потенціал особистого впливу

складається з наступних властивостей: легкість і навички спілкування, адаптивність, впевненість, активна позиція у взаємодії, мотиви, досягнення, прагнення знаходиться у соціумі, розуміння співрозмовника і соціальний інтелект.

Природа особистого впливу неоднозначна і проявляється в залежності від темпераменту і типу особистості. Існують основні і компенсаторні(морально-етичні) типи особистого впливу. Найбільш творчими та розвиваючими типами впливу є соціальний інтелект і особистий магнетизм, оскільки дають максимальну задоволеність спілкуванням як людині, яка надає вплив, так і тій на кого цей вплив здійснюється.

У дослідженнях, де простежується зв'язок між особистісними якостями лідера і продуктивністю праці групи, відноситься наступне поняття – харизматичне лідерство. Харизматичний лідер - це чарівна людина, здатна вселяти благоговіння, його точку зору інші знаходять незаперечною. Ознаками харизматичного лідерства може служити віра послідовників в правильність переконань лідера, безумовне прийняття лідера, любов до нього і готовність підкорятися. В теорії харизматичного лідерства основна увага приділяється якостям лідера і підкреслюється важливість величезного впливу лідерів на своїх послідовників. Харизматичні лідери більш ефективні, ніж нехаризматичні, їх відрізняє велика потреба у владі, енергійність, соціальна напористість, орієнтація на успіх, впевненість, самоконтроль, їм притаманні деякі атрибути жіночності і турботливості, а також потреба в змінах.

У кожної людини є уявлення про те, яким повинен бути лідер, і відповідно до цих уявлень вона оцінює реальних лідерів. Дії і поведінку людей, яких вважають «Хорошими» лідерами, зазвичай узгоджується з власною концепцією. Таким чином, «ефективність» лідерства визначається не об'єктивно, а через виправданні очікування.

Хоча для розуміння лідерства використовуються найрізноманітніші підходи, всі вони призводять до спільного висновку: лідерство є складним багатовимірним поняттям і складається з різних взаємозв'язаних структурних елементів. Всі

підходи в розумінні лідерства мають право на існування, але їх недолік – в суб'єктивності і прагненні перебільшити роль якогось компонента за рахунок недооцінки інших.

Література

1. Політологія. Поняття лідерства. URL: <http://gx3000.ru/politologija/ponjattja-liderstva.html>

2. Рудич Ф. Політичне лідерство на пострадянському просторі: методологічний контекст / Ф. Рудич // Політичний менеджмент. Спеціальний випуск. – 2006. – С. 5–14.

Мінева М. В.

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

Одним із найважливіших зовнішньополітичних завдань України є розбудова відносин найвищого рівня із стратегічними партнерами - країнами, що мають пріоритетне значення для нашої держави. Транскордонна співпраця сприяє розвитку добросусідських відносин між державами, є інструментом для досягнення порозуміння між народами, оскільки вона дає змогу вирішити негаразди економічного, соціального характеру, розв'язати проблеми територіальної і комплексно-пропорційної організації регіонів. Україна має великі потенційні можливості у налагодженні прикордонного співробітництва, адже 2/3 областей є прикордонними. В сучасних умовах міждержавних відносин України із рядом сусідніх держав об'єктивно зростає роль прикордонних регіонів у налагодженні міжнародної співпраці.

Проблемами дослідження прикордонних територій, міжтериторіального та транскордонного співробітництва в Україні почали займатися з кінця 80-х років співробітники Відділення Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України (м. Ужгород), а на початку 90-х - співробітники Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів), Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (м. Одеса) та інші. Питання регіональної політики, діяльності єврорегіонів, транскордонного співробітництва, його напрямів, позитивних ефектів та інших особливостей висвітлюються в працях таких вчених, як Долішній М.І., Луцишин П.В., Луцишин Н.П., Лендел М.А., Беленький П.Ю., Мікула Н.А., Матвеев Є.Е., Макогон Ю.В., Мокій А.І., Студенніков І.В., Вавринюк А.В., Долішній М.І., Малиновська Ю.М., Писаренко С. М., Нагірна В.П. та ін.

Найпростішою формою транскордонної співпраці є прямі контакти між територіальними громадами - містами, селищами, які, здебільшого, носять неформальний характер та спрямовані на спільні дії у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. Однак, найпоширенішою формою транскордонного співробітництва виступають єврорегіони. Для створення єврорегіону на прикордонному рівні необхідна згода місцевих та центральних органів влади. Єврорегіони функціонують згідно власних статутів, які не можуть суперечити законодавству країн, на території яких вони розміщені. В даній роботі розглядаються проблемні питання транскордонної співпраці Одеського регіону.

Варто зазначити, що для всіх придунайських територій притаманний набір загальних проблем:

- недостатній, а за окремими показниками - низький рівень соціально-економічного розвитку Придунайських регіонів у масштабі України, Молдови і Румунії;
- недосконала структура господарства прикордонних регіонів (низький рівень розвитку сфери послуг і соціальної сфери в цілому, недостатній рівень розвитку промисловості);
- слабка інфраструктурно-комунікаційна облаштованість території; значна, особливо для Молдови й України, транспортна

ізолюваність придунайських регіонів від головних центрів і районів. Слабко розвинена транспортна та комунікаційна інфраструктура;

- низько-технологічний і незбалансований (за умовами зберігання та переробки сільськогосподарської продукції) агропромисловий сектор економіки, який є для цих районів провідним;

- низький рівень міжнародного та міжрегіонального співробітництва регіонів Нижнього Дунаю. Запізніле й украй недостатнє входження країн - учасниць проекту в європейські та світові ринки [2, с. 34].

Найбільш гострими проблемами та моментами співпраці будь-якого прикордонного регіону є: незаконна міграція, контрабанда товарів і заборонених вантажів, організація взаємодії між правоохоронними органами; налагодження транскордонного співробітництва в сфері екології і охорони природи; налагодження культурного обміну, розвитку міжетнічних контактів [1, с.129]. Актуальною є перспектива більш ефективного та інтенсивного використання Дунайського водного шляху та максимально повного використання потенціалу єврорегіону щодо міжнародних транспортно-розподільчих функцій та зовнішньоекономічної діяльності. Приміром у сфері транспорту і комунікацій було досягнуте порозуміння з таких питань, як розвиток паромного сполучення між Україною і Румунією шляхом відкриття переправи типу РО-РО між містами Рені (Україна) і Галац (Румунія) [3].

Існує велика потреба посилення транскордонного співробітництва між Україною і Румунією у сфері управління водними ресурсами Дунайського басейну. Першочерговим завданням якого є відновлення попередніх обсягів роботи Дунайських портів Одещини – Ренійського, Ізмайльського, Усть-Дунайського.

Під впливом активізації процесу спілкування між населенням суміжних територій сусідніх держав в останні роки транскордонні зв'язки набули свого подальшого розвитку. З формуванням транскордонних об'єднань відкриваються широкі

можливості в галузі економіки, транспортних перевезень, охорони навколишнього середовища, енергетики, культури, розвитку і модернізації інфраструктури, сприянню підприємництву, боротьбі зі стихійними лихами. Створюються можливості для більш оперативного реагування на потреби ринку, в тому числі в межах відповідного транскордонного об'єднання.

Література

1. Волошко В.В. Реалії та перспективи транскордонного співробітництва України. Регіональна економіка. 2008. № 4. С. 123-132.

2. Мікула Н.А. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво [Монографія]. Львів:ІРД НАН України, 2004. 395 с.

3. Студенніков І. В. Транскордонне співробітництво та його місце в регіональному розвитку.
http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/nvnu/misnarod_vidnos/2009_11/R1/Pavliha.pdf (Дата звернення: 29.03.20)

Новохацька А.І.

студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНА ПОВЕДІНКА І ЦІННОСТІ

Латинською «відповідаю» та «підхожу» звучить як *competo*. Можливо, що саме з того часу «компетентність» означає знання та досвід в будь-якій галузі людської діяльності.

Але що саме складає політичну компетентність, які знання та досвід потрібні для здійснення ефективної державної політики – ці питання потребують обґрунтованих відповідей.

Виходячи з природи компетентності можна сказати, що політично компетентна поведінка залежить від:

- мотивації та здатності включатися в діяльність високого рівня, наприклад, проявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, аналізувати роботу організацій або політичних систем;

- спроможності включатися в суб'єктивно значимі дії, наприклад, прагнути вплинути на напрямок руху й розвитку суспільства;

- готовності й здатності сприяти клімату підтримки й заохочення тих, хто намагається вводити нововведення або шукає способи більш ефективної роботи;

- адекватного розуміння того, як функціонує суспільство й адекватне сприйняття власної ролі й ролі інших людей у суспільстві;

- адекватного уявлення про поняття, які пов'язані з управлінням. До таких понять належать: ризик, ефективність, лідерство, відповідальність, підзвітність, комунікація, рівність, участь, добробут і демократія.

Рівень політичної компетентності безпосередньо пов'язаний із системою цінностей. Тому виявлення ціннісних орієнтацій індивіда, надання йому допомоги з метою більше ясного їх усвідомлення, вирішення ціннісних конфліктів й оцінки альтернатив має собою основу будь-якої програми розвитку політичної компетентності.

Положення про те, що розвиток політичної компетентності повинний ґрунтуватися на системі особистих цінностей, відрізняється від загальноприйнятих уявлень про принципи освіти. Вважається, що багатоосвітні цілі безперечні й не залежать від системи цінностей. Сприяння когнітивному розвитку широко декларується як абсолютно пріоритетне й ніяк не пов'язане із цінностями завдання освіти.

Для ефективного виявлення цінностей найбільше значення мають:

- атмосфера відкритості й чесності: будь-які пріоритети й цінності мають право на існування й приймаються, до будь-яких думок ставляться з повагою;

- включення людини в діяльність, за допомогою якої можна прийти до виявлення її основних цінностей і пріоритетів;

- розробка засобів і понять, які будуть потрібні людям для обговорення своїх цінностей і всього того, що з ними зв'язане;

- інформація про результати, до яких можуть привести різні варіанти дій;

- можливість відкрито виражати свої рішення про зміну поглядів і позицій.

Суспільства, де від людей в їх повсякденному житті очікують постійної активності в соціально-політичному змісті, мають тенденцію створювати відкриті й гнучкі політичні структури. Коли люди в суспільстві мають бажання поводитися певним чином, а структура суспільства не заохочує до відкритої, активної й чесною участі, серед громадян розвивається помітне відчуження від урядової політики, що поєднується з різкою критикою діяльності уряду.

Різні види зацікавленості й компетентності, різні їх поєднання можуть мати найрізноманітніші наслідки для індивідів, для організацій і суспільства в цілому. Те, що приносить успіх індивідові (наприклад, інтенсивне суперництво), може привести до розвалу організації або суспільства [1, с. 176]. Діяльність звичайних громадян (бюрократів, селян, вчених або винахідників), може впливати на процеси, що відбуваються в суспільстві.

Таким чином, з'ясування цілей нерозривно пов'язане з ростом рівня компетентності. Це відбувається тому, що розвивати найбільш важливі характеристики політичної компетентності (схильність аналізувати явища й ситуації, враховувати минулий досвід, передбачати майбутні перешкоди, проявляти ініціативу, здатність вести й бути веденим) можна тільки в процесі прагнення до значимих цілей. Це пов'язане з тим,

що готовність до такого роду діяльності залежить від її передбачуваних результатів, від уявлення про людей, які діють таким чином, і від сумісності цих уяв із образом «я» і з розумінням того, як функціонують організації й суспільство в цілому, а також з визначенням своєї ролі й ролі інших людей у суспільстві.

Література:

1. Макеєв В.В. Політична кар'єра . Політики і політологи про неї. 2010. Вип. С. 174–183.

Новохацький О.І.

студент 4 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ВИДИ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ

Персональний склад політичної еліти змінюється, однак її посадова структура залишається практично незмінною. Політична еліта України представлена президентом, прем'єр-міністром, членами уряду, депутатами, суддями Конституційних, Верховного судів, апаратом адміністрації президента, главами владних структур у регіонах, вищим дипломатичним і військовим корпусом, деякими іншими державними посадами, керівництвом політичних партій і великих суспільних об'єднань, іншими впливовими особами.

Вища політична еліта містить у собі провідних політичних керівників і тих, хто обіймає високі пости в законодавчій, виконавчій і судовій галузях влади (безпосереднє оточення президента, прем'єр-міністра, спікер парламенту, керівники органів державної влади, ведучих політичних партій, фракцій у парламенті). Чисельно – це досить обмежене коло людей, що приймають найбільш значимі для всього суспільства політичні

рішення, значущі для всієї держави. Приналежність до вищої еліти визначається репутацією (радники, консультанти президента), фінансами (так звані «олігархи»), або положенням у структурі влади.

Середня політична еліта формується з величезної кількості виборних посадових осіб: депутатів Верховної ради, глав адміністрацій і депутатів місцевих рад, мерів великих міст, лідерів різних політичних партій і суспільно-політичних рухів, керівників виборчих округів. До середньої еліти відносять приблизно 5 % населення, що одночасно володіють трьома досить високими показниками: доходом, професійним статусом і освітою.

У сучасних умовах простежується тенденція зростання ролі середньої еліти: державних службовців, менеджерів, вчених, адміністраторів – у формуванні суспільної думки, підготовці, прийнятті й реалізації політичних рішень. Ця «субеліта» звичайно перевершує вищу еліту в інформованості й здатності до солідарних дій. Однак розвиток цієї тенденції, як правило, стримується авторитарними політичними режимами, що прагнуть всіма способами втримати «субеліту» у руслі своєї політики. Тому процес формування стабільної демократичної еліти досить складний. А тільки такий тип політичної еліти здатний мати тісний зв'язок з народом, вищий щабель взаємодії з усіма верствами суспільства, сприймати політичних опонентів і знаходити найбільш прийнятні компромісні рішення.

Адміністративна функціональна еліта (бюрократична) – це вища верства державних службовців (чиновництва), що обіймають вищі позиції в міністерствах, департаментах і інших органах державного влади. Їх роль в підготовці загальнополітичних рішень і організації їх здійснення в тих структурах державного апарата, якими вони безпосередньо керують.

Але до складу еліт входять не тільки особи й групи, що безпосередньо беруть участь у керуванні, але й найбільш впливові й адміністративні кола, керівники засобів масової інформації, просвітительських установ, а також члени родин

впливових осіб, хоча вони начебто б безпосередньо не беруть участь у прийнятті рішень і в реалізації політики. До складу політичної еліти входять також ті представники правлячого класу, які формально не пов'язані з політикою, але впливають на прийняття політичних рішень, відіграють роль так званих «сірих кардиналів». Вони не можуть здійснювати прямий вплив, але інколи вони можуть ставати головними діючими особами політичного процесу.

Адміністративно-політична еліта являє собою певне співтовариство осіб, що приймають або забезпечують прийняття ключових адміністративних і політичних рішень. Залежно від соціально-публічних умов ця еліта здатна трансформуватися або убік політичної еліти, або адміністративно-командної олігархії, підтверджуючи тим самим власне панування, виходячи з ідеологічної орієнтації, що зложилися, традицій, національних і інших особливостей шляхом сполучення методів примусу й маніпулювання активністю й свідомістю мас.

Тобто, найважливішим суб'єктом влади є політична й адміністративно-управлінська еліта. Зрозуміло, якістю компетентності володіють конкретні люди, які входять в елітну групу, тому про компетентність групи як цілого можна судити по компетентності її членів, по їх умінню координувати свої дії, що стосуються стратегічних і тактичних моментів у політичному управлінні, по їх розумінню відповідальності за справу.

Література

1. Денисюк, С.Г. Політичні еліти в контексті розвитку української політичної культури : особливості формування та механізми реалізації : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.03; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ:, 2007. 18 с.

Петрук Ю. В.

студентка 1 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

Міжнародний тероризм як глобальна проблема сучасності

Люди турбуються світовими проблемами, які виникають у різних сферах суспільства. Наприклад, радикальні питання внутрішньої та зовнішньої політики, відносини між державою та суспільством, проблеми довкілля тощо. І всі ці глобальні проблеми настільки загострилися, що без них неможливо уявити сучасний розвиток світу, майбутнє людства. Однак однією з найважливіших є проблема тероризму. В умовах сучасного розвитку тероризм охоплює не лише економічний та політичний рівень, а й морально-етичні вимоги людства.

Тероризм - це соціально загрозлива діяльність, яка передбачає навмисне використання насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, кровопролиття, тортур, залякування населення та місцевих органів влади чи іншого втручання у життя людей. Ця міжнародна проблема може зачіпати як розвинені, так і відстаючі в економічному та соціальному розвитку країни з різними політичними режимами та урядами. Основна мета терористів - залучити до цих дій велику кількість людей.

Основна схожість усіх форм тероризму - насильницьке впровадження світогляду, ідеологій, моралі, політики, способу життя людям, загроза кровопролиття чи інших форм насильства як головного засобу досягнення цієї мети. Тероризм завжди незаконний, демонстративно не хоче нести покарання за закон, який він порушує. Терористи вважають себе прокурорами, судьями та карателями. Глобалізація та зростаюча інтернаціоналізація тероризму - це безперечні явища, з якими стикається людство сьогодні. Схвильованість політичних діячів у

світі щодо розвитку терористичної діяльності викликаний великою кількістю жертв терористів та великими матеріальними збитками. Останнім часом у Росії, Японії, Індії, Пакистані, Танзанії, Ізраїлі, Кенії, Аргентині, США та інших країнах зафіксовано людські та матеріальні збитки внаслідок терористичних актів.

У місцевих умовах терористичні акти характеризуються широким спектром ураження, відсутністю чітко визначених державних кордонів, співпрацею з міжнародними терористичними центрами та організаціями; жорсткий організаційний механізм, матеріально-технічне забезпечення; ретельний підбір учасників; наявність своїх агентів у правоохоронних органах та урядових установах; хороше технічне обладнання; наявність розгалуженої мережі таємних притулків, навчальних баз та полігонів.

Прогрес сьогоднішнього тероризму пов'язаний із: посиленням ролі релігії в наслідок осуду будь-яких ідеологій як в внутрішній політиці окремих держав, так і на міжнародному рівні; прогресом злочинності на інтернаціональному рівні з чого впливає активний і незаконний обіг зброєю, зокрема радіоактивними речовинами; вдосконалення світової інформації (мережа Інтернет), модернізація зброї; високий темп розвитку міст у всьому світі. Через падіння кількості політичних конфліктів у світі та відхилення великої частини держав від використання тероризму, як засобу тиску на міжнародній арені змусило професійних терористів шукати «призначення» у поліполярному світі. Становленню надзвичайно небезпечної ситуації сприяла інтеграція професійних терористичних громад із структурами організованої злочинності. "Співпраця" може відбуватися у таких сферах: терористичні групи виконують замовлення світової мафії, безпосередньо беруть участь у незаконному бізнесі та використовують ці зібрані кошти для фінансування своєї діяльності.

Прогнози на майбутнє: Тероризм не зникне найближчим часом. Причини – не нові. Все більш відкритий доступ до зброї. Ряд країн розробляють ядерну та бактеріальну зброю вже близько

ста років, яка поступово поширюється по всьому світу. Сектантський екстремізм посилюється. Якщо є людство, знайдуться люди, «екологи-відновники», які подумують приблизно так: «Якщо знищення вірусу віспи порушило екосистему, то чому б не відновити баланс шляхом відновлення вірусу? » Неважко перейти від таких ідей до безпосередньої практики. Ще у ХХ столітті тероризм завжди був груповим заняттям. Надалі терористами стануть особи чи дуже малі групи однодумців. Важко їх розпізнати, доведеться зачекати, поки вони не зроблять великої помилки, або виявляться випадково. Генезис сучасного міжнародного тероризму - це спроба злочинців отримати доступ до електронної війни, ядерної зброї та іншої зброї масового знищення. Американські аналітики ЦРУ вважають, що головною метою тероризму нового покоління є бізнес-центри з обробки інформації, особливо банківські комп'ютерні системи. Розвиток попиту на кредитні картки значно зменшив сферу застосування традиційних банкнот. Терористичний напад на великий банк може спричинити системну всієї фінансової системи розвинених країн, а отже, до недостатньої довіри до сучасних технологій на ринку країни. Основним наслідком такого відтоку стане банкрутство малих та середніх компаній, які напряму залежать від швидкості обігу, і остання фаза - банкрутство пошукових компаній. Основним результатом цієї мети стане скасування використання кредитних карток, безпрецедентний сумнів у їх надійності, швидка зміна світових цін на дорогоцінні метали. Найгірше, на думку радників, ядерний тероризм, який діє в системі незаконного експорту радіоактивних матеріалів, який ще небезпечніший. Нова вражаюча міжнародна злочинна організація STAR (Зірка) була заснована близько 1994 р. Також вірно, що покупцями цих самих ядерних матеріалів стають саме терористичні угруповання.

Боротьба з тероризмом: за останні 30 років склалася сучасна система багатостороннього співробітництва у боротьбі з тероризмом. На світовому рівні він діє під егідою ООН та його спеціальних сил, а саме ІМО, ІКАО та МАГАТЕ, на основі 11 універсальних угод та протоколів щодо боротьби з різними

формами тероризму на суші, у морі та в повітрі, спрямована на ефективну практичну взаємодію. А саме: зобов'язання припиняти теракти, нейтралізацію та затримання осіб, винних або підозрюваних у змові, обмін інформацією про прослуховування та взаємне використання максимальної юридичної підтримки. Табу терористичних актів у збройних силах регулюється міжнародним гуманітарним правом, що пояснюється створенням Додаткових протоколів 1977 р. До Женевської угоди 1949 р. «Про захист обітниць війни». На жаль, міжнародне право не завжди йде в ногу з новими викликами, які тероризм ставить перед людством. Не регулюються поки що справи про навмисне використання зброї проти громадянського суспільства. Ще одне не вирішене питання - відсутність міжнародного права для боротьби з тероризмом, який застосовую масове знищення. Вся світова спільнота підтверджу основний принцип: загальне засудження тероризму. Протягом останніх 10 років положення про протиправність тероризму були внесені до кількох документів ООН, таких як Декларація про ліквідацію міжнародного тероризму на 49-сесії ООН 1994 року.

Останнім часом велика боротьба ведеться саме на регіональному рівні. Як і очікувалося, європейський континент зібрав найбільший політичний та правовий потенціал. Європейська угода про запобігання терористичних нападів діє під егідою Ради Європи. З 1977 року це механізм спільних дій у боротьбі з тероризмом в Європейському Союзі (принаймні, у межах так званої групи Треві). Для інших регіонів консолідація співробітництва була закріплена в рамках Південноазіатської асоціації регіонального співробітництва (SAARC) та Організації американських держав (OAS).

Література:

1. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. – К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.

3. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-

політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.

Подгурський А. А.

студент 4 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНИЙ ВИБІР В ЛІБЕРАЛЬНІЙ ДЕМОКРАТІЇ

Сучасна демократична система, основана на ліберальній політичній доктрині, формувалась на європейському та північно-американському континенті протягом століть. Вона також стала результатом широких наукових дискусій. У конструюванні політичної доктрини лібералізму брали участь видатні теоретики та практики демократії, у працях яких закладено фундаментальні основи обґрунтування теорії політичного вибору як складової частини лібералізму та похідної від ліберальних політичних цінностей, головною з яких виступає свобода.

Дослідження політичної свободи, здійснене А. де Токвілем, дозволило інтерпретувати її як фундаментальну умову політичного вибору через зв'язок з ідеєю необхідності дотримання норм права та виокремлення специфічних видів свободи, які можуть конфліктувати. Для Токвіля політична свобода інтерпретується як гармонійне поєднання індивідуалістсько-комуналістських рис через встановлення паритетних відносин у стосунках «громадянин – держава». При цьому, А. де Токвіль вважає, що раціоналізація влади виступає однією з необхідних передумов реалізації у суспільстві «правильно організованої» свободи [1, с. 3-4]. Найліпшому інституційно-владному забезпеченню свободи сприяють

ліберально-демократичні принципи та механізми здійснення влади. Тобто, свобода у А. де Токвіля розуміється як загальна фундаментальна цінність, яка потребує узгодження з іншими (не менш значущими для політичного вибору) цінностями, такими як рівність, демократія, політична стабільність, економічний добробут тощо.

Політичний вибір потребує постійного підтримання «духу свободи» (чому, на думку А. де Токвіля, сприяють такі риси національного характеру, як високий рівень незалежності, самостійності особи, енергійність та дух авантюризму, антиетатистський тип свідомості, прагнення до особистого економічного добробуту, поміркований (без крайнощів) індивідуалізм).

Постановка питання про сутність політичного вибору у ліберальній доктрині вимагає звернення до філософських та політологічних концепцій, що репрезентують своєрідні та оригінальні трактування свободи. Виступаючи ключовим поняттям, центральним орієнтиром ліберальних течій доби Просвітництва, для сучасного світу і теоретиків новітнього підходу до лібералізму вона представляється в коаліції з вищими цінностями, такими як рівність та свобода. Цей комплекс ідеологем становить фундамент теоретичного осмислення та практичної реалізації політичного вибору у ліберальній політичній доктрині.

Плюралізм цінностей характерний для реалій сьогоdnішнього дня, що знаходить відображення і в теоріях лібералізму XX – XXI століть. І. Берлін розглядав політичну реальність як реальність плюралістичну, що є прямим відображенням різноманітних і суперечливих, протидорчих культур і ціннісних систем [2, с. 3]. Проголошений ним плюралізм цінностей визнаний класикою західноєвропейського лібералізму і заслуговує вивчення і впровадження у розвиток теорій політичного вибору.

Теорія політичного вибору, як складова ліберальної доктрини, розвивалась не лише у сфері політичної філософії, а

й економічної теорії. Зокрема, її досліджували з точки зору «конституції економічної політики» (Дж. Б'юкенен).

Економічна ліберальна теорія суспільного вибору базується на трьох найважливіших елементах: методологічний індивідуалізм, концепція «економічної людини» (*Homo economicus*) і підхід до політики як до процесу обміну.

У центрі уваги лібералізму знаходиться процес індивідуального вибору, не завжди залежний від складного інституційного механізму його реалізації. При аналізі закономірностей ринкової економіки та підприємницької діяльності така процедура дослідження майже завжди залишається незмінною. Передбачається, що індивіди, як покупці і продавці товарів і послуг, роблять вибір у відповідності зі своїми різноманітними перевагами. Тому у економічній теорії лібералізму проблема ефективного розміщення суспільних ресурсів довгий час розглядалася у відриві від процесу реалізації індивідуального вибору, який пояснювався з телеологічних позицій. Відповідно, й політика, або механізм державного управління, тлумачилася лібералами таким же чином. Терміни «економіка» і «політика» теоретикам лібералізму здавалися близькими за змістом, але така інтерпретація не враховувала наявних фундаментальних відмінностей. Тривалий час прихильники економічного лібералізму відмовлялись визнавати той факт, що люди, які роблять вибір, навіть при певних обмеженнях, досягають потрібних їм результатів без будь-якої поставленої ззовні мети. Сама природа економічного процесу забезпечує людині максимальне збільшення його вигоди. Однак проблему максимізації власного багатства не можна механічно переносити зі сфери економіки в область політичної взаємодії, оскільки для останньої цей стимул не є таким характерним [Див. : 3].

На основі порівняльного аналізу особливостей ринкової і політичної систем можна прогнозувати результати функціонування кожної з цих структур, які взаємно впливають одна на одну.

Такий підхід дозволяє побачити, що влада, державні інститути та депутатський корпус не є ідеальними політичними установами, мета яких – турбуватись про благо суспільства. Навпаки, вони зацікавлені у максимізації власного прибутку, так само як і їхні виборці. Основна відмінність між ринком і політичною системою полягає не в відмінних типах цінностей та інтересів людей, а в умовах, в яких індивіди сповідують свої різноманітні переконання.

Відтак, прямих критеріїв оцінки політичної діяльності не існує, але непрямую оцінку може бути вимір ступеня оперативності реалізації індивідуальних переваг за допомогою політичних механізмів. Потрібно оцінити не цілі та результати політики, а засоби їх досягнення. Удосконалення роботи політичних інститутів, отже, означає необхідність реформ, тобто змін політичної системи, які призведуть до того, що політичні рішення будуть більше відповідати інтересам людей. Один із головних висновків Дж. Б'юкенена полягає в тому, що реформувати треба не політику як таку, а «конституцію політики» [4, с. 110].

Потужний імпульс розвитку ліберальна ідеологічна доктрина отримала після розпаду Радянського Союзу, коли у багатьох представників теорії раціонального вибору склалось враження, що впровадження ринкової економіки відкриває перед країнами колишнього комуністичного блоку надійний шлях ліквідації алогізмів та проблем, властивих радянській системі державного планування, яка обіцяла всім підвищення рівня життя і одночасно гарантований економічне зростання.

В основі альтернативи тоталітарній системі для країн Центральної та Східної Європи пропонувалась модель «Вашингтонського консенсусу». У межах неокласичної економічної школи теоретики лібералізму вносять доповнення в концепцію цілеспрямованої дії. Сучасні представники ліберальної доктрини вважають, що реальні ринкові економічні системи позбавлені «гармонійної завершеності», притаманної теоретичним моделям, ніколи не досягають стану «рівноваги», а реальні актори не завжди діють «раціонально». Отже, при

конструюванні моделі раціонального вибору необхідно враховувати випадковість, невпорядкованість світу та непередбачуваність людської взаємодії.

Література

1. Прокопчук І. І. Ціннісне та інституційно-владне забезпечення політичної свободи в умовах демократії: політологічний аналіз творчої спадщини Алексіса де Токвіля: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01. НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ, 2001. 16 с.

2. Акрамова А. Т. Учение И. Берлина о политической свободе, либерализме и плюрализме: автореф. дис. ... канд. полит. наук: 23.00.01. Башкирский гос. ун-т. Уфа, 2009. 23 с.

3. Константинова Т. В. Політичний вибір у процесі комунікативної взаємодії: чинники та складові автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2013. 18 с.

4. Бьюкенен Дж. Расчет согласия. Логические основания конституционной экономики. Дж. Бьюкенен. Сочинения. М.: Таурис Альфа, 1997. С. 97-186.

Сандул Р. І.

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

«КОЛЬОРОВІ» РЕВОЛЮЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ЗМІНИ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ

Міцні економічні, політичні та соціальні зв'язки незахідних країн із Західною Європою та США створюють надзвичайно серйозні перешкоди для зміцнення авторитаризму, підвищуючи бажання Заходу інвестувати у зміну режиму. Там, де зв'язки є міцними, як, наприклад, у Центральній і Південно-Східній Європі,

жоден авторитарний режим не вижив у період після закінчення Холодної війни. Там, де зв'язки є порівняно слабкими, як у країнах колишнього Радянського Союзу, відданість Заходу справі демократизації була менш інтенсивною. У цій зоні при владі залишилася майже половина усіх недемократичних лідерів або обрані ними наступники – починаючи з 1992 року. У таких випадках слабких зв'язків із Заходом, перемога або поразка авторитаризму залежить більшою мірою від місцевих чинників.

Дослідники нещодавніх посткомуністичних революцій переважно роблять наголос на схожості участі Заходу у підтримці демократизації у всіх випадках у формі присутності іноземних спостерігачів за виборами, допомоги США місцевим групам громадянського суспільства та активістам політичних партій. Однак така схожість не дозволяє побачити величезну невідповідність у інтенсивності зовнішнього тиску для демократизації, який пережили країни Центральної та Південно-Східної Європи – з одного боку, та пострадянські держави – з іншого. Зокрема, ЄС запропонувала членство першим, але не останнім. Ці рішення майже напевно були пов'язані з географією.

Наприклад, у 1993 році ЄС запропонувала перспективу членства Румунії, хоча Білорусь, Росію та Україну вважали тоді більш демократичними. Сама перспектива членства в ЄС, з його суворою демократичною обумовленістю, створила величезні перешкоди до розвитку або виживання авторитарних режимів. Це означало, що авторитарні зловживання загрожували шляху країни до процвітання, таким чином зміцнюючи імунітет еліт і народу проти авторитарного правління.

Щоб зрозуміти відносну вразливість авторитарних лідерів у країнах колишнього Радянського Союзу потрібно дослідити міру міцності державного та партійного апарату, які надають їм змогу зберігати лояльність союзників та розряджати, кооптувати або придушувати форми протесту. Високу міцність авторитарного режиму можна пов'язати а ргіогі із присутністю однієї, надзвичайно добре організованої правлячої партії; великого та добре фінансованого апарату примусу, який переміг у серйозному

збройному конфлікту; або державним (ручним) контролем над економікою.

Режими, які мають одну або більше із цих ключових ознак, почуваються у значно більшій безпеці, ніж ті, яким бракує усіх трьох ознак. У колишньому Радянському Союзі загальна заборона на діяльність комуністичної партії після невдалого перевороту прибічників жорсткого курсу у серпні 1991 року, разом із відсутністю революційної боротьби, позбавила більшість авторитарних лідерів будь-якої організаційної опори, яка б їх пов'язувала. У випадках, скажімо, Киргизстану за часів Акаєва, України часів Кучми чи Молдови у 1990-х рр. лідери або не мали жодної партійної організації, або залежали від вільного альянсу конкуруючих партій. Єдиною річчю, яка тримала разом ці альянси була їх короткострокова підтримка з боку авторитарного лідера.

У таких випадках старі союзники з готовністю залишали свого авторитарного лідера, щойно вони програвали внутрішню боротьбу за ресурси, або лідер починав виглядати слабким. Опора Кучми на вільну коаліцію конкуруючих олігархічних партій вирішальним чином ускладнила його зусилля зміцнити свій політичний контроль. Навіть, коли він мав тверду народну підтримку на початку 2000-х років, суперечки між союзниками завадили йому посилити повноваження президента. Після оприлюднення плівок, які вказували на корупцію та причетність до нелегальної торгівлі зброєю, популярність президента впала, а йому бракувало економічних або організаційних ресурсів, що зробило їх особливо вразливими до переходу представників еліт на бік опозиції або незначної мобілізації опозиції – навіть на піку швидкого економічного зростання, як у Грузії чи Україні. На відміну від режимів цих країн, авторитарні лідери в інших пострадянських країнах можуть покладатися на одне або кілька важливих джерел авторитарної сили – єдину, добре організовану правлячу партію; великий, перевірений у бою, та добре оплачуваний апарат примусу; державний ручний контроль над економікою – це дає змогу цим лідерам придушувати протести, позбавляти опозицію засобів до існування та знеохочувати союзників від втечі на бік ворога.

Безумовно, цей підхід дає змогу виявляти ймовірні тріщини в фундаментах авторитарних пострадянських режимів, які донедавна були або є ще стабільними. Хоча нинішні авторитарні лідери у пострадянських країнах, на перший погляд, мають вигідні позиції, на відміну від своїх колишніх партнерів у Грузії, Киргизстані чи Україні, їм бракує поєднання добре організованої єдиної правлячої партії та потужного державного апарату, які можна побачити у Китаї, в Малайзії чи на Кубі, де успіх авторитарних режимів та їхніх правлячих партій ґрунтується на їх внеску у збройну боротьбу або на постійних перемогах на виборах, що дало змогу авторитарним урядам у цих країнах вистояти важкі кризи. Жоден із режимів у пострадянських країнах, на думку Лукана Вея, не володіє усіма джерелами організаційної сили, щоб належним чином протистояти опором [Див.: 196, с. 69].

Згідно з концепцією Х. Арендт, революції є втіленням фундаментальної потенційної здатності людини творити політичні зміни. А їх успіх вимірюється тим, наскільки вони створюють «інституційну базу для постійної активної участі громадян у вільній дорадчій діяльності, яка становить справжнє (автентичне) людське співіснування» [2, с. 124].

Один із послідовників Х. Арендт, Брюс Акерман наголошує, що ліберальні політичні революції цінні тим, що спонукають людей «вкладати свою енергію і самосвідомість у колективний процес політичного переоблаштування (redefinition)». На його думку, якщо велика кількість людей з глибокою серйозністю беруться за здійснення революційної політики, то така трансформація політичної свідомості є виразною ознакою революційної дійсності, незалежно від здатності політичної системи трансформувати той чи інший вид соціальних відносин. Б. Акерман стверджує, що недоречно наполягати, щоб революцією називались лише ті події, які ведуть «до абсолютної зміни існуючих засад». Він вважає революцією «увінчані успіхом зусилля, оперті на колективній і свідомій мобілізації, метою яких є зміна існуючих принципів і практик, що стосуються основної сфери життя» [3, с. 203, 207].

Саме у контексті політичних, ліберальних, «оксамитових» революцій кінця XX – початку XXI ст. може розглядатися український народний порив листопада-грудня 2004 р. та події 2013-2014 рр. Початок їм було покладено Португальською революцією гвоздик 1974 року. Потім це була Співоча революція 1988 р. в Естонії, потім революція саме з цією назвою у Чехословаччині у 1989 р. Їх мета – здобуття свободи та створення можливостей залучення мас до політичної участі.

«Оксамитові революції» кінця XX – поч. XXI ст. дають потужний імпульс наступним суспільним змінам, які досягаються через втілення радикальних реформ в усіх царинах суспільного життя, у процесі демократичного переходу.

Проте революції передували переходу, відкривали шлях для демократичних і ринкових перетворень. Тому їх безпосереднім продовженням і найпершим наслідком був злам старих суспільних інститутів (хоча й при певному збереженні правової неперервності), що підтверджувало революційний характер мирних виступів. Їх завданням було привести до влади нових людей, створити нові інституції, а це означало перехід до нового демократичного режиму.

У випадку Грузії та України послідовність була іншою. Тут ліберально-демократичні революції запізнилися. Формально нові інституції були створені до того, як вони відбулися. Тому завдання цих революцій було дещо відмінним, а саме: привести до влади нових людей і надати вже створеним інституціям реального змісту, зробити так, щоб і ринок і демократія запрацювали.

На перший погляд, обсяг завдань революцій «другого ешелону» начебто вужчий, але насправді їх виконання вимагає не менших, а часом і більших зусиль і нової еліти, що приходить до влади, й усього суспільства. Адже сила опору старих еліт, які вже жили з новими ринковими умовами й навчилися використовувати їх у своїх приватно-корпоративних інтересах, багатократно збільшилася. На їх боці не тільки «приватизований» адміністративний ресурс, але й величезні капітали, що дозволило їм оволодіти інформаційною сферою і маніпулювати свідомістю певної частини народу. Реформи перехідного періоду

продовжаться і можна сподіватись – завершаться утвердженням консолідованої демократії.

Література:

1. Way Lucan. The real causes of the color revolutions. Journal of Democracy Volume. 2008. № 3. P. 56-69.
2. Arendt H. On Revolution. New York : Penguin, 1987. 356 p.
3. Ackerman Bruce. We the People. 1. Foundations. Cambridge (Ma); London (England): The Belknap Press of the Harvard University Press. 1995. 369 p.

Тараненко К. О.

студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Існує чимало суспільно – політичних проблем у всьому світі. Беручи приклад розвитку України можна дійти до висновку, що усі перепони які постали на шляху нашого руху, є пережитками минулого радянського режиму з якого і по сьогодні шукають вихід провідні політики та політологи, але окрім цього на розвиток також впливають і інші фактори. Цими факторами є : мінливість суспільства, яка полягає в зміні так званих вподобань, щодо суспільних потреб та способу їх забезпечення, світова економіка, яка за декілька кроків до кризи, нові конфлікти, що виникають, через брак ресурсів, ідеологію, яка зіштовхує країни і на прикладі Росії, Америки, Сирії, України, ми бачемо, що усі політичні корекції після Другої світової війни, припинили працювати. Це свідчить про потребу знайти новий шлях для розвитку, суспільно – політичних відносин, влади та її впровадження у всьому світі.

Потрібно знайти вихід. Знайти вихід не через зброю, а за допомогою спільної праці. Для того, аби вирішити хоча б економічне питання, існують країни так званого «третього світу», які можна розвинути, інвестувати в них, а потім отримувати від них повернення боргу, а разом союзників та ресурси. Проте це не буде діяти, якщо не змінити загальний світогляд, бо як відомо влада змінює людей і навіть, якщо це спрацює з'являться інші люди, що зруйнують все.

Ідеального суспільства не має і не буде, так само як і ідеальної політики, завжди будуть виникати нові проблеми, потреби, виклики, які потрібно буде вирішувати.

Хотілось би відзначити і сьогодишню культуру, а разом освіту. Наше майбутнє безпосередньо залежить від наступного покоління. Ми повинні більше приділяти уваги культурному розвитку суспільства, адже зараз ми не маємо освічених людей і ми самі не є освіченими, оскільки ряд певних факторів затримує наш розвиток. Економічні, Політичні проблеми, проблеми природного характеру не можливо буде вирішити, якщо не змінити суспільство. І як казав Геракліт: «Людина є першопрчиною усього».

Сучасні політичні відносини між провідними країнами світу, та їх методи впливу втратили свою актуальність. Постійні інформаційні війни виснажують суспільство. І виникає потреба в відповіді на питання. Задля чого це все? Навіщо створювати умови конкуренції серед людей? Війна не є вихід, а революція лише породжує ще більшу ворожість.

Прикладів не ефективності абсолютної влади дуже багато, що має нарешті переконати політичних діячів в тому, що усього світу не захопиш і гроші не вирішують усе. Є цінності, якими керуються люди. Так зараз їх майже нема, проте в умовах диктатури та анархії з боку влади, вони знову повернуть свій сенс.

Щодо появи нових викликів, як я казала раніше суспільство має тенденцію змінюватись, а тому висновок тільки один - з вирішенням одних проблем виникають інші, і від їх змісту

залежить наскільки критичними вони є, та які засоби впливу необхідно застосовувати аби не загострити ці самі виклики.

Список використаних джерел:

1. <https://bank.gov.ua/ua/events/BwNnchIMLIIGL7SXO>
2. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3126

Тимошенко О. С..

студент 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПАНДЕМІЯ КОРОНОВІРУСУ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВУ

Найбільшим викликом соціально-політичного розвитку світу і України зокрема, є розповсюдження коронавірусу. Пандемія продемонструвала політичну слабкість влади. По-перше, правильною реакцією влади була евакуація з подальшою обсервацією евакуйованих з Китаю. Але протест і агресивні дії з боку несвідомих українців у Нових Санжарах паралізував волю уряду. Навіть ця подія викликає великий сумнів щодо професіоналізму МОЗу: навіщо перевозити потенційно небезпечних людей в інший регіон, адже кожен обласний центр має інфекційні лікарні. Повернення українців з інших країн не супроводжувалося необхідними превентивними заходами. МОЗ ще на початку березня виправдовувався, що громадяни повертаються не з епіцентру. Вражає цинізм і непрофесіоналізм керівників міністерства.

Санжари і паніка населення після оголошення карантину свідчать про низький рівень обізнаності людей про інфекцію та відсутність роз'яснювально – інформаційної кампанії. Оптимістичні заяви уряду щодо повної готовності до зустрічі з

вірусом виявилися «мильною бульбашкою» (відсутність обладнання, спецодягу, дезінфікуючих засобів і навіть масок. Епідеміологічні організаційні заходи проводились з чисельними порушеннями [1].

Результатом неефективного державного менеджменту є скупка окремими фізичними та юридичними особами захисних засобів та ліків і, як результат, дефіцит та спекуляція. Станом на 26.03.2020 кількість інфікованих зросла до 156 випадків. І це через 2 тижні з початку карантину. Географія розповсюдження не залишає сумніву щодо джерел зараження, а саме: заробітчани та туристи з Європи. Зараження можна було уникнути, провівши необхідну обсервацію. Отже, відсутність належної взаємодії між МОЗ, МВС, МЗС, ДСНС, РНБО призвела до кризової ситуації , що змусила продовжити карантин ще на місяць.

Найбільшої шкоди завдадуть економіці запізнілі дії кабміну. Лише 26-го березня були прийняті рішення, які реально зможуть загальмувати розповсюдження covid-19. Всі попередні дії носили хаотичний, несистемний характер. Проголошення карантину на всій території України 12.03.2020, коли частина країни не була охоплена інфекцією, паралізувало всі галузі економіки і сфери життєдіяльності. Було б доцільно закрити кордони між регіонами та держкордон особливо з ЄС ще 12 березня (Вірусососії – переважно жителі західних регіонів, що були на заробітках у країнах Європи. Треба було вивчити особистості хворих та їх контакти.

У результаті значних втрат зазнали транспортна (перевезення 10 пасажирів, частина яких – пенсіонери, є збитковою. Так, у Херсоні 19 березня на маршрути замість планових 300 автобусів вийшли лише 70), сільськогосподарська, промислова, туристична та сфера послуг. Найбільше страждає малий та середній бізнес (який не має фінансової подушки), а тому відбудеться масштабна монополізація з усіма негативними наслідками. Зупинка роботи, відсутність податків і надходжень до бюджету веде Україну у глибоку фінансову кризу та, як наслідок, майбутній дефолт (наш уряд у 2020–2021 має сплатити найбільшу суму по зовнішніх кредитах).

Впровадження карантину і перехід на дистанційне навчання продемонстрували низьку якість Інтернет покриття (постійні перебої із зв'язком) та відсутність необхідного впливу на батьків, студентів та учнів, що переважно ігнорують таку форму навчання . Деякі викладачі задають величезну кількість матеріалу для опрацювання (ніби змагаються в обсязі та креативності завдань), не зважаючи на час, необхідний для виконання, і різні технічні можливості (низьке і нестабільне підключення), порушують статтю 67 КЗОТ України.

Висока вірогідність , що нашу економіку торкнуться такі процеси :

1. Колапс у сфері послуг
2. Зріст безробіття (бізнес не захоче оплачувати роботу, яка фактично не виконується, та утримувати працівників, що не можуть працювати дистанційно.)
3. Криза системи освіти (чекаємо у вересні – вступна кампанія і навчання студентів)
4. Закриття малого та середнього бізнесу, монополізація ринку (монополія диктує свої ціни та правила гри)
5. Зріст сепаратизму (низький рівень життя – пошук винного)
6. Політики використовують епідемію для маніпуляції населення заради рейтингу (Так, наприклад, Є. Мураєв звинувачує В. Зеленського в монархізації) [2]

Карантин продемонстрував всю слабкість правоохоронної системи. Велика кількість штрафів (понад 2000) свідчать про відсутність реальних важелів впливу на населення. Численні побиття поліцейських вболівальниками та іншими «активістами» ще раз демонструють недолугість правоохоронної системи (Поліція виконує роль «хлопчиків для побиття» для психічно невірноважених персон).

Гра у демократію та європейські цінності поставили під загрозу життя українців.

Зазначені факти можуть поставити під сумнів подальше існування Шенгенської зони та, можливо, і ЄС взагалі.

Література

1. Репортаж 112 телеканалу про дезінфекцію будинків у Києві.

URL : <https://112.ua/kyiv/v-centre-kyeva-kommunalshhiki-provodyat-dezinfekciyu-vo-vseh-zhilyh-dom ah-529779>

2. Год президента. Факты и манипуляции в фильме Зеленского. URL :

<https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2020/04/23/7248987/>

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ**

3 червня 2020р.

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

м. Одеса